

ČASOPIS

pro

KATOLICKÉ DUCHOWENSTWO.

Wydáwan

prispjwánjm

mnoha duchownjch a učených mužů

od

Knjžecj Arcibiskupské Pražské Konsistoře.

Třetj ročnj běh.

Swazek čtwrtý.

W Praze, 1830.

W Knjžecj Arcibiskupské knihtiskárně.

Πάντα δοκιμάζετε· τὸ καλὸν κατέχετε.

Πρὸς Θεσσαλ. Α. V. 21.

Veritas est dulcis et amara; quando dulcis, pascit; quando
amara, curat.

S. Augustinus.

Quid fortius desiderat anima, quam veritatem?

Leo XII.

Skončugjce swazkem tjmto třetj ročnj běh našeho českého časopisu pro katolické ducho-
wenstwo, otwjráme spolu předplacenj na rok
přjstj, w kterém časopis ten týmže způsobem,
gak posawád, a s podobnými přjdawky vychá-
zeti bude. Že se však podniknutj to laskawým
toliko přispjwánjm horliwých a učených našich
pp. spoluspisowatelůw posud zachowalo, a ge-
diné tak i dále se zachowati může: utěšené po-
winnosti redakcj za dosti činj, oznamugjce gim
wšem, dle usnešenj konsistornjho, dne 28. pro-
since r. b.; k. č. 2296 šetrnau a wděčnau uzna-
lost knjžecj arcibiskupské konsistoře Pražské, a
sice gmenowitě:

a) Z dioceezj B r n ě n s k é:

P. Jos. Holáskowi, faráři w Blansku.

P. M. Jos. Sychrowi, faráři w Žďáru.

b) Z dioceezj B u d ě g o w i c k é:

P. Mat. Fučkow i, kaplanu w Prachaticjch.

P. Jos. Kamarytowi, sjdelnjmu kaplanu
w Klokotech.

- * P. Janowi K ö r n e r o w i, Doktoru w bohoslowj, Rektoru bisk. alumnátu w Buděgovicjch, a t. d.
- * P. Fr. Sl á m o w i, zám. kap. na Worljee.

c) Z diecezej K r á l o w é h r a d e c k é.

- * P. Janu J a w o r n i c k é m u, faráři w Cjrkwicjch.
- P. Jos. K r á l o w i, kaplanu w Branné.
- * P. Fr. Aloysiowi W a c k o w i, Děkanu na Kopidlňě, etc.
- * P. Jos. Z i e g l e r o w i, Doktoru w bohoslowj a Děkanu w Chrudjmi, etc.

d) Z diecezej L i t o m ě ř i c k é:

- P. Ant. M a r k o w i, Děkanu na Libuni.
- * P. Vinc. Z a h r a d n j k o w i, faráři w Křešicjch.

e) Z P r a ž s k é diecezej.

- * P. Jos. Č e r n é m u, knězi cjrk., zpovědnjku duchownjch panen z řádu karmelitánského.
- P. Wácl. H a n k o w i, bibliothekáři národnjho Museum.

- * P. Jos. Helfertowi, Doktoru w obogich práwech, cjs. král. professoru na wys. školách pražských, konsist. radě, etc.
- * P. Aloys. Klárowi, Doktoru w libomudrctwji, cjs. král. professoru na wys. školách pražských, etc.
- P. Frant. Kostkowi, kandidátu doktorstwji theologickeho, prozatimnjmu katechetu we školách Uršulinských w Praze.
- P. Karlowi Kyselowi, duchownjmu w obecne nemocnici w Praze.
- P. Fr. Nowotnému, kapl. w Načeradci.
- P. Fr. Přihonskému, Dokt. w libomudrctwji, a praesesowi windického Semináře w Praze.
- P. Wácl. Al. Swobodowi, c. k. humanitnjmu professoru na gymnasium Malostranském.
- * P. Kašp. Weiningerowi, faráři na Kladně.
- * P. Karl. Winařickému, kněž. arcibiskupskému ceremoniáři a bibliothekáři.
- P. Jos. Wotýpkowi, zám. kaplanu w Gemněšti.
- * P. Janu Zimmermannowi, knězi z rytířského řádu křižownického s čerwenau hvězdau, spolu c. k. censorowi.

Wědomj, že k dālšjmu swých mladšjch bra-
třj a vlastenců vzdělánj přispjwagje, prostřed-
ně na oswjcenj weškerého národu aučinkuj, slad-
kau budiž jim za práce gegich odměnau!

W Praze dne 31. prosince, 1830.

W. W. WÁCLAWJCEK,

kanownjk hlawnj kapitoly u sw. Wjta,
konsist. skutečný rada, gakožto redaktor.

1. P O G E D N Á N J.

1. Zrcadlo ctnosti, aneb památnj slavnost swatých.

Od Aloysia Klara, Doktora we filosofii, c. k. professora na
wysokých školách Pražských, a t. d.

U w o d.

Cłowěk nebyl genom pro tuto zem stwořen, ney maudřejšj twůrce wštj pil w něg takowé tauženj, kteréž zde nikdy úplna upokogeno býti nemůže. Gak mnohé slzy prejšťj wagj se z očí lěch, genžto wšelikau trpkostj stjhání gsauce po pomoci wzdy chagj? — Než, takowý gest cłowěka na zemi přebýwagj cjh osud! dle obrazu Božjho stwořený, a proto k neskončené nesmrtnosti určený duch nemůže zde takowých radostj zakaušeti, k gegichžto požjwánj se zde teprw připrawowati má. Může-li pak tedy kdo úplného nasycenj swých žádostj, do-

konale blaženosti giž zde na zemi, w této škole pro lepšj budaucnost nás připrawugjcj žádati, kdežto gj zde žádný z mudrců, žádný ze swatých, ba ani sám Kristus Ježš spasitel swěta nedosáhl? —

Ó blaze nám wědaucjm, *že se geště neukázalo co budeme!* *) To wšak nám powědomo gest, po *gaké cestě* kráčeti slušj, abychom někdy tam přišli, kdež wšecko naše tauženj nasyceno, blaženost pak naše neskonalá bude. Tato cesta gest poznánj Boha Otce, a kteréhož poslal *Ježše Krista*, gakož i wěrné plněnj toho, cožkoli se nám prikazuje. — K takowému poznánj nenj upřímně chtějicjmu těžko přigiti. Učenj o tom gednagjcj nenj skryté, tak žeby teprw s welikým wynasnaženjm hledáno býti musilo: gestiť statek obecný pro weškeren lid, k němuž každý, gak urozený tak i sprostý, chudý i bohatý, učený i newzdělaný přjstupu nalezá. Toto učenj we wšech končinách zwěstowáno bywši po weškerém swětě rozšjřeno gest, a zachowáwá se *w cjrkwí Božj*, genž gest *slaup a utwrzenj prawdy*, **) akterěz ani brány pekelné nepřemohau. ***)

Tak se k nám králowstwj Božj přibljžilo, a s njm upokogenj i blaženost! —

Ale náš úmysl zde nenj prawdiwost článků wjry gakož i prawidla mrawů katolické cjr-

*) I. Jan 3, 2. **) I. Tim. 3, 15. ***) Mat. 16, 18.

kwe wyswětlowati a dokazowati, což se giž od giných začasté důwodně stalo: toliko na gednu z nesčjslných přednostj našj cirkwe chceme čtaucjho tyto listy pozorna učiniti, totiž na onen prastarý obyčeg, že na nábožné duše, kteréž nás giž do lepšjch končin předešly, s uctěnjm naše cirkew pamatuge, předstawugjc nám ge za wzory a příklady w nábožnosti k následowánj, kdežto gegich skutky, muky, ctnosti a osudy popisuge, popsané mezi wěřcjc rozšiřuge, a gegich památku výročnjmi slawnostmi obnowugjc až pro neypozdnějšj potomstwo zachowáwá.

Sotwa se kdy tak mnoho o mrawnosti a ctnostech mluwjwalo, gako za našich časů. Giž pauhým rozumem weden gsa člowěk, nahljžj wšeobecný zákon, gak swé mrawy zřjdiť má; mnohem však wýborněgi osvědčuge mu k tomu cestu prawé zgewené náboženstwjc, kteréž potutedlnj nepřátelé geho nadarmo podwratiti usilowali a usilugjc. Předce však zatagiti nelze, že při všem uznánj wyššjch powinnostj gegich vyplněnj welmi zanedbáno býwá.

Proč gest medle *srdce* a *obcowánj* mnohých potud tak vzdáleno od toho, co gegich rtowé welebj, co gegich rozum za *prawé* a za *dobré* — ano za to, co *neyweyš prawé* a *neylepšj* gest, uznáwá? — Bylby *oswjcenost* sebe wětšj pokroky činila, nemůžeme se z toho radowati, dokud se lidé dle *uznaného mrawnjho zákona* a *zgewených prawd* dokonale řj-

dití nebudau. K čemu ginému byly nám oči dá-
ny, nežli abychom gegich zřenjm swého těla o-
šetřowali? Nápodobně má i náš rozum zřítí
na to, abychom gen to chtěli a činili, coby nás
k našemu neyvyššjmu cji wedlo; toho však se
warowali, coby nám k dogitj téhož cje cestu
zamezowalo. Wždyť pak sám Pán nad fjkowým
stromem podlé cesty rostaucjm, gen *listj*, žádné-
ho pak *owoce* na něm nenaleznuw *), usudek
aby usechl pronesl. Gakby tedy mohl býti spo-
kogen s rozumným tworem, gakby mohl ušetřiti
člowěka uznáwagjcjho co činiti dlužno a giné w
tom powyučugjcjho, kdyby takowý sám žádného
owoce ze swého wyučowánj a nahljdnutj newy-
dáwal? — I proto narážj Kristus na činěnj do-
brého, na vyplňowánj předpisu swých, proto
řekl určité: *Po owocjch gegich poznáte ge!**)*

A dle toho zprawugjc se cjrkew Božj, ta-
to cjrkew *swatých*, posuzuge opatrně ty, kte-
réž z této pomjgegicnosti vykročené za *swaté*
uznává, a k všeobecnému uctěnj za wzor kná-
sledowánj pro wěřjcj představuge. —

Gak *maudré* a *dobrotiwé* ohledy při tom
má, pozná se z přítomného pagednánj.

Znamenitá částka wěřjcjch za nábožné se
powažugjcjch dušj uznává výborné skutky a
smeyšlenj swatých s takowým uctěnjm, že ge
za wyššj bytosti s námi nic obecného nemagjcj

*) Mat. 21, 19. **) Mat. 7, 20.

powážuge. Protož se mnozj domnjwagj, že něgaku obzwláštnj cestau kráčeti musegj; než dowolugj sobě k hřjchu a neprawosti tak se přibljžiti, gak dalece to s gegich wědomjm a swědomjm bez patrného zawazenj možné gest, magjce ten úmysl, aby ani nebe nepromarnili, ani swětských radostj sobě neodepřeli. Odtud to pocházj, že někteřj u wychowáwánj swých djtek, magjce ge k prawé nábožnosti westi, wjce k *zewnitřnjm* dobrým powahám wzděláwagj. Gijnj ukonegšugj se we swé wlažnosti tak, že zase předpisy swatého Ewangelium za příliš přjśné powážugj, gakoby pro lidi k vyplněnj nemožné byly, což učenj Páně a gehu cirkwe práwě odporuge, kteráž na swatých netoliko *možnost*, ale i *způsob* a *prostředky* nawrhuge, že co se některým nemožné býti zdá, wykonati lze. Ano gešě mnohem wjce — skrze takowé přjklady dokazuge cirkew, že předpisowé swatého Ewangelium od založenj křesťanstwj po wšecky wěky až do našich časů *skutečně vyplňowáni* byli. Tyto přjklady shromáždugjc cirkew Božj bedliwě, zachowáwá a zwěčňuje památku swatých, a tjm potwrzuge tu důležitau prawdu, že gegich králowstwj, gakož i gegich zakladatelé*) z tohoto swěta nenj, že gegich obcowánj w nebesjch gest, a toliko Bohu — sláwa i klaněnj se přináležj.

*) Jan 18, 36.

W tomto učenj katolické cirkwe o uctěnj swatých stkwj se wýtisk Božského zřizenj, genž k prawému a všeobecnému oblaženj lidstwa napomáhá. Gak zahanbenj musegj se zardjti we swém zdánj za maudré powažowáni býti chtě-gjcrúhači a bludaři, zaslechnuwše hlas prawdy, genž gim lhostegný býti nemůže! Gegich třeštiwé pokřikowánj: *Totě modlárstwj a otroctwj!* musj na wždy oněměti, když se gim patrná prawda předstawj, když se právě z tohoto uctěnj swatých a z těchto na gegich památku ustanowených slawnostj neywětšj a neywyššj oslawenj Boha a Wypupitele našeho co stkwělost slunečnj wyžárj.

P o g e d n á n j.

Přede wšjm wywrátiti třeba gest onu námjtku, zdali gest člowěku možno rozkazů a předpisů křesťanského náboženstwj dokonale ostřjhati? —

Takowý ústaw, w němžby se nemožnosti ukládaly, nemohlby obstáti, anižby od Boha mohl pocházeti, od toho všewědaucjho, genž moci i gegich mjru tworům swým dané neylépe zná, a co neymaudřegšj ničehož nežádá, coby možnost přewyšowalo. Cos takowého potwrzowati byloby hrozné rauhánj. Prawda gest sice, že nám křesťanstwj takowé powinnosti ukládá, genž našim smyslným žádostem anáklonnostem

lahodné negsau, ba i sám zakladatel gegich wy-
hlašuge swé předpisy za *gho*, za *břemeno*; ale za
gho takowé, kteréž *sladké*, za takowé břemeno,
kteréž *lehké* gest. — Nelzeť pochybowati, že po-
gemy Páně o blaženosti žádostem našj smyslné
přirozenosti odporugj. Pán nazjwá chudé, lač-
né a žjžniwé, truchliwé a lkagjcj, potupené, pro-
následowané a násilně pro něg smrcené *blaho-*
slawenými, *) čehož se každý hrozj a leká.
Prawda gest, že Ježjš takowé čistoty srdce žá-
dá, že netoliko zlé skutky, ale i wšelikau chuť
k nim zapowjďá, nebo nechť gakkoli ono *utnu-*
tj ruky a wylaupnutj oka **) wyložjme, wy-
switá z toho patrně, že *kterjž gsau Kristowi,*
tělo swé ukřižowali s hřjchy a žádostmi, ***)
to gest, násilně potlačili a umrtwili. Gest praw-
da, že Pán wšeobecné nezištné lásky žádá, č-
muž učili žádnému z mudrců nenapadlo; nebo
komu wstaupilo kdy na srdce, že máme — gak
on tomu učj — také *swé nepřátely milo-*
wati; ****) dobře činiti těm, kteréž nás nenáwi-
dj, a modliti se za ty, kteréž nám protiwen-
stwj činj, a utrhať nám? A neřekl-li sám Pán:
Gestliže odpustjte lidem hřjchy (poklésky) ge-
gich, odpustjt i wám Otec wáš nebeský hřj-
chy vaše; gestliže neodpustjte lidem, aniž
Otec wáš odpustj wám hřjchů wáших. †) A

*) Mat. 5, 3 — 11. a Luk. 6, 20 — 22. **) Mat. 5,
29 — 30. ***) Gal. 5, 24. ****) Mat. 5, 44. †) Mat.
6, 14 — 15.

čemu učil, plnil také sám. Na kříži wise a neywětšj bolesti zakaušege modlil se geště za swé katany řka: *Otče, odpusť gim, neboť newědj co činj.* *) Nelzeť pochybowati, že Pán welmi mnoho žádá, samého Boha za wzor dokonalosti knásledowánj nám předkládage, *abychom byli synowé Otce swého, genž gest w nebesjch.* **) *Budtež dokonalj, gako i Otec wás nebeský dokonalý gest.* ***) I auhlawnj nepřátelé Kristowi na otázku gim předloženau: *Kdo z wás bude mne trestati z hřjchů?* ****) nebyli w stawu w něčem Pána obwiniti, a přibiwše ho konečně z pauhé nenáwisti na dřewo kříže swědčili o něm sami: *Daufalt w Boha, †) ginýmť pomáhal, sám sobě pomoci nemůže.* ††) Setnjk pak ukřižowanému naproti stojícj wida způsob smrti geho, zwolal u wytrzenj: *Gistě člowěk tento Syn Božj byl!* †††) a tak pohnul mnohé ze zástupu přjtomné, že tepauce se w prsy swé z mjsta utrpenj Páně zkormaucenj nawracowali se. ††††) Prawdat to owšem, že na něm žádné winy nalezeno nebylo; ale ačkoliw všady dobře činil, byl předce od swých kraganů zawržen, pohanům k usmrcenj wydán, bičowán, mjsto královské koruny trnjm korunowán, a tak k zločincům připočten. Než,

*) Luk. 23, 34. **) Mat. 5, 45. ***) Mat. 5, 48. ****) Jan 8, 46. †) Mat. 27, 43. ††) Mar. 15, 31. †††) Mar. 15, 39. ††††) Luk. 23, 48.

wstaw opět třetj den z hrobu nēzgewil se dwěma učedlnjkům swým do městečka Emaus putugjcjm, a newyswětlil jim, proč se to všecko státi musilo, řka: *Zdaliž nemusil těch věcj trpěti Kristus a tak wgjti do sláwy své? *)* Wšem těmto odpornostem musil se Kristus podobiti, musil newinně trpěti a násilnau, potupnau smrtj *umřjti*, aby nám co prawý člowěk za příklad swatosti, sprawedlnosti a poslušenstwj k Bohu slaužiti, a tak i nám tu powinnost uložití mohl, že také my, žádá-li toho Bůh, všecko zmužile trpěti, všelikým mukám a ukrutné smrti podobiti se musjme. K čemuž giněmu nabjzj nás knjže apoštolské řka: *Gaká gest sláwa, gestliže hřešjce, a pohlawkowáni gsauce snášjte? Ale gestliže dobře činjce trpěliwě snášjte, toť gest milé před Bohem. K tomu gste powoláni; nebo i Kristus trpěl za nás, wám pozůstawiw příklad, abyste následowali šlepěgj geho, kterýž hřjchu neučinil, aniž gest lest nalezena w ustech geho, kterýžto když mu zlořečili, nezlořečil zase, když trpěl, nehrozil: ale wyddáwal se saudjcjmu ho ne-sprawedliwě; kterýžto hřjchy naše na swém těle sám wnesl na dřewo: abychom hřjchům zemrauce w sprawedlnosti žiwi byli. **)*

*) Luk. 24, 26. **) I. Petr. 2, 20 — 24. Wers 21. *příklad*, w řečtině *ὑπογραμμον* vlastně tedy *předpis*. Abychom dobře pochopili gak šlepěgj Páně následowati slušj, třebať podotknauti, že učitelé začátečnjům w psanj písmy na tabulky voskem potažené reysowali, po kterých napotom žáci

Abychom se nikterak lidskau křehkostj wymlauwati nemohli, gakoby nám nemožné bylo příkladu Kristowa následowati, opakuge pjsmo swaté wjcekrát zřetedlně, že se Ježjš wtělil, že byl prawý člowěk gako my. Proto prawj o něm apoštol národů: *Přigaw způsob služebnjka ku podobenstwj lidj učiněn, a w způsobu nalezen byl gako člowěk. Ponjžil sebe samého, poslušný gsa učiněn až do smrti, a to do smrti kříže. *)* Z té příčiny wzbuzuge týž apoštol Páně wěřcjej, aby *drželi wyznánj, **)* a dokládá: *Nemáme biskupa, kterýžby nemohl ljtosti mjtí nad nemocmi našimi, ale zkušeného we všem, nám podobně kromě hřjchu. A proto žádá, abychom s důwěrnostj setrwánliwau na půwoda a dokonawatele wjry patřili. ***)*

Ačkoliw tedy pán gakožto učitel od swých wyznawačů těžkosti welmi přjsně žádá, dokázal předce *swým příkladem*, že geho učenj a rozkazy vyplniti možné gest.

Čjm častěgi na Ježjše, gakožto na *člowěka* zpomeneme, a geho utrpenj sobě předstawjme,

rafigj włádnauce, w twořenj liter přičiňowati se musili. Werš 23. stogj w řečtině ginák nežli Vulgata wygádřila. *Παρεδίδε τω κρίνωτι δικαίως* překládá tato: *judicanti se injuste*, a musila tedy w rukopisu *ἀδίκως* naleznauti. Než smysl zůstává vždy tentýž.

*) K Filip. 2, 7 — 8. **) k Žid. 4, 14. a 15. ***) k Žid. 12, 2.

tjm k horliwějšmu následowánj geho přjkladu budeme powzbuzeni; neboť pochopjme neskončenau lásku onoho, kterýž *byl na počátku u Boha, a Bůh byl*, ale z pauhého milosrdenstw a lásky k nám *tělem* učiněn byl. *)

Protož ukrýwali wěřjci hned od počátku křesťanstwj neyhlawnějšj věci ze žiwota Ježjśowa bedliwě w srdcích swých, a wyprawowali ge také s ochotností wšem wjru přigjmagjcjm. Wždyť pak to také Pán wýslovně přikázal, a gakby byli mohli wěřjci na přikázanj od nich se ubjragjcj lásky **) kdy zapomenauti a gemu se zprnewěřiti, kdežto pohlednuwše na obyčejný chléb a wjno každodenně na rozkaz milowaného mistra, a na ono neywyšší tagemstw a zázrak geho lásky, kterýž w noci před swým zrazenjím po skončené wečeři welikonočnj před nimi ***) učinil, s pohnutým srdcem upamatowati se musili? — W tomto upamatowánj uzwjrali se wšickni článkové wjry a wšecka prawidla mrawů, a kromě uznánj možnosti gegich vyplněnj také neywznešenějšj přjklad nábožnosti wjry, lásky a důwěrnosti w Boha.

Poněwadž tedy Ježjś mezi lidmi co člověk obcowal, a gakožto djtě, mládenec a pak co dospělý wšecko sám plnil, což swým wyznawačům činiti welj: nelzeť zapřjti, že vyplněnj geho roz-

*) Jan 1, 1. a 14. **) „To činite ua mau památku.“
I. Korint. 11, 24 — 25. ***) Mat. 26, 26 — 29.

kazů možné gest. Geho *maudrost a neskončene milosrdenstwj* gsauť toho neygistěgšjm rukogemstwjm. A geho láska klidem učinila wjce, nežli kdy na srdce lidské wstaupiti mohlo! — I kdož ho nemusj, naučiw se ho znáti, srdečně milowati? Kdož pak ho srdečně miluge, gakby mohl naň zapomenauti, aby ho stále před očima i w srdci neměl, a z geho obcowánj, z geho příkladu se neradowal? — Známoť gest, gak mocně prawá, wraucj láska k následowánj wzbuzuge; protož negsau prikázanj Páně toliko možné; nýbrž gsau skutečně *gho sladké, a brjmě lehké*.

K tomu má geště při wšj možnosti u vyplňowánj křesťanských rozkazů křehký člowěk powážiti, že se mu tato možnost s hůry uděluge, kdežto mu Bůh swau milostj přispjwati ochoten gest. Kdyby sobě byl člowěk bez Boha, a bez Krista sám pomoci a se wyswoboditi mohl, k čemužby bylo ústawu pro naše spasenj, genž gest křesťanstwj, zapotřebj bylo?

To wšak gest zcela skutek Božj a musj za takowý uznán býti; nebo proč bylo učenj o ukřižowaném Kristu Židům *pohoršenjm*, Řekům pak *bláznowstwjm*? A proč byl předce gak Židům, tak také Řekům Kristus swobodně zwěstowán? — W radě Wěčného byloť tak uzařeno. Proto zwolal giž oswjcený wěštec wnewrlosti swé ticjc let před zgewenj Páně: *Proč se bauřj národowé, a lidé daremné věci přemeyšlugj? Postawili se králowé země, a knj-*

žata sešla se w gedno proti Hospodinu a proti Pomazanému geho. *)

Proto prorokowal stařícký Simeon, Ježíška w chrámě Jerusalemském na loktech drže: *Ay, položen gest tento na znamenj, kterémuž bude odpjráno **)* z té příčiny, gakž to apoštolnárodů wyřknul, poněwadž což blázniwého gest u swěta Bůh wywolil, aby zahanbil maudré; a což gest u swěta mdlé wywolil Bůh, aby zahanbil silné. *A neurozené u swěta, a potupné wywolil Bůh, a to což nenj, aby ty věci, kteréž gsau, zkazil, aby se nechlubilo žádne tělo (žádný smrtedlný člověk) před obličgem geho. ***)* Těm pak nechť Židé aneb Řekowé (pohané) gsau, kterýmž gest Ewangelium Božj moc, a Božj maudrost ****) slušj chlubit se, ale w Pánu. †)

Aby však se toliko Bohu čest wzdávala, třebať gest, aby člověk swau nemocnost upřímně uznal a ctil, aby se před Bohem, gakožto před Pánem a dárce wšeho dobrého pokořil, gen toho hledage a žádage, co Bůh chce, a tady swému nahlženj a swé wůli takowé mocnosti nepřiwlastňowal, kteréž gim nenálezegj. Z té příčiny neupokogil se Pán tjm, aby byl gen některé zrnka prawého a dobrého do gednotliwých srdcj semotam roztrausil, a nezanechal z toho

*) Žalm 2, 1 — 2. **) Luk. 2, 34. ***) I. Korint. 1, 27 — 29. ****) I. Korint. 1, 24. †) I. Korint. 1, 31.

wyplýwagjcy následek náhodě aneb uznánj swých učedlnjků. On byl pauhá prawda, čemuž učil, nebylo lidské učenj; nýbrž gakž sám prawj: *Sstaupil gsem s nebe, ne abych činil wůli swau, ale wůli toho, kterýž mne poslal, *) a gá sám od sebe gsem nemluwil: ale ten, genž mne poslal, Otec, on mi přikázanj dal, co-bych prawil, a co bych mluwil. **)* A zase: *Mé učenj nenjť mé, ale toho, kterýž mne poslal. ***)* Gakož wykonal Pán úřad swého wyslanstwj k lidem co neypřisněgi: takť se musí také každý w něho wěřjcy geg a gehu učenj wěrně držeti. A práwě z takowých záležj gemu patřjcy zde společnost, čili *cjrkew*, genž gest, gako wěčná prawda, we swých základech po wšecky časy nezměnitelná a podstatně wždycky gedna a táž zůstáwagjcy.

Nebo gako Ježjś weškeré pokolenj lidské milowal: takť se magj také všickní k milowánj Boha, k milowánj gehu a sebe wespolek spogiti; aby někdy *gedno* byli s *njm*, gakož i on *gedno* gest s *Otcem*, kterýž w nebesjch gest. Protož ustanowil Pán za znamenj, dle něhožby gehu prawj učedlnjci poznáni býti mohli *lásku*. Gsať tedy audowé *geho cjrkw*e s *njm* i mezi sebau wespolek na sebe aučinkugjce co živé tělo se swau hlawau co neyaužegi spogenj. Z té přjčiny napomjnuá apoštol Pawel wěřjcych w

*) Jan 6, 38. **) Jan 12, 49. ***) Jan 7, 16.

Řjmě přebýwajcjh: aby ne wjce smyslili než slušj smysliti, ale aby smyslili k strjdmosti, a tak, gakž gednomu každému Bůh udělil mjru wjry. Nebo, gakž w gednom těle mnohé audy máme, ale nemagj všickni audowé gednostegného djla: takť mnozj gedno tělo gsme w Kristu, a obzwláštně gedni druhých audowé. Magjee pak obdarowánj rozdjlná, podle milosti, kterdž dána gest nám. *) Gestě důtkliwěgi nabjzj týž apoštol ginde k aučinliwé lásce řka: Prawdu činjce, w lásce rošme všelikterak w toho, kterýž gest hlawa Kristus; z kteréhož všeko tělo spogené a swázané po všech klaubjch přisluhowánj, podle působenj w mjru gednoho každého audu, rozmnoženj těla činj k wzdělánj swému w lásce. **) Pro to horlj apoštol proti Korintským we zbory se děljcjm: Kdo gest Apollo, a kdo Pawel? táže se, a odpowjdlá hned zase: Služebnjci toho, gemuž gste uwěřili, a gakž gednomu každému dal Pán. Protož ani ten, kdož štěpuge, gest něco, ani ten, kdož zaléwdá; ale Bůh, kterýž zrůst dáwd. Božj zagisté pomócnjci gsme; wy pak Božj rolj gste, Božj stawenj gste. ***) Gakáť to powzbuzowánj k pokořowánj se před Bohem, a gak patrné wyobrazenj gestiť to, že cjrkw Božj a naše aučastenstw na nj vlastně gen

*) Řjm. 12, 3 — 6. **) Efez. 4, 15 — 16. ***) I. Korint. 3, 4. 5. 7. 9.

skutek Neyvyššjho gest. Nenjť možno, abychom co rozumně přemeyšlegjcy křesťané onu prawdu neuznali a nepochopili, že sobě připsati nesmjme, zač genom Bohu a Spasiteli swěnu děkowaći přislušj.

Kdo wšak tuto důležitau prawdu geště nenahljžj, ubeř se w myšlénkách na horu Golgota, pozorug ukřižowaného Ježjše, a poslyš gehu wj-těžstwj zwěstugjcy zwolánj : *Dokonáno gest!* Hle, umjrá potupený, od swého národu zawržený, u přjtomnosti nesčjslného zástupu lidstwa, mučedlnickau smrtj co něgaký zločinec bez pomoci; — ten, genž co Spasitel, co Wyswoboditel lidstwa od židů i pohanů wšady poznán a wyznáwán býti má, a genuž se wšickni klaněti magj. Ježjš po těch několic let swého učitel-ského úřadu prochážege weškeru kraginu, počna od Galilee až do Jerusalema, wšady *dobře činil a zázraky wykonáwal*, a skrze to mnohé lidi zjskal. Mage mezi nimi učedlnjky, wywo-lil z nich bedliwě dwanáct, aby pak ge co zwěstowatele králowstwj Božjho do weškerého swěta wyslal. A eyhle, od těchto byl, wygmauce gediného, při swém zagetj nagednau opuštěn, od gedinoho pak dokonce zrazen a do rukau nepřátelských wydán. I tenkrát, když s powolenjm řjmského wladaře gehu mrtvé tělo s kříže sňato bylo, a on zase z hrobu žiwý powstal, byliť gsau gehu učedlnjci, obáwagjce se židů, tak udě-šení, že se we swém přjbytku welmi bedliwě u-

zamkli. Nechciť ani obšjrně připomjnati prwnjho z těchto apoštolů, genž nepochybně pro swau wjcekrát prokázanan srdnatost *Skalnjkem* *) slaul, a předce gistil, prokljnage se, **) že ho nezná. Což se mohlo od takowýchto mužů očekáwati? Gaké prospěchy w hlásánj arozširowánj králowstwj Božjho? — Zdáloť se, že se smrtj Ježšowau i gehu předsewzetj zrušené gest. Kdožby se toho byl nadál, že w padesáti dnech w hlawnjm městě židowském při slawenj *letnic*, práwě onen bogácný uředlnjk s ostatnjmi gedenácti powstane a weřegně wolati bude: *Mužj Israelštj, slyšte slowa tato: Ježš Nazaretského z uložené rady a předzwěděnj Božjho w ruce waše wzdaného wzawše, a skrze ruce pohanů ukřižowawše, zawraždili gste, toho Bůh wzkrjřsil, wyswobodiw ho ze smrti, ... čehož my všickni swědkowé gsme. Protož prawicj Božj gsa powýšen, a wzawzasljbenj Ducha swatého od Otce, wylil toho, kteréhož widjte a slyšjte.. — Protož wěziž gistě wšecken dům Israelský, žeť gest Bůh i Pánem ho učinil, i Kristem toho Ježš, kteréhož gste wy ukřižowali! ***)* Čtauce přjběh gak Duch swatý apoštolům udělen byl s pozorností, a rozwáziwše, gaké následky to mělo, mu-

*) Petr, dle řečtiny *ΠΕΤΡΟΣ, ΠΕΤΡΑ* skála. Mat. 16, 17—18.

) Mar. 14, 71. *) Skutk. apost. 2, 22. 23. 24. 32. 33. a 36.

síme uznati, že to gen *skutek Boží* byl. Gak ži-
vě musil tuto prawdu Petr poznati, upamatowaw
se, co se před sedmi nedělni stalo! Gako dru-
dy prohlásiw w kraginách Cesaree Filipowy: *Ty*
gsi Kristus, Syn Boha žiwého, zaslechl a upa-
matowán byl: *Tělo a krew nezgewilo tobě to-*
*ho, *)* takž musil i nynj uznati, což i weřegně wy-
znal, že genom Duch swatý skrze něho takowé
diwy činj. Křesťanstwj nenj tedy lidský skutek,
ale skutek boží, skutek Páně, *kterýžto Pán u-*
činěn gest nám maudrost od Boha i sprawe-
*dlnost, i poswěcenj, i spasenj. **)* Dwanácte-
ro apoštolů, a obzwláštně Petr musil prwé swé
nemocnosti a křehkosti zkusiti, aby pak s osta-
tnjmi tovaryši swými nabyw s hůry takowé po-
sily, uznal a cjtíl, že dle wygádřenj sw. Pawla
gen *Boží pomocnjci*, gen *Boží nástrogowé* gsau,
a že to tedy swým zásluhám přičjsti nesměgj,
když k neywznešenějšjmu powolánj wywoleni by-
li. Gak důtkliwě dáwal gim Pán na gewo, že
mu gegich křehkost a nemocnost známa gest.
Proto gim, wečeře s nimi naposledy, předpo-
wěděl: *Wšickni pohoršjte se nade mnau této*
*noci. ***)* Obzwláštně pak gindy tak zmužilému
a nynj mnoho slibugjcjmu Petrowi řekl: *Ty dnes*
této noci, prwé než kohaut po dwakráte za-
*zpjwá, třikrát mne zapřeš! ****)* A co nás ny-

*) Mat. 16, 16 a 17. **) I. Korint. 1, 30. ***) Mar.
14, 27. ****) Mar. 14, 30.

nj čtaucj aneb poslauchagjcj k diwenj přiwádj, gestič ono swědectwj oswjceného proroka Božjho, na něž se zde Pán takoička odwoláwal, a kteréz po šest set let ustawičně w židowských školách čjtáno býwalo, zněgjcj takto: *O meči, wzbud se na pastýře mého, a na muže, genž se mne přidržj, prawj Hospodin zástupů: bj pastýře, a rozprchnau se owce.*)* — Dokud swatj apoštolé žiwi byli, nezapomjnali na wyičenj Páně: *Bez mne nic nemůžete učiniti.**)* — *Ne wy gste mne wywolili, ale gá gsem wás wywolil.***)* *Když učinjte všecko, což wám přikázáno, rcete: Služebnjci neužitečnj gsme, což gsme powinni učiniti, učinili gsme.****)* Týkala-li se takowá připomjnanj Petra, Jana a obau Jakubů, aby swých záslah přjliš necenili: gak mnohem wjce nás se týkati musegj? — Nemocný swau churawost cjtjcj a uznáwagjcj musil owšem k truchliwému poznánj přigjti; ale práwě takowé poznánj wzbuzuge ho k nám, aby po uzdrawenj a pomoci bažil. Takť gest to i s ponaučowánjm Páně, pokud člowěku wnitřnj oko ku poznánj geho bjdy otwjrá, že si bez wyššjho přispěnj sám pomoci a se wyswoboditi nemůže. Tjm potěšitedlněgšj musj proň ugištěnj Páně býti, že hledá-li upřjmně, pomoci a wyswobozenj nalezne: *Proste a budeť wám dáno, hledeyte a*

*) Zachar. 13, 7. **) Jan 15, 5. ***) Jan 15, 16. ****) Luk. 17, 10.

naleznete, tlucte a budeť wám otewřjno. *) Aginde: Začkoli prositi budete Otce we gměnu mém, toť učinjm. **) O, gaké útěchy musjme z geho slow nabyti! Syn člověka přišel, aby hledal a spasil, což bylo zahynulo. ***) — Řebřjk, gegž arciolec Jákob we snách na zemi stogcej widěl, gehož wrch až nebe se dotýkal, ****) gestiť owšem výborný obraz, gak lehce angelé Božj s nebe na zem sstupowati, a odtud zase zbůru k nebesům wstupowati mohau: ale skrze hřjch gak na duši tak i na těle porušeného člověka až k nebesům, až k Bohu powýšiti, k tomu bezpečného základu třeba gestiť, kterýž zde Kristus opustiw lano swého Otce nebeského, co člověk skrze swau ponjženost, přjklad, utrpenj a smrt položil. Křestan weden gest ku poznánj swé bjdy a winy, k upřjmné ljtosti, k pokoře a důwěrnosti w Boha a swého Spasitele. Dle toho řjdlj se také katolická cjrkew, gegj duch gest duch pokory, kterýž ze wšech gegich modliteb a náboženských gednánj wyswitá. Doprowoďme u př. kněze k wykonáwánj každodennj oběti mše swaté k oltáři. Neyprwé sstau-pj dolů před oltárnj stupně, wyznáwá Bohu, geho swatým a wšem přjtomným swau winu, prohlašuge se za hřjšnjka a bige se po třikráte w prsy swé. Pak prosj swaté Božj a wšecky

*) Luk. 11, 9. **) Jau 14, 13 a 14. ***) Luk. 19, 10. ****) I. Mogž. 28, 12.

přjtomné, aby se we swých modlitbách za něho u Boha přimlúwili. Poněwadž cjrkew k prawému smeyšlenj wzbuzuge, gak poučugjcg gest tento přjklad pokory a ljtosti pro weškeré shromážděnj?! Gak spolu i pohnutedlný, powážjme-li, že s takowým wyznáwánjm swého prowiněnj, s takowým skraušeným tepánjm se w prsy swé, s takowau prosbau za přjmluwu swatých a přjtomného zástupu, také swatj biskupowé *Ambrož* a *Augustin*, pak řečtj sw. biskupowé *Basilius* welký a *Řehoř* Nazianský, též swatý kardinál a arcibiskup *Karel* Boromegský, a sw. biskup *František* Saleský, gakož i swatj kněžj *Filip* z Nori, a *František* z Pauly předwjce giž sty lety na stupnjch oltárnjch stáwali.

„Co? to činjwali tak wznešenj, tak zaslaužilj, swatj mužowé?“ namjtně snad někdo. — I čjmž pak se může člowěk při wšj swé ctnosti vychlaubati? Wždyť gest to Bůh, gemuž za wšecko děkowati musj, cožkoliw na sobě má dobrého. Nuže, což pak gsme, čjm pak oplýwáme, gežtobychom od něho nebyli obdrželi? *Aneb kdo prwé dal gemu, a bude mu odplaceno?*)* Bylby naše ctnost sebe čistšj a dokonalejšj byla, musjme se i pak s wděčnau pokorau wyznati: *Bůh zagisté gest, kterýž působj w nás i chtěnj, i dokonánj. **)* — Gemu přináležj wšecka čest, sláwa a djky! —

*) Řjm. 11, 35. **) k Filip. 2, 13.

Proto však nemá se nikdo opovážiti lehkomyslně twrditi: „Když Bůh i chtěnj i dokonánj působj, tedy také we mně; a co se mne dotýče, nemám nic wjce co činili.“ Gaká by to byla opowážliwost! Zřegmě prawj to člowěku geho wědomj, že mûže něco chtjti, a totěž i nechtjti, že nenj pauhý wšj wůle prázdny strog, a že to, co newyhnutedlnost působj, lidská zásluha nenj. Ctnost se w bogi a w odporowánj proti zlému dokazuje. Pak zasluhuje teprw člowěk wážnost a odměnu, když zlé činiti moha, předce nečinj, ačkoli drážděn a lákán byl. Nesmyslné byloľby cos takowého mysliti, že strog wšj wůle prázdny, obraz Božj na sobě nese. Křesťanstwj nás tomu učj, že přigde někdy Pán lidj saudit. *I pŕigdau ti, kterjž dobré wěci činili, na wzkrjšenj žiwota: ale, kterjž zlé wěci činili, na wzkrjšenj saudu.* *) Gak by mohlo plněnj dobrého za zásluhu, zlého pak za prowiněnj někomu počjtáno býti, kdyby, žádné wůle nemage, činiti musil, k čemu geg tělesná potřeba láká? Ten, kterýž člowěka, geho duši i tělo stwořil, kterýž potreby geho těla i duše, ale spolu i gegich schopnosti a moci zná, nemůžž od něho nikterak žádati, coby dokázati w stawu nebyl. Welmi neprávě gednagj onino, gešto se, žádostem swým uzdu pauštěgje, přemlawagj, že gim swých náružiwostj potlačiti ne-

*) Jan. 5, 29.

možné gest. Takowých zahanbuge staré, ale po prawdě upřímně zpytugcj pohanstwj. Takowých zahanbugj Sokratowé, Platoni, Epikteti, *) a učenj Stoiků. — Tito gen přirozeným swětlem rozumu wedeni bywše, měli provozowánj ctnosti a powinnosti netoliko za přiměřené lidské přirozenosti; nýbrž i za zvlášť milowánj hodné, a proto žádali, aby byla ctnost pro gegj wnitřnj wytečnost a krásu beze wšj giné odpłaty milowána a provozowána. **) Než, kdoby tak nestydatě mysliti, tak nerozwáženě se wygáďřiti chtěl, dal by na gewo, že geště po milosti Božj nebažil, a tedy sám winen gest, když w něm Bůh ani *chtěnj* ani *dokonánj* nepůsobj. A předce gsau lidé, gešto by se rádi přemluwili, že Bůh všecko pro člowěka, beze všeho přičiňowánj geho učinj, — ten, kterýž swého vlastnjho, sprawedliwého, newinného Syna, Boha, gako sám gest, nelitowaw k neybolestněgšimu a neypotupněgšimu usmrcenj vydal. Držme se w tom wyborného přjkladu welikého apoštola národů, kterýž neyhlubšj pokoru na gewo dáwage spolu swé powinnosti wěrně plnil. — Pjšeť o sobě takto: *Gá gsem neymenšj z apoštolů, kterýž negsem hoden slauti apoštol;*

*) Quae si oculis cerneretur, mirabiles amores (ut ait Plato) excitaret sui. Cic. de Offic. I. c. 5.

**) Tuis te illecebris — wola Scipio k mladšjmu Afrikánu — ipsa virtus trahat, non verum decus; quid de te alii loquaniur, ipsi videant. Cic. Somn. Scip. c. 7.

*proto že gsem se protiwił cjrkwí Božj. Ale milostj Božj gsem to, což gsem, a milost geho we mně daremná nebyla, ale hogněgi než oni (ginj apoštolé) wšickni pracowal gsem. A wšak ne gá, ale milost Božj se mnau. *)* K čemu by byl dal Pán také předpisy a rozkazy; kdybychom pro swé spasenj sami nic wjce činiti nemusili? Proč dával onu wýstrahu: *Ne každý kdož mi řjká Pane, Pane, wegde do králowstwuj nebeského; ale ten, kdož činj wůli Otce mého, kterýž w nebesjch gest? **)* Po owocjch gegich poznáte ge. ***) A gakby byl mohl řjci: *Králowstwuj nebeské násilj trpj? ****)* Proč wolal k tehdeğšj m lidem, ano i k nám wšem: *Pogdtež ke mně wšickni, kteříž pracujete a obtženi gste, a gá wás občerstwjm a nalaznete odpočinutj dušem swým. †)* — Člowěk musj tedy odpočinutj a občerstwenj od Pána žádati, musj žádati od Boha wůli k činěnj dobrého, a sjlw, aby gi také vyplniti mohl. Gako onen žebrawý slepec u Jericha musjmeť i my wolati: *Synu Dawidůw, smilug se nad námi!* We wěcech wěčnosti a swého spasenj se týkagjcjch, gak slepý a chudý gestič člowěk! Kýž pak by každý swau bjdu gako onen slepec cjtíl! Synowé swěta spěchagj okolo nás, gako onen Pána předcházegjcj zástup, osupugjce snad se

*) I. Korint. 15, 9 — 10. **) Mat. 7, 21. ***) Mat. 7, 20. ****) Mat. 11, 12, a Luk. 16, 16. †) Mat. 11, 28 a 29.

dokonce na nás bědugjcj, gako onino w zástupu, aby nás k mlčenj přinutili. Ale gakěť to pohnutelné wyobrazenj tagných cest Páně! — Ježjš přibližowal se wždy wjce a wjce k bědugjcjmu, a zaslechnuw wolánj gehu, pozastawil se. Slepce byl na poručenj gehu k němu přiweden, a tuť se ho Pán tázal: *Co chceš ať tobě učinjm?* Pane, ať widjm! odpověděl onen. — *Prohlédni, wjra twá tě uzdrawila.* *)

Potud gsme se, což aučel tohoto pagednánj byl, přesvědčili, že *předpisowé* swatého Ewangelium *wyplnitedlni* gsau, a že prostředkowé, kteřj se nám k našemu poswěcenj w cirkwi Božj poskytugj, *bez žádaných následků zůstati nemohau.* Tjm však gest spolu dokázáno, že se wtéto cirkwi wždycky také swatj nacházeli, geště nacházegj, ano i budaucně nacházeti budau. Nynj geště třeba wyswětliti, gaký užitek katolická cirkew z příkladů těchto swatých Božjch wěřjcjm wyzjskati snažj se, a toť bude obsahem následugjcjch listů w tomto pagednánj.

Cirkew Božj miluge a důwěřj se w toho, gemuž Otec wšelikau moc dal, w toho — kterýž od Boha wyšel a k Bohu se opět nawrátíl, **) miluge a důwěřj se w toho dobrého pastýře, kterýž swůg žiwot dal za owce swé, ***) kterýž se be samého za ně obětowal, aby i ony poswěce-

*) Luk. 18, 41 — 42. **) Jan 13, 3. ***) Jan 10, 11.

ny byly w prawdě, *) kterýž gest *cesta a prawda i život: **)* a uznáwajíc w pokoře swau nemocnost bez něho, kogj se blahoděgnau naděgj, poněwadž gj sljbil, že s nj ustawičně bude až do skonánj swěta, aby gj wždycky ku pomoci přispjwal. Před tjmto *půwodem, zakladatelem a dokonawatelem* wjry a swěho poswěcenj obcuge cjrkew Božj w ustawičném pohljženj na něho, totiž *Ježjše Krista*, gakožto na hlawu swau, kterýž gest počátek, prworozený z mrtwých, w němž všecká plnost (Božských vlastnostj) přebýwá, aby smjřil s sebau všecko. ***) W geho swětle začjná den i skončuge, gehu swětlo oswěcuge gj temnosti noci, s njm začjná rok i dokonáwá, s njm se objrá každodenně. Wždyť pak gest on ten *swatý swatých*, proto dáwá také genom on základ k rozdělenj cjrkewnjho roku. —

W tomto přjtomném na duši i na těle porušeném stawu nenacházal se — gak wjme — půwodně člowěk. Newinný, čistý, co obraz Božj, wyšel w rági z všemohaucjch rukau stwořitelowých; ale užjwaw swé swobody k zlému, neposlušen byw Boha, uwrhl se dle těla i duše w neywětšj bjdu. Ale hned Adamowi bylo wyswobozenj milostiwě zwěstowáno, a od toho času očekáwán byl Spasitel. Toto potěšitedlné

*) Jan 17, 19. **) Jan 14, 6. ***) k Kol. 1. 18 — 20.

přislíbenj opakował Bůh w čase wjcekrát, gako u př. Abrahamowi, Jakobowi, Mogžjšowi, Dawidowi, a pak ostatnjm lidem skrz proroky. Čtyry tisjce let uplynulo w takowém očekáwánj, nežli skutečně onen připowěděný *Emmanuel*, *Bůh a spolu člověk* přišel. Geho přjběhy a skutky, gehu utrpenj, smrt a wzkrjšenj byly ot-cům wždy zřetedlněgi a určitégi předpowjďány. Wěděloť se wjce set let napřed, *kdy a kde* se narodj, *kdy a gak* umře. Na to dlahotrwačjci tauženj po Messiáši okazuge cjrkew w adwentě (přjštj Páně), skterýmž swůg rok začjná. *O wá-nocjch*, a na den *zgewenj Páně*,*) což obyčeg-ně dnem swatých třjkrálů gmenugeme, slawj gehu narozenj — pak gehu pacholetstwj, w tak nazwaném postě čtyřidcetidennj půst Páně na paušti, gehu utrpenj a smrt. *O welikénoci* slawj gehu wzkrjšenj a čtyřidcetidennj zde na zemi widitedlné prodlenj, až pak u přjtomnosti swých učedlnjků na nebesa wstaupil, což zase *na nebe wstaupenjm Páně* sluge. Padesátého dne po welikonoci (πεντηκοστη) slawj *hod Božj swatodušnj*, památku seslánj Ducha swatého, až pak konečně s upamatowánjm na přjštj Páně, k saudu ročnj běh zawjrá. Bůh a Kristus gest cjr-

*) *επιφανεia*. Památka zgewenj Páně držjwala se gindy s wětšj slawností nežli i wánoce, a to proto: poněwadž sobě o wánocjch narozenj Páně co člověka, na den swatých třj králů (*μαγοι* mudrců) ale že se Bůh widitedlný okázal, připomjáme.

kwi wšjm we wšem, gakž to i každému w smeyšlenj i gednánj býti má; tak wyznáwá Pána a zwěstuge ho, dokawádž nepřigde. Kdožkoli se wěrně cjrkewnjch pobožnostj držj, tomuť nemůž Bůh a Kristus, tomuť nemůže geho ustanowenj, powinnosti a wyhljčka do lepšjho žiwota po smrti, gakož i trest za spáchané neprawosti nepowědomý zůstati. Cjrkew užjwá neděl a swátků Páně k tomu, aby wěřjci k pamatowánj na Boha a Spasitele powzbudila; při tom wšak ge také s laskawau starostliwostj na množstwj předchůdců w křesťanské wjře a obcowánj pamatuge. Ona wj dobře, gak mocně dobré přjklady na lidské srdce aučinkugj, a že takowých mnohem wjce bylo, nežli gediný Augustin, kteřjž we swých wnitřnostech ten hlas zaslechli: *Mohli-li to tito aneb onino, proč bys nemohl i ty? **) Aby tedy člowěka k očišćenj se od hřjchu geště wjce powzbudila, a k lásce i k dobrým skutkům přiwnadila, poznamenala každý den w roce gménem některé Bohu zaswěcené duše, a wyzdwihla mnohé z těchto dnů památných za všeobecné. Gako u př. den swatých apoštolů Petra a Pawla; aneb také za zwláštňj swátky, gako u př. dny patronů gednotliwých kragin. Gak občerstwugjci musegj přjklady swatých, gež nám cjrkew předstawuge, pro bohabogné duše býti,

*) Tu non poteris, quod isti et istae? Confess. VIII. c. 11. n. 3.

kdežto gegich počet tak weliký gest, a ti, od nichž nám dány byly, k nám náležej, a co audowé téhož těla, kteréhož hlawa Kristus gest, na nás geště ustawičně w lásce aučinkuj, dokud gedno nebudem s Pánem, gakož i on gedno gest s Otcem.

Takěť zasluhuge krásný pud uctiwosti a wážnosti, gež člowěk k sobě podobným, a sice k gegich přednostem a zásluhám mjwá, powážej našeho. Mělatby se cjrkew Božj od starobylého pohanstwj w tom nechat zahanbiti? To giž dávalo swau wážnost a lásku k wýtečným lidem wšeligak na gewo, ano snažilo se i poge-gich smrti památku na ně buď rozličnými spisy, aneb sochami potomstwu zanechati. I cjrkew Božj pamatuge na dokonalé wěřej, a zwěčňuje památku na ně skrze obrazy, sochy, oltáře, kaply a kostely gegich gména nosjej. Toť má člowěka pohlednuwšjho na tato památná znamenjk zmužilosti a důwěrnosti w Boha pohnauti. Cjrkew Božj kořj se Bohu, djky neyhlubšj uctiwosti mu wzdláwajc, že mdlým lidem takowé sjly, srdnatosti a stálosti popřjti ráčil. Když také na oltářjch swatých swjce rozžaty býwaj, náležj to Bohu. K němu wstupuge libowonný dým kadidla, k němu wznášej se chwalozpěwy nábožného zástupu.

Giž w pohanské starožitnosti byliť gsau moudrcowé*), kterj za prospěšné to uznáwajc li-

*) Epikur a Seneka.

dem radili, aby sobě z minulosti něgakého dokonalého člověka zamilovali, a skrze to ustawičně před očima ho magjce, tak žiwi byli a gednali, gako by toho očitým swědkem byl. Tak u př. radil geden wywoliti *Katona*, a zdáli se tento komu přjliš přjsný, powolněgšjho *Lälia*. *) Ale křesťanstwj nepoukazuge na žádného *Katona* aneb *Lälia*, na žádného *Sokrata* neb *Epaminonda*; ale — na *Krista*, na toho, genž gest *cesta a prawda i žiwot*, **) gakožto na přjklad našeho obcowánj. Od člověka, má-li newyzpytatedlné ohledy Božj vyplniti, nemůž se méně žádati, nežli co Spasitel wyřknul: *Budtež dokonalj, gako i Otec wáš nebeský dokonalý gest.* ***) Aby však se toho nikdo nezhrozil, že se přjliš mnoho žádá, nabjzj Pán, abychom se gehu drželi, řka: *Žádný nepřichádzjk Otci, než skrze mne,* ****) to gest, skrze gehu zřjzenj nacházegjcej se w gehu cjrkwí. Ó gak mnoho přjkladů gest tato za wzory kuclěnj a následowánj poskytnauti w stawu, a to

*) Aliquis vir bonus nobis eligendus est, ac semper ante oculos habendus, ut sic tanquam illo spectante vivamus, et omnia tanquam illo vidente faciamus. — O felicem, qui sic aliquem vereri potest, ut ad memoriam quoque ejus se componat atque ordinet. Qui sic aliquem vereri potest, cito erit verendus. Elige itaque Catonem, et si hic videtur tibi nimium rigidus, elige remissioris animi virum Laelium, elige eum, cuius tibi placuit et vita et oratio: et ipsius animum ante se ferens et vultus, illum semper tibi ostende, vel custodem vel exemplum. — Nisi ad regulam, prava non corriges. Senec. lX.c.

) Jan 14, 6. *) Mat. 5, 48. ****) Jan 14, 6.

sice bez rozdílu národu, stawu, rodu, věku a pohlavj! Každému gest wywoliti swobodno, ne pak buď přjsnost Katonowu aneb powolnost Laliowu — ale gak každému sjla udělena byla, *aby rostl wšelikterak w toho, kterýž gest hlawa, Kristus.* *) Gednoliwý, bez Krista, nenj žádný aud něco: sám gest nepatrný, nestatečný, mrtwý; ale w spogenj s celkem působj s nadpozemskau mocj, ačkoliw *geště neukázalo se, co budeme.* **) I neřekl-li sám Pán: *Gát gsem winný kmen, wy ratolesti?* ***) Což může ratolest, utne-li se od kmene? A co působj w spogenj s njm? — W modlitbě, k njž nás Pán zawazuge, a ku kteréž nám i nawrženj dal, gmenugeme Boha *Otcem*; ale gen skrz něho a w něm můžeme s dětinskau důvěrnostj k němu wolati: *Otče náš!* Poněwadž Kristus bez wšelikého lidského zaslauženj, ne pro gednoho toliko, ale pro weškeré pokolenj lidské *wtělil se, trpěl a umřel*, musjme wšecky lidi milowati. Uznáwáme-li Boha za Otce wšech lidí, tedy gest i ten neybjdněgšj a neychudšj geho djtě, protož každý náš bratr, gegž slowem i skutkem milowati slušj. Nenáwist a nepřátelstwj nemůže se w srdce *prawého* křesťana wkořeniti, bylby také od giných saužen a utiskowán byl. — Ačkoliw pohanská starobylost znamenité činy a přj-

*) k Efes. 4, 15. **) I. Jan 3, 2. ***) Jan 15, 5.

klady wýtečných mužů we swých spisech wychwaluge, netýče se toto obdiwovánj ani tak gegich *ctnosti*, gako spjš gegich důstogenstwj, kteréž k sláwě a k štěstj swé vlasti zastávali. *Cesta k zázsluze, cesta k nebesům* bylať gen mužům otewřená, kteříž neyvyššj auřady zastáwagjce znamenitě wyniknauti mohli. Wšickni zachowatelé, pomocnjci a zwelebitelé vlasti — prawj gakýs pamětihodný zlomek z oněch časů — magj swá wykázaná mjsta w nebesjch, kdež po wšecku wěčnost blaženosti zakaušegj. *) — Kdež zůstali ale ostatnj, gešto méně schopnostj magjce, a ze sprostého rodu pocházegjce, bohatstwjm neoplýwali? Kdež chudj, otroci a gindy tak utiskané pohlawj ženské? — —

Ó přjwětíwé křesťanstwj! tyť dokazuješ, žeš dar od Otce nebeského pocházegjce, kterýž pro wšhecko, což gen člověkem slnge, swému slunci welj wzcházeti a déšť dáwá. Gak mnoho. obsahujce gest smysl w oněch slowjch Páně: *Chudým **)* *Ewangeliwm se zwěstuge!* Teprw Je-

*) Sed, quo sis, Africane, alacrior ad tutandam rempublicam sic habeto: Omnibus qui patriam conservarint, adjuverint, auxerint, certum esse in coelo ac definitum locum, ubi beati aevo sempiterno fruuntur. Nihil est enim principi illi Deo — acceptius, quam concilia coetusque hominum sociata, quae civitates appellantur: horum rectores et conservatores, hinc perfecti, huc revertuntur. Cic. Somn. Scip. c.3.

**) *πτωχοι ευαγγελιζονται.* Mat. 11, 5. Byloť to již před 700 lety skrze proroka Isaiáše předpowěděno. 61, 1 — 2. Srovnaj Luk. 4, 18. *ευαγγελιζεσθαι απεσταλκε με.*

žijš okázal, co člowěka wznešeného činj, že geho prawau cenu ani zewnitřnj okoličnosti, ani tělesné powahy určití nemohau, nýbrž gen duše w něm přebýwagjcj, kteráž gest obraz Božj, nesmrtná, neskončeného zdokonalenj a blaženosti schopná, a cenau celého swěta nahrazena býti nemůže. *)

(Dokončenj w přjštjm swazku.)

2. Maria Magdalenská.

Od Vincencia Zahradnjka, faráře Zubrnického.

Ewangelium mluwj o ženě kagjcj, o Marii Magdaleně, z kteréž Ježš sedm dáblů wywrhl, a o Marii, sestře Lazarowě. Luk. VII, 37 — 50. cfr. Mat. XXVI, 7. Mar, XIV, 3. Jan XII, 3. — Luk. VIII, 2. cfr. Mar. XVI, 9. etc. — Jan XI, 2. etc. Zda-li to byly tři rozdílné osoby, čili gedna toliko, Maria Magdalenská? Mnozj ge pokládaj za tři od sebe se různjcj osoby, k nimžto i sám *Kalmet* náležj. A však cjrkew katolická ge má za gednu a tuž osobu, w mešnj modlitbě na den Mařj Magdaleny, kagjcj onu ženu zřegmě nazjwagjc sestrau Lazarowau. Tjmto gediným dů-

*) Mat. 16, 26.

wodem, byť sic žádného giného k tomu nepřistaupilo, i gá gediné toliko Marie přigjmám, Marie Magdalenské.

Mnohé ctné a zbožně ženy byly w společenstwí Ježjšowě, následugjce ho na cestách geho a poslubugjce mu ze statků swých. K těm náležela Joanna, bywšj manželka Chusowa, Susanna, Maria, přjbužná Páně, a Salome, matka Jakubowa a Janowa. Ale přednj a neyznamenitěšj z nich gest nepochybně Mářj Magdalena. O této přehorliwé milownici Páně mnoho rozpráví swaté ewangelium. Ježjš gj dal očitě důwody obzwláštnj přjzně a milosti, gj se neydřjwe po swém z mrtwých wstánj zgewil, a kdebyť se koli hlásalo ewangelium geho, tu i gi wýslovně na zmjnkú bráti poručil. Koho sám Ježjš nad giné wyznamenal, a kdo byl w stawu, na Ježjši mjtí neywětšj zaljbenj, a celau dušj ho milowati: tenť gistě neywýš byl dokonalý, a wěčnau gest ozdoba pokolenj lidského. Tau přjčinau hodna gest Mářj Magdalena, bychom se gi lépe naučili znáti, a skaumali vlastnost a powahu duše gegj.

Že náležela k lidem možným a bohatým, o tom nebud' pochybowáno. W Betanii, kdežto Ježjš častým býwal hostem, měla s bratrem Lazarem a s Martau, sestrau swau statek, a Lukáš gi gmenuge mezi ženami, gešto gměnjm swým Ježjše opatrowaly. Tak i gistě rod gegj nikoli nebyl matný a ponjžený. Nebo, když umřel La-

zar, bratr gegj, mnozj i z bljzkého Jerusaléma přišli, by mrtvému vzdali počest, gi pak a staršj sestru gegj těšili. Bylať i nepochybně sličné twáři, pěkně urostlé postawy, a stkwěla se gak rozenau tak i strognau krásau. Ginákby se byli nenalezli wilnj, po tělesné rozkoši bažjcj lidé, gešto gi tak welice zawedli, že obecně gmjua byla za hřjšnici.

Při ženském pohlawj w gediné zdrželiwosti a čistotě zahrnuty gsau všecky ctnosti. Slyšme-li, anť která na cti nenj zachowalá a ctnosti poběhlá, na nic giného nepomnjme, leč na neprawost wilnosti a smilstwj. I Maria Magdale-na wykročila z kázně panenské, tak se oddawši neřádné rozkoši tělesné, že tegnj výstupkové gegj nezůstali w skrytu. Měliť gi wůbec za osobu tak nekázanau a spustlau, že pauhým dotknutjm gegjm ctného muže mněli býti poskwrněna, a pochybowali, by Ježjš byl prorokem, poněwadž se mrawů gegjch nezdál býti powědom.

Že Maria Magdalenská lehkó přiwábena byla k neřádné milosti tělesné, pochopnoť gest i z toho, že byla žiwé mysli, wýtečného ducha a srdce nad mjru tkliwého. Tacjto lidé si obyčegně w ničem nepočjnagj prostředně, nýbrž wždy daleko kráčekj, leč we zlém leč w dobrém. Srdce gegich gest kyprá, bugná země, kteráž wšeho nese hognost, buď požitečných plodů, neb gedowatých bylin. Nenj diwu, že hned sedm mrzkých duchů sjdlilo w těle Magdaleny, a nečistý w

duši gegj rozdmychowali oheň, by za pohubné byla osjdlo mnohým.

Welikau byla hřjšnicj Maria Magdalenská, ale Ježjšem rychle gest učiněna welikau swatau. Takť výborné gest srdce člowěka i po zkáze a porušenj lidské rodiny, a tak mocna a aučinliwa gest milost Božj, žeť negednau ti, gešto byli z mjry zlj, tudjž učiněni gsau z mjry dobrj. Gakož mnoho měli podstaty a sjly k působenj zlého, tak obrátiwše se gednau na cestu prawau, mnoho měli statečnosti a moci k působenj dobrého. Přigda Ježjš, wypudil z Magdaleny sedm zlých duchů, protknul a opogil gemné srdce gegj slowem swým, a z powěstné hřjšnice přednj učinil následownici a přjtelkyni swau. Znalť Božský mistr výbornost srdce gegjho, a že přestawši hřešiti, začne býti osobau nade wšecky giné lepšj a hodněgšj. Protož zbawiw gi ďábelstwj i wšecky hřjchy gj odpustil.

Žádný hřjšnj, byť se zdál gakkoli býti šťastným, dobře se nemá. W rozháralé, z brku swého wyražené duši gehu ustawičný gest nepokog, ustawičné trapné swjránj. Wydalať se Magdale-na tělesným rozkošem, a uzdu pustila žádostem swým; ale s newinnau panenskau i poklid wyšel z gegjho srdce. Nenašlať na dráze neprawosti, čehož strádala duše gegj. Než, poznawši Ježjše, a od něho přigata gsau na milost, nalezla mjr a pokog, a okusila útěchy nebeské. Protož celau dušj se k němu nachýlila,

neyčistěj k němu hořela láskau, a gižl on sámge-
din wšecko gj byl we wšem.

Ewangeliwm patero přjběhů podává, w kterých
Magdalena gedná, přeušlechtilé srdce gegj se zra-
čj, anebo Ježjš swé nad nj zaljbenj progewuge.

1. Stoluge Ježjš w domě Šimonowě w spo-
lečenstwj mnohých. Tam Magdalenu táhne ge-
dnák kagjcj, gednák milugjcj srdce. Weřegněť
hřešila, weřegně chce ukázati, že gest giž zcela
ginau. Swědomoť gj, že u Šimona Fariseowě
stolugj, krutj anelitostiwj saudcowé giných. Wj,
že sám Šimon prohodonti může slowo, kterýmž
se zardj twář gegj, a gako omámena stane. A
wšak Ježjš tam gest, neywyššj dobrodinec a ney-
dražšj přjtel gegj. Giž ničeho newážj, ničjm se
nerozpakuge. Chwátá w obydlj Šimonowo, ne-
sauc nádobu alabastrowau wonného nardu. Gižl
gest tu, kde sedj drahý pán gegj. Nenj gj mož-
ná ni slowa promluwiti. Srdce hluboko tknuté
zawjrá usta. Tak gest pohnuta Magdalena w
středu srdce, že nemůž mluwiti. Plačjc přistu-
puge k Ježjši, pokorně padá na zem, horkými
slzami poléwá drahé nohy swatého, a maže ge
libě wonjcjm nardem.

Gegj slzy, gegj pokorné na zem padnutj,
gegj celowanj noh Ježjšowých a mazánj gich
wonnau mastj neywymluwněgšj byli swědkowé
duše kagjcj, pohřžené w hlubokém hoři. By-
la-liť prwé neywětšj hřjšnicj, giž nynj slzami
swými očistila duši swau. Nebyloť možná, bez

pohnutj srdce bleděti na obraz wděčnosti, pokory, ljtosti, úcty a lásky gegj k božskému učiteli. Toliko Fariseowé při tom nic necjtili, — — Fariseowé. Což ge na wysost mělo těšiti, na wysost gim hněwno bylo. Neywýbornějšj skutek w slepotě a pýše swé pokládali za weliké pohoršenj. Pochybowal Šimon, by Ježjš opravdowým byl prorokem od Boha poslaným, poněwadž se dotýkati nechal od ženy, ženy hřjšnice.

Inelibě to nesl Ježjš, že stolugcj Fariseowé neznamenalí neobyčegné wýbornosti srdce Mářj Magdalenské, a za zlé gj wykládali patrnau ctnost. Protož se neobyčegným způsobem ugal té tkliwé, dobré duše, a bránil gi před newážnými tupiteli. Ukázal Šimonowi, že se ta, kterauž on má za tak špatnau a potupnau, ušlechtilegi k němu zachowala, nežli on sám. „Mnohoť,“ wece gemu, „mnohoť gj bylo odpuštěno, protož i mnoho miluge.“ Tudjž pak, přjwětíwě se obrátíw k Magdaleně, to, čjmž gi nepochybně giž gednau byl ugistil, opětowal řka: *Odpustěniť gsau tobě hřjchowé twogi.* A když se tjm milostným slowem všickni za stolem sedjcj welmi horšili: mlče dal před nimi Magdaleně předeck, a cele ukogil srdce gegj, řka: *Wjra twá tě uzdrawila; gdiž w pokogi.* Luk.VII, 36 — 50.

2. Když Ježjš w Betanii gednau byl hostem u Lazara a dwau sester geho: Mářj Magdalena opět dala na gewo přemilostné srdce swé.

Marta, plna gsauc radosti, že drahý Pán gest w přjbytku gegjm, wšechnu na to wynaložila snažnost, by ho dokonale uctila. Welmi se o to staragjc, by w domě gegjm wše bylo po mysli gehu, tolik před se wzala domácj služby, že samagediná ku práci nestačila. Ginák si počjnala Magdalena, mladšj sestra gegj. Těšjt se welice, že opět má přjležitost, učiti se od Pána swého. Protož pokorně sedj u noh gehu, pozorně a dychtiwě poslauchagjc řeči gehu.

Nelibět to nese Marta, že se mladšj sestra wzdáliti nechce Ježjše. Mlčj chwjlku, ale konečně se zahněwá na Marii, anobrž k Ježjši se obrátjc dj: „Nic-li proti tomu nemáš, že Maria mne samu slaužiti nechává? Rciž gj ty sám, by mně pomohla.“ Milowal Ježjš Martu, nicméně Magdalena wjce se mu ljbila. *Marto, Marto, wece, tys přjliš pečliwa a starostliwa; gdt na mde přestáwám; Maria lepšj stránku sobě obrala, a té nikoli nemá býti zbawena.* Luk. X, 38 — 42. Tak tedy Magdalena mysl měla odtrženau od wěcj tělesných, a pozdwiženau k wěcem nebeským. Ježjš sám gj dal to swědec-twj, žeť wýtečného gest ducha, a spanilau myslj rozkošněgšjch wěcj chápe, nežli gsau ty, kteréž země poskytuje. Byla gednau hřjšnicj, ale nynj giž za nic pokládá libosti těla u přirownánj k pokrmu duše; nynj giž Bohu žige, pohřžena gsauc w poslauchánj slowa gehu.

3. Wizme giž také, gak si počjnama Mařj Magdalená, když bratr gegj Lazar giž čtvrtý den odpočjwal w němém hrobě, a Ježjś, přjtel gehu do Betanie přišel s učedlnjky swými. Marty bolest při smrti bratra zmleného silná byla a prudká, Magdalenina však srdečnégšj a hlubšj. Gako hluboké gsau wody tiché, tak hluboké gsau city těch, gešto tak gako Maria w dlauhém zamyslenj sedj, a gichžto bolesti gsau němé.

Slyšj Marta, an Ježjś bljzko Betanie. I gde proti němu, a taužj mu nešťěstj swoge, a kor-mutliwě dj: Kdybys ty, Pane, byl zde: nebylt-by umřel bratr můg; ale wjm, žeť i nynj Bůh učinj, oč ty geg požádáš. Těšj gi Ježjś, řka: *Wstaneť bratr twůg*. Než Marta pro weliké hoře neznamená, že Ježjś botow gest, nawrátiti gj bratra žiwého. Protož wece: Wjmť, že wstane bratr můg, ale teprw w poslednj den obecného wzkrjšenj. Tu gj Ježjś poukázal na božskau moc a důstognost swau, ona pak, učiniwši pěkné wyzuánj, žeť Ježjś gest Syn Boha a oblažitel swěta, upokogila se w srdci swém. A však Ježjś Marii chce widěti, na Marii se ptá, po Marii taužj.

I odešla Marta, by zpráwu dala sestře o přjštj Ježjśowě. A však tagně gj toliko řekla: Mistr gest zde a wolá tebe. Při slowu tom rychle se wzchopj Maria, gakoby se rozpuklo žalné srdce gegj, a vyplakati se chtěla u hrobu bratrowa. W náhlém wzchopenj swém po dlauhém mlčenj takowé pohnutj mysli dala na gewo, že wši-

ckni přjtomnj lidé k útrpnosti byli pohnuti, a s nj vyšli wen z domu. Ale Maria ne ke hrobu Lazarrowu, nýbrž přjmo k Ježjši spěchá. On to gest, on gi dal wolati. Přigdauc k němu dj : „Ach, kdybys gen ty byl zde, nebylby umřel bratr můg.“ W tom se gj walj horké slzy z očj, nemůž dále mluwiti, a na zem padá před milowaným Pánem swým. Hluboká bolest, kterauž w tu dobu znáti na sobě dala Maria, té byla vlastnosti, že všickni, kteříž gi doprowodili k Ježjši, do pláče se dali, a Ježjš sám w duchu se zkormautil, a tudjž i zaplakal. An plakala Magdalena, nemohlť se Ježjš zdržeti od pláče. Protož bez prodlenj přistaupiw ke hrobu, welikomocným slowem mrtwého Lazara wen wywolal, a žiwého nawrátil sestram geho. Jan XI.

4, Nedlauho potom stolowal Ježjš s učedlnjky swými w Betanii, w domě Šimona, gegž uzdrawil od malomocenstwj geho. Lazar seděl za stolem, Marta posluhowala, Maria Magdalenská ale opět dala na gewo, gak welice ctj Ježjše, a gak čistě a wraucně ho miluge. Co žádnému newstaupilo na mysl, to nalezlo a wykonalo milugcj srdce gegj. Nenadále přistaupj k Ježjšowi, lige mu z alabastrowé nádoby předrahou mašť na hlavu, a co gj zbylo, tjm maže nohy geho, a utjrá ge wlasý swými.

Weškeren dům naplněn gest wúnj, stolugcj pak nemalým podiwenjm. Všickni widěli skutek Magdalenin, ale žádný nepoznal krásy a do-

dobroty geho. Mnohý mněl, že Maria snad není při zdrawém smyslu, a mnohý rozčítal sám u sebe, coby toto neobyčejné mazánj mělo znamenati. Všickni pak na tom se snášeli, že to byl drahé masti ztráta gest a zbytečný náklad. Obzvláštně se ozwal lakomý Jidáš, hněwiwě řka: „Mohlať se tato masť prodati za tři sta peněz, a to se mohlo udělití chudým.“

Skutek Magdalenin mnohem byl ušlechtilejšj, nežli se stolugjcy domnjwali. Pramen geho bylo srdce plné wděčnosti a čisté lásky. Marnýť byl zámysl, že penjeze na drahau mast wynaložené obrátiti se mohly na chudé. Wědělať Maria, čehož snad žádný dobře nepowážil, vědělať, že drahý Pán gegj tudjž umře w rukau katanů, a že gj snad nebude lze, pomazati mrtwého wonnau mastj. Protož žiwému prokázati chtěla čest, kteréžby pak mrtwému prokázati nemohla. Nemalá se gj tedy stala křiwda, že nelaskawě bylo sauzeno, což ona z lásky a wýborným úmyslem učinila. Protož se ugal Ježíš uražené cti gegj, a kterau se všickni opowážili haněti, tu nade wšecky wychwálil. Proti' obyčejí swému důtkliwěgi domluwil uředlnjkům swým, řka: *Proč to za zlé máte této ženě? Dobrýť zagiště skutek učinila nade mnau. Chudé vždy máte kol sebe, mne ale nebudete vždy mji. Tau na tělo mé wylitau mastj ku pohřbu swému gsem byl pomazán. Protož, kdekoli hlásáno bude ewangelium moge, na památku ge-*

gij také i to prawiti budete, což ona učinila.
Mat. XXVI, 6 — 13. Mar. XIV, 3 — 9. Jan XII, 2.
O kom w takowáto slova mluwil Ježíš, neomylný zpytatel srdcja a hlasatel maudrosti božské: tenť gistě měl přešlechetau mysl, a srdce nad obyčeg vzdělané a dobré.

5. Nikohoť Ježíš opět i opět tak nepochwálil, gako Mářj Magdalenu. Pro neobyčegnau ctnost gegj i také neobyčegné gj dal znamenj přízně a náchylnosti. Wjtězoslawně z hrobu na swětlo wyšed, gj se neydřjwe ukázal. A wšak i při tomto zgewenj wzkrjšeného Pána swého Maria Magdalena předobrau, milostnau dušj se býti ukázala.

Bylať gedna z těch dobrých, útrpných žen, gešto plačjc stály pod křjžem Ježíšowým. Swědkynj byla, an tělo gehu složeno bylo s křjže, a nešeno do hrobu. Posadila se naproti hrobu, bolestně hledjc na drahé tělo, až weliký kámen přiwalen byl ke dweřjm hrowým. Když pak pominula sobota, záhy w šerém gitře spěcháke hrobu Ježíšowu, by pomazala wonnau mastj tělo gehu. U hrobu gehu mutná Magdalena nagjti chce potěšenj. Přigdauc k hrobu, wiďj, an kámen gest odwalen, a hrob prázden. I rmautjse welice, že i poslednj útěchy má býti zbawena. Nemá za giné, než že zlostnj nepřátelé odnesli tělo drahé. Ostatnj zbožné ženy, gešto s nj byly přišly, zůstaly u hrobu, ona ale, neyžiwěgi cjtjc bolestnau ztrátu, rychle zpátkem do města bě-

žj, a potkawši se s Petrem a Janem, žalostiwým hlasem wolá: „Ukradliť ho, Pána mého ukradli, a newjm, kam ho položili.“ Hned pak zase gest w zahradě u hrobu.

Widauce ti dwa učedlnjci, že hrob w skutku gest prázdnen, wrátili se do města. A však Magdalenu milugcej srdce i u prázdného hrobu drželo. Pláče a vzdychá u hrobu, a opět tam hledj, zdaliby tam předce milowaného našla. Widj tam dvě angelu w bjém rauše, a neleká se. Řkau gj angelé: „Čemu pláčeš?“ Ona odpowjdá, že má proč plakati: „Ukradli Pána mého, a newjm, kam ho položili.“ W tom znamená, že někdo stogj za nj, ohlédně se, a widj muže. I wece gj muž ten: „Ženo, čemu pláčeš, a koho hledáš?“ Magdalena ho nezná, mnjc, by to byl zahradnj. On gj ale ukazuge wjdnost a autrpnost srdce, a protož mu hned přemilau sprostnostj celé odkrýwá srdce swé, a důwěrně mu dj: „Pane, ty-lis ho odnesl, powěziž mi, kdes ho položil; samať gá ho wezmu.“ Sama tedy Magdalena mji chce tělo Ježšowo, co neydražšj poklad, w opatrowánj swém.

I nemohlť Ježš déle tagiti, že on sám gest ten, kteréhož túžebně hledá. Dalť se gj poznati, a tjm samým ljbezným hlasem, gegž ona tak často slýcháwala, gi gmenuge vlastnjm gmenem gegjm: *Maria*. Na to slowo Maria gest radoštj gako bez sebe, a tak pohnuta, že nic nemůže promluwiti, leč gediné slowo: „Mistře,“ wece, a

hned se wrže na zem, a objímá nohy vzkrjše-
ného Pána swého. Držjť se swatých noh geho s
takowau wraucnostj, gakoby gen na okamženj z
onoho swěta byl přišel k útěše gegj, a tudjž se
s njm zase měla rozlaučiti. I dj gj Ježjś, aby
pustila od obgetj noh geho, poněwadž geště byl
neodešel k Otcí, alebrž geště déle býti chtěl s nj
a s přátely swými. Dj gj tolikéž, aby šla k u-
čedlnjkům geho, a zprawila ge, že wstal z mrt-
wých, a pozděgi teprw se wznese k swému a
gegich Otcí. Oznámilť Ježjś wůli swau, a hned
spěchá Magdalena k truchljcjm přátelům geho, a
ne giž hlasem túhy a žalosti, nýbrž hlasem ple-
sagjcjho srdce gim zwěstuge: *Widělat gsem Pá-
na, a to mi powěděl!* Jan XX, 1 — 18.

Tolik oznamuge ewangelium o Marii Mag-
dalenské. Nenjť toho mnoho, ale postačuje to
k plnému nás ugištěnj, žeť owšem swatý byl smysl
gegj, a že na wěky dostogná zůstane srdečné po-
cty wšech maudrých a dobrých. O dālšjm ži-
wotu gegjm starobylj spisowé toliko tu powěst
zwěstugj, že čtrnácte let po na nebe wstaupenj
Ježjśowě z židowstwa se odebrala do Marsilie, a
tři a třidceti let w samotenstwí obýwala, w mo-
dlenj a swatém rozgjmánj se kochajíc až do
skonánj swého. Zpráwa tato nenjť owšem tak
gista, gako zpráwa ewangelistů. Nemáme wšak
přjčiny, o tom pochybowati, že Mařj Magdalena
nemohauc wjce slaužiti swětu, z hluku lidj w ti-

chau samotnost se odebrala, a w bohomyślném cwičenj nebe požjwala na zemi. Nebo modlenj a swaté rozgjmánj takau sladkostj opoguge duši, že kdo gj gednau okusil, samotnost hledá, a po ničem wjce nestogj, což země milého poskytnge.

3. Rozličné pastýrské přjhody.

1.

1. Petr se dal s Annau manželkau swau od stolu a lože dle zákona rozvésti. Po roce porodj Anna syna; Petr odpirá tomu, že syn gest manželský, hlásj se při křtu swatém, ano odpjránj to i do knihy křtěnců vlastnoručně zapjše. S tjm se wěc skončj.

O t á z k a. Má býti djtě to za manželské zapsáno, čili za nemanželské?

O d p o w ě ě. My prawjme, za manželské.

D ů k a z.

Ač muž nadgmenowaný s manželkau swau od stolu a lože gest rozweden, nemůže se předce řjci, že manželstwo to gest zcela rozlaučeno, a že žádné mezi Petrem a Annau manželstwo nepozůstává; neboť dle §. 110. wšeobec. zákon. měst.: manželům rozwedeným gest swobodno, se zase spogiti, musj však spogenj práwu řádnému oznámeno býti. O skutečném auplném rozpogenj takto znj tentýž zákon §. 118. Chtě-

gi-li se manželé *rozpogenj* zase spogiti, tedy se musj spogenj to za manželstwo *nowé* považowati, a se všemi slawnostmi k zawřenj smlauwy manželské dle zákona potřebnými státi.

A geště patrněgi znj zákon ten z ohledu katoljků §. 111.: „Swazek platného manželstwa může mezi osobami katolickými *gen skrze smrt* gednoho z manželů rozpogen býti.“

Z toho tedy gest patrnó, že mezi rozvedenými manžely od stolu a lože, manželstwo giž prwé platné pozůstává. Gak dlauho trwá manželstwo, tak dlauho se djtky w něm zrozené za manželské počjtati a zapisowati musegj; neboť dle všeob. zák. měst. §. 138. „Pro ty děti, genž w sedmém měsijci po zawřeném manželstwji, nebo w desátém měsijci, budto *po smrti mužowě* aneb *po auplném rozwázánj* manželského swazku z manželky se narodj, gest důmněnj rodu manželského. *Auplné rozwázánj* gen toho manželstwa se státi může, které powstalo při *nedopauštěgjej* (dirimens) překážce, a které tedy samo w sobě žádné manželstwo hned půwodně nebylo. Poněwadž mezi manžely, o kterých gednáme, takové rozwázánj se nestalo, aniž muž nezemřel, tedy i gmenowaný syn má pro sebe domněnj rodu manželského.

Ale snad kdos namjtné: „wždyť pak gest „Petr giž celý rok rozveden od stolu a lože, gak „může býti otcem nadgmenowaného djetě?““

To, zdaliž gest otcem, čili nic, nemá co rozhodnauti ani duchownj pastýř, ani auřad swětský sám od sebe, ano ani *sama manželka*; gen manželu gest to práwo udčleno odpjrati manželskému dítěte zplozenj w čas zákonnj; neboť wšeob. zák. měst. §. 158. stogj — „ani od matky spáchané cizoložstwj, ani gegj gištěnj, že dítě gegj nenj manželské nemohau sama pro sebe gemu práwa manželského zplozenj odujti.“

„Ale otec, mage práwo odpjrati manželskému zplozenj, odpjrá, zapsaw vlastnoručně do knihy křtěnců, že dítě to za manželské nemá!“

Owšem zapsánj to dokazuje, že odpjrá manželskému zplozenj před duchownjm, ne ale že odpjrá tak, gak musj odpjrati, chce-li, aby bylo dítě to práwně za nemanželské zapsáno; neboť wšeob. zák. měst. §. 158. z počátku takto znj: „Gistj-li muž, že dítě od geho manželky w čase zákonném narozené geho nenj; tedy musj manželskému zplozenj dítěte neyméně we *třech měsících* po nabyté zprávě (práwně §. 156.) odpjrati, a proti *zástupci* (kuratorowi) k obhágenj zplozenj manželského zřízenému *nemožnost dokázati*, žeby od něho zplozeno bylo.“

Z toho následuge:

a) Že se musj otec, w našj příjpadnosti, při swětském úřadu hlásiti, chtěge odpjrati manželskému dítěte od manželky swé zplozenj; neboť ne duchownj, ale swětský auřad ustanowuge *zástupce* takowé a saudj pře.

b) Že se musj neyweyš *we třech měsječch* u swělského úřadu hlásiti, počjtage od času, kdy se o narozenj dítěte dozvěděl.

c) Že musj nemožnost zplozenj manželského *dokázati*. Nowý zákon negmenuge sice zegnena, gak nemožnost ta se má dokázati, ale zákon 1. Listop. wydaný ustanowuge, že musj w této příjpadnosti úřadně (*landesgerichtlich*) se dokázati:

a) Že (muž) skrze celý rok před narozenjm dítěte nebyl přítomen.

Dle nowého zákona byloby — dle přirownánj (analogie) dosti na tom dokázati, že giž gedenáctý měsječ počal, co nebyl muž přítomen před narozenjm dítěte; muselby se ale čas ten prodlaužiti, kdyby znatelové věci dotvrdili, že se dítě to pozděgi než w desjti měsječch od početj swého narodilo.

b) Že od matky skutečné cizoložstwj spáchané bylo; wiz Jaksch Gesetzlex. Kinder, uneheliche.

Poněwadž weyš předejsaná pravidla, dle kterých se musj pokračowati, když má býti dítě w manželstwj zplozené zákonně za nemanželské prohlášené, se nezachowala, gak počátečně se udalo, nemůže také odpjránj zplozenj manželskému u duchownjho žádnau změnu spůsobiti; ano nebylo-li dítě to hned počátečně za manželské zapsáno, proto že duchownj měl za to, že otec práwně bude odpjрати manželskému dítěte toho zplozenj, musiloby se po progitj třj

měsíců jako manželské do knihy křtenců wtáhnauti.

Wlastnoručnj wepsánj se otce do knihy křtenců nemělo se ani dowoliti, gakožto marné.

Nemůže se ani s tjm Petr wymlauwati, že newěděl, kde se má hlásiti, chtěge manželskému zplozenj dítěte toho odpjрати; neboť dle všeob. zák. §. 2. *Gak mjle zákon náležitě prohlášen byl, nemůže se žádný tjm wymlauwati, žemu w známost uveden nebyl.*

Ano, poněwadž Petr počátečně odpjral manželskému dítěte gmenowaného zplozenj, tedy znal práwo své; ale neodpjrage w čas sobě právem milostiwě dopřáný při úradě swětském, wygewil, buď že se upamatowal, že kdys zapomenul na rozwedenj s manželkau swau od lože; buď že dítě to w manželstwj narozené za své vlastnj — manželské — přigal.

Pro všecky tedy nadgmenované důwody dítě to zákonně gen za *manželské* zapsáno býti musj.

2.

2. Gakýs wogák, k wogsku polnjmu (stánky své měnjcimu, (militia vaga) přináležjcej, mjnj wstaupiti do stawu manželského. Po obdržení powolenj k takowémuto sňátku od swých wogenských předstawených, odeběre se do mjsta ke své nastáwagjcej choti s tau žádostj, by od duchownjho onoho mjsta oddán byl. Ohlásiw se u duchownjho, pod gehož zpráwau pa-

stýrskau newěsta gest, a wygiewiw gemu žádost swau, dostane ponaučenj, aby před wykonánjm sňátku od swého duchownjho wogenského wyswědčenj z náboženstwj, též z ohlášek, pak i zplnomocněnj, čili přepuštění práwa od duchownjho wogenského na něho k oddávánj přinesl. Ženich gsa hotow všecko což mu prawjno bylo, sobě opatřiti, wrátj se domů. Po něgakém čase, když od duchownjho newěstina ohlášky wykonány byly, přigde ženich, však beze všech výše gmenowaných pjsemnostj, wyprawuge farári newěsty, že duchownjho wogenského pastýře doma nenalezl. Tento mu prohlásj, že se posečkati musj se sňátkem až do té doby, ažby duchownj wogenský doma gsa, pjsemnostj k sňátku potřebných wyhotowil a gemu odewzda.

Na takowéto prohlášenj však, gak ženich tak newěsta ano i ostatnj přátelé z obogj strany snažně prosj duchownjho, aby oddawky předsewzal, předstawugje gemu, žeby odloženjm do welikých útrat a wydánj zbytečných uwedeni byli, dokládajce, že w wyhotowenj dotčených pjsemnostj gakož i oswolenj k sňátku wogenským duchownjm nenj co pochybowati. Na neustálau prosbu gich duchownj dá se přemluwiti, a spogj tyto osoby. — To uslyšew wogenský duchownj, oddánj toto za neplatné prohlásj, a za opětowánj kopulacj skrze sebe samého žádá, poněwadž se bez wyswědčenj z náboženstwj, bez ohlášek, a bez swolenj čili splnomocněnj k oddávánj bylo stalo.

Gedná se tedy o to, zdali sňatek tento manželský úplný a dostatečný gest, čili nic?

Rozhodnutí.

Že negenom dle nařizenj cjrkewnjch giž od dáwna wydáných, nýbrž i dle zákonů swěských od

14. ledna 1807. osoba do stawu manželského vstupující a od giného pastýře než od swého oddána býti magjij aneb žádající, od vlastního pastýře přinesti powinnowána gest pjsenné wysvědčení z náboženstw, w němž skaušena byla; a že bez takowého k stawu manželskému připuštěna býti nemá, o tom pochybowati se nedá.

Ne méně wěc gistá gest, že výše dotčený ženich dřjwe oddán býti neměl dle §. 78. nov. cod. civ. dokudby se dle nařjzenj 15. Srpna 1815. od duchownjho předstaweného toho pluku, ku kterémuž náležj, pjsenným wysvědčenjm byl newykázal, že od něho ohlášky se staly. Též, ačkoli osobám stawu městského, kteréž dvěma rozdjlným duchownjm Pánům poddány gsau, wůle se ponechává, zdaliž od duchownjho, pod gehož mocj ženich, neb od toho, pod gehož zprávau newěsta gest, oddáni býti žádaj, nic však méně osoby stawu wogenského, náležej-li k wogsku polnjmu, ať gest gjž newěsta stawu swobodného, od duchownjho wogenského wždycky oddávány býti magj; lečby tento práwo swé pjsenně duchownjmu ginému ustaupil; bez kteréhožto pjsenného ustaupenj duchownj swětský takowé osoby oddati nesmj.

Wšak ani zanedbané skaušení z náboženstw, neb nedostatek wykázánj, že takowé se stalo; aniž oddawky osoby wogenské od duchownjho swětského nenacházegj se mezi přjhodami zákony ztwrzenými, kteréž sňátek w niweč uwozugj;

genom gestliže gedna z oddaných osob pod mocj duchownjho oddawagjcjho stála. Nebo dle §. 29. lit. patent. též skrze sněm Trident. sez. 24. Can. 1. de reform. gen takowé oddawky za neplatné prohlášeny gsau, kteréž od duchownjho vykonány byly, genuž žádná z osob oddaných poddána nenj; a §. 75. nov. cod. civ. zřegmě gen o duchownjm gedné strany mluwj; a kdoby oddával bez wysvědčenj z náboženstwj dle §. 78. trestu hoden býti má.

Ne gináč nežli na gednom prohlášenj osob do stawu manželského vstupugjcjch k dokonalému sňátku přestává ustanowenj 1 ledna 1811. tak že žádný přestupek w ohláškách ani z ohledu počtu, ani z ohledu způsobu, ođ koho totiž, a gak se stalo, swazek manželský rušiti nemá, též potřebj nenj následugjcjho oswobozenj od ostatnjch ohlášenj, gakož se až do roku 1811. stávalo.

Tjm méně potřebné nowé ztwrzenj swazku manželského gest, gakkoli dle §. 74. přjsně se duchownjm prikazuje, aby o to péči měli, by žádný takowý přestupek mjsta neměl, ginak takowý duchownj, též i osoby w manželstwo wstupugjcj a gich zástupnjci těžkým trestem a odpowjdánjm winnými se činj.

Z ohledu toho i w našj případy a w uwedeném sňátku swazek manželský auplný a nezrušitedlný gest; ačkoli bezrušně se stal, poněwadž troge ohlášky od duchownjho ze stra y newěstiny se staly, i oddawky od něho samého

wykonány gsau. Z té přičiny duchownj wogenský práwa nemá, swazek tento za neplatný prohlášowati. Toliko práwo má, náhrady platu za prohlášenj, oddawky, wyswědčenj a t. d. žádati; oddáwagjcej pak duchownj ze strany bezpráwného gednánj domluwy hoden gest.

3.

3. Gistý otec, gehož djtě před dwanácti léty křtěno bylo, přigde k duchownjmu pastýři, žádage ho, aby mu list křticj vydal, a proukáže se s úřednjm powolenjm. Pastýř prošeď w matrice wšecky stránky, nenacházj podobného gména a přjgměnj. Otec pak mage listu toho na kwap potřebu, snažně za wydánj geho prosj; mimo to gest co muž usedlý, počestný a bohabogný známý, chce přiwesti dwa swědky, kteřj wědj o křtinách toho djtěte, též i na bábu a ostatnj sausedy poukazuje. Smj-li duchownj křticj list wydati, a takowé wynechané křtiny do knihy matričné wtáhnauti?

Gakkolibý pravidelně gednáno býti se zdálo, kdyby duchownj w takowé připadnosti, kde otec listu křticjho požadugjcej gemu osobně znám, a k tomu geště dwa swědky, bábu a sausedy přiwoditi hotow gest, kteřjž ho otcem toho djtěte znagj, pro něhož listu křticjho žádá, žádosti otcowě zadost učiniti chtěl: předce gednánj takowé nižádným způsobem k raděnj nenj, negen proto, poněwadžby zákonům a pravidlům cirkewnjm na odpor stálo, nýbrž i také proto, po-

něwadž mnohá nehoda pro duchownjho, gakož z dalšjho pagednánj se wygewj, vzniknauti by mohla.

Kdykoli se přihodilo, že buď ohněm a neb gakýmkoli způsobem knihy farnj buď w niweč uwezeny byly, a nebo gednotliwj poswátnj výkonowé w ně napsány nebyly, byltě giž starožitný spůsob, dokawáde geště zakonné knihy nebyly, skrze wyšetřowánj a přesleychánj prawdy se dopátrati a dogjti. K takowémuto cji a konci swolali se příbuznj, kmotři, swědkowé, známj, wúbec lidé spoluwěcj, kteřj o narozenj a křtinách djetěte nezapsaného známost mjtí mohli, a gegich wýpowědi osvědčené přisahau do protokolu se napsaly. Takowýto způsob gednánj se i za dnů našich zachowáwá, kdykoli buď celá kniha, neb djl, a neb gen gediný výkon w pohřešenj byla gsau přišla. Na útratu toho, genž winen gest, komissj z duchowenstwa se sestawj, kteráž rodiče, poručnjky, pěstauuny o případy té buď s kazatelnice, a nebo i také skrze sudj obcj w známost uwesti dá, s tjm doloženjm, aby každý, kdo gakau známost o narozenj, křtu (kmotřjch, o bábě) N. N. djetěte má, w určené a oznámené době to ohlásil a oznámil. Osoby udáwagjcz zpráwu o křtinách býwagj wyslýchány od určené komissj, w gegich udalostech geště se dále skaumá a pokračuge, když se se starožitnými na rodinu tu potahugjcjmi listy dennjky duchownjch a giný-

mi nápomáhagjemi důwody srownáwagj; k gegichžto vyhledánj gak městské strážnj úřady, tak magistráty, a giná úředlnictwa nápomáhati zawázána gsau, — úsudky z udalostj wywozené a ztwrzené napotom buď do nowě založené matriky, gestliže stará na zmar přišla, pakli gedínj výkon wynerháa byl, tedy na místo w starématrice prázdne se přiložj vyššj nařizenj, a wše z ohledu wyšetřených křtin na wlas se napíše, pak dle toho list křticj se wystawj. Takowéto pokračowánj i s dwornjm zákonem 1813. dne 8. a 23. dubna ztwrzeno gest.

Kromě uwedeného způsobu gednati jakož nepravidelné tak i nebezpečné gest. A zdaliby se newystawil duchownj dosti welikému nebezpečenstwj, kdyby sám o sobě wyšetřowánj pokřtěnj dítěte započjwal? Nemohlaby lehce matka, mnoho puzena gsau lúskau materskau gakéhos klamu a podvodu w udánj swém. se dopustiti? a toho samého přestaupenj zákona i přátelé časem a to newědomky winnými se učiniti mohli? a gakého tu opletánj nemělby duchownj? A deyme i také tomu, žeby ničehož na swětlo nepropuklo, přece wždy w gakém s nebezpečenstwj a negistotě newězelby? — Dále nedowoleno gest o swé moci wtahowánj křtin do matrik, poněwadž gednánj takowé negen uwedenému pokračowánj, nýbrž i také nedáwno wydánému ustanowenj gubernial. 1824. dne 15. řjgna w Čechách na příkoř gednalby, kteréž nařjzue, aby

bez powolenj wyššjho w matrikách žádná změna w gakémkoli ohledu se nestávala. Slušnotě spolu i také powážeti, že wepsánj wynechaných křtin do matriky newyhnutedlně i také zapsati-by se muselo do zaslaného opisu ku welebné konsistoři, do výkazu tabelárního ke kragskému úřadu, tadyby přjhoda ta se bez toho musela udati a oznámiti — gegjž rozsauzenj ne od duchownjho pastýře, nýbrž od welebné konsistoře záwisj.

Pročež newyhnutedlně potřeba welj, aby každý takowý způsob, a to sice ne bez udánj neyhawnějšjch okolnostj vikariátem Wysoce Důstogné a Welebné Konsistoři se oznámil, kterážto předsati neopomine, gak řádně pokračowati by se mělo; poněwadž zákonů w tom ohledu nemáme, a všeobecné rozhodnutj se ustatiti nedá, gelikož vše od okolnostj záwisj.

4.

5. Před dvěma lety slehla w Praze w obecné porodnici gistá osoba. Při křtu gegjho krom manželstwa zplozeného djetě, do křticj matriky otec docela zapsán nebyl; matka však gen s přjsadou: „dle uduw“, tedy bez wšj ztwarzjci gistoty zapsána byla. Nynj ale gdau wenku k swému duchownjmu pastýři, dagj se oddati a gemu se s.tjm swěřj, žeby swé před dvěma lety giž zplozené djetě rádi za swé prawé uznali, a to práwně potwrdili; pročež také swého pastýře prosj, aby gim w té záležitosti pomocen byl, a

gim na ruku dal, coby činiti měli, aby cje žádaného co neylépe došli. — Gakau radu gim maudrý pastýř dáti má? —

Že se ta věc w Praze wygednati a naprawiti musj, samo w sobě se gewj; nebo tamť se nacházj matrika křticj, w njž djtě ono poznamenáno gest. Wšak známo gest, že pro uwarovánj všech rozepřj a pochybnostj neyvyššjm dwornjm nařizenjm od 21. řjgna 1813. předeptsáno gest, aby při každém křtu duchownj pastýř hleděl gistotu následugjcjch věcj dosáhnauti:

1. Zdaliž gmenowaná osoba w skutku gest také matkau přjtomného djtěte?

2. Zdaliž gegj udané gméno, gegj vlastnj gméno gest?

3. Zdaliž gmenovaný otec gest právě zasnaubený manžel gmenované matky?

4. Zdaliž w přjpadnosti té, kdyby manželé nebyli, neb gegich manželstwo gešě 6 měsjců netrvalo — gmenovaný otec otcem se býti přiznává?

5. Zdaliž gméno, které sobě otec přiwlastňuje, geho prawé gméno gest?

Gistoty těchto patero věcj dogjti gináče nelze, než když:

a) Buď pastýř otce i matku osobně zná, a o všem náležitě sám přesvědčen gest.

b) Nebo když lidé ti duchownjmu známí negsau; však ale swědky gemu powědomé přiwedau, genž věcj těch dosvědčiti s to gsau.

c) Neb když ani prwnj ani druhé býti nemůže, když se lidé ti před úřad swůg domá-cj dostawj, před njm swau žádost přednesau, a od něho pjsemné pogištění všech těch věcj sobě wyžádagj a s tjm se před duchownjm wykážj.

Poněwadž ani rodiče ani swědkowé dostatečnj pražskému duchownjmu w domě nalezen-ců ustanowenému tak lehce známj býti nemo-hau, a gednánj to pro wětšj vzdálenost by snad welmi obtížné býti mohlo: i hned patrno gest, že ani prwnj ani druhý způsob pogišto-wánj zde mjsta swého nalezti nemůže; nýbrž že wěc ta neypohodlněgi a skoro gedně gen skrz auřednj wyswědčenj se wynesti může.

Prwnj tedy krok, který duchownj pastýř k ciji tomu činiti může, gest, když přítomným manželům wyswědčenj dá, že spolu řádně zasnaubeni gsau. A nynj jim poradj, aby s tjm listem k úřadu swému šli, a od něho sobě wyswědčenj následugjcjho obsahu wyprosili, totiž: „Že NN. a NN. dle přineseného kopulačnjho listu gsau řádně zasnaubenj manželé, že gména ta gegich prawá a vlastnj gména gsau, že dítě to N. před dwěma lety w Praze w domě nalezen-ců zrozené a křtěné, za swé vlastnj dítě uznáwagj, a žádagj, by dítě gegich práwa djtětez manželského lože zplozeného došlo.“

S tjmto listem musj otec nynj ku knězi w

domě nalezenců ustanovenému gjeti, a od něho poznamenání udalé změny do matriky žádati.

A tak celá ta záležitost, ačkoliw při prwnjm pohledu těžká a spletena býti se zdá, skrz úřednj přikročenj lehce se provesti dá. Pročež gsem toho mjněj, žeby se duchownjmu pastýři starosti a odpowjdanj uspořilo, kdyby každé oprávněj (legitimatio) djtěte krom manželstwa zplozeného, kdykoli otec do matriky zcela zapsán nenj, matka ale pauze gen dle udánj, tau cestau, totiž skrz mjstnj úřad šlo. Neb gen zřjodka kdy se přihodj, že pastýř otce i matku zná, skrze swědky ale wěc tu ugišlowati, má mnohokrát mnoho nepohodlného a nebezpečného do sebe.

Nade wšecko ale gest to, že duchownj w srdci swém spjš ukogen býti, a že napotom žádného odpowjdanj mjeti nemůže; když se na úřednj list w farnjm archiwu schovaný odwolati může.

4. Apologetika Křesťansko - Katolická, welikomocný prostředek k rozšířenj wjry Kri- stowy na tomto swětě.

Od Františka Aloysia Wacka, bisk. královéhrad. Notaria &c.

„Odegmiž klamawých pokrywek a obalů,
gimiž *prawdu křesťanskau* odpůrcowé gegj, ge-
dnak zlowolnj, gednak zawedenj, zastjragj, a oká-
že se tobě *w své přirozené kráse a spanilosti*,
a každé nepředpogaté srdce přiwine k sobě.“—

Spisowatel.

U w o d.

Wjce, než sobě mnohý předstawiť umj, při-
spěly k šťastnému Ewangeliu Kristowa rozší-
řenj rozličné apologie, čili spisowé obhágnj, kte-
réž mužowé hluboké křesťanské učenosti k obra-
ně wjry Kristowy sepsali gsau. Když mudrco-
wé rozličných škol počjali do cjkwe Kristo-
wy' přistupowati; bylať to pak, an zřetelně po-
znali *prawdu wjry Kristowy*, gich neypředněg-
šj a welice šlechetná snážnost, že ugjmagjce se
gj s žiwau horliwostj, usilowali pomocj rozší-
řených? wědomostj swých, gichžto we školách
mudreckých nabyli, gi gednak proti hrubým utrž-

kám a lžjm, gednák proti křiwým výkladům učenj gegjho obhagowati a brániti.

Neywjce překazili za prwnjch wěků náboženstwj Kristowu, zwláště mezi učeným lidem, spisowé, w nichžto hrdý, bludný rozum a zlowolné srdce odpůrců Kristowých wšecken gedwnesli, aby ono porušili, a by možná bylo, ze swěta ge wyhladili. — I smysliliť a nalhali ti protiwnjci Ježjšowi na gehu přemilostné a přebahé náboženstwj takowých ohawnostj, že se gich člowěk zhroziti musj; wykládaliť učenj gehu na tak nemotorný, spolu ale tak hrozný způsob, že toliko na neyweyš přewrácené srdce a ta neyljtěgšj zaumyslnoť s to gsau, takowých wěcj o křesťanech se domysliti. Gsaut prý lidé — tak utrhalo se gim — neznabožštj, genžto we zborech swých ty neyohawněgšj mrzkosti pášj; gich wečeře Páně prý gsau Thyestowy hody, při kterýchž masa lidského požjwá se. *) Z učenj a obřadů wjry gegich, gichž sobě zdrawý rozum lidský a srdce upřjme a bohomyslné zaljbíti musj, tropili sobě úsměšky, a gich prostopášný, z uzdy puštěný důwtip, nešetře nikoliwěk swatyně této, powždy se toliko snažil, w to neywětšj opowrženj gi uwrhnauti. —

Domnjwaliť se ti hrdj rozumomilci, že magj hognost swětla swého přirozeného, než aby gim onoho s hůry, genž nám z ewangelium Kristowa

*) Wiz Athenagorůw obhágny spis.

swjtj, potřebj bylo, a protož gjm w swé wyso-
komyslnosti, spogené, gak obyčegně, s duchownj
slepotau, k wěčné zkáze swé zhrdli. — O ty
rozum lidský! — s gistým slowutným boho-
slowem zde zwolati musjm — *ty přirozená
swjtelno naše!* kam člowěka přiwádjš, an k
swětlu a žiwotu, genž gest Kristus Spasitel náš,
obrácen negsi! Odwrátjš-li se od toho swětla
prawého, kteréž oswěcuge wšecky lidi přichá-
zegjcej na tento swět: musj ta swjtelna *tmau*
býti; rozum maká pak we tmách, honj *swětli-
ce*, čili *bludičky*, kteréž mámjce geg posléze w
propast geg uwáděgj.“ — A ty slawný obhág-
ce wjry katolické za wěku našeho, ty welectě-
ný Šwicare Geiger! mistrně gsi napsal o věci
této: Gak rozum lidský chce samowládcm, a
Bohu nepoddán býti, wywrhne geg král wšech
duchů a rozumů, gakož druhdy Adama z ráge
gest wywrhl. *Adam chtěl Bohem býti*, a Bůh
potrestal geg *smrtj*; tak tresce Bůh naše hrdé
rozumomilce *smrtj wšj prawdy a wšj pravé
ctnosti!* —

W takowých okoličnostech, gakož gsme gich
swrchu ponawrhli, nemohloť gináče býti, než že
ti tupitelé wjry Kristowy hogných staupenců
sobě zjškali gsau. Člowěk k zlému welmi ná-
klonný gest: Nitimur in vetitum, — giž ge-
den starý pohanský básnjik propowěděl; a té-
hož zlého, neohlédage se na záhubné následky
geho, tak často se chápe. Wšickni ti ale, genž-

to dle křiwých představ těch odporníků Kristových učenj geho naučili se znáti, auhlawnjmi pak geho nepřátely se stali. — Wjdámeť i za věku našeho, kterak ochotně a libostně mnozj lidé takových swůdných nástrůgců následugj, a to tjm wjce, gelikož se gim pěkná naskytá příležitost, wyljti žluč swau proti *neshodnému* učenj tomu, gesto gich hřjšných libostj a wášnj na tak úzkau pogjmá uzdu, a když nemohau gináce, aspoň *rozumem swým* proti němu spiknauti se, a wůbec rozhlašowati, že to učenj Kristowo *proti všemu rozumu gest*.

Když ale cjrkwí Kristowě weliká hrozj nebezpečenstwj, bljzkátě gj powždy pomoc božská. Tak to řjdlj nebeský gegj zakladatel we všech strastných časech, w nichž od zloby lidské těžce sewřjna gest; On, kterýžto řekl: *Gá s wámi gsem až do skonánj swěta*; a tak to i nynj neskonalá dobrota geho gest učinila, že z lůna cjrkwě swé wzbudila wznešených mužů, gakožto statných obranců swaté wjry geho, gimž odtud gméno *Apologetů* dáno. Byliť to mužowé srdce šlechetného, učenosti hluboké a plnj ducha božjho, od něhož prawá maudrost toliko půwod swůg má, genžto wšecky na wjru Kristowu učiněné útoky od odpůrců gegjch wjtězně a slawně odwrátili, poraziwše obhágnými spisy swými gich hrdost, wywrátiwše gich bludy a wygewiwše tu nadobyčegnau zlomyslnost, která odpůrnictwj gegich základem byla. Mužowé ti-

to, pronikše hluboce w ducha náboženstwý Kristowa, od tupitelů geho tak náramně zhyzděného, a seznavše geho nebeskau krásu a dobročinnost, zřegměť gsau dokázali, gak nedůvodné, gak sobecké, gak křiwé a bezbožné všecky ty útržky gsau, gimíž ti řečenj antikristé ge chtěli pokáleti; okázali ten nečistý pramen uražené gich smyslnosti a samomilenstwý, z něhož ten gich ged proti wjře Kristowě se prýštil. — A když stauto welechwalnau snažnostj swau odňali *wšech klamawých pokrywek a obalů, gimíž prawda křesťanská od odpůrců swých zastřjna byla, tuť okázala se opět we swé přirozené kráse a spanilosti, a přiwinula k sobě mnoho lidstwa, genuž zdrawý byl smysl a nepředogaté srdce.* —

Těm statným obrancům prawdy křesťanské buďtež tedy všecká čest a sláwa, a srdečné díky naše, gešto welikau učenost a péči swau tak dobročinně, tak blaze pro lidstwo wynakládali, a k rozšjřenj wjry Kristowy zwláště mezi lidem učeným, tak welice přispěli gsau, odkudž se gj nápotom i mezi lid obecný wětšj proklestil průchod! — Zdát se sice, gakoby protestant Flügge w úvodu swém w historii bohoslowných wěd, *) w nichž půwod a znik Apologetiky křesťanské bystře dowozuge, zásluby Apologetům

*) Wiz spis geho. Einleitung in die Geschichte der theologischen Wissenschaften. Th. I. Seite 263.

těmto z většj částky chtěl odepřiti, gelikož prý málo vlastně pro apologii křesťanstwj učinili, we spisech swých giných na většjm djle záměrů nasledowawše, tak že ti *obhágnj spisowé gegich* důležitějšj gsau pro liternj historii wěd bohoslowných, nežli pro ty wědy samy w ohledu wědeckém (in wissenschaftlicher Hinsicht). — Připusťme tomu, ač nenj zcela prawdiwé toto předstawenj geho; když my však gich apologij toliko co čestné obrany učenj Kristowa gakož zgewenj Božjho powažugeme; *) když gich demonstracj prawd křesťanských z většjho djlu gen historickým způsobem pronešené býti widjme: i tuž neztenčena zůstává zásluha a sláwa gegich; poněwadž s apologiemi swými w tom čase wystaupili, an gich křesťanstwj i w té formě, gižto do sebe magj, neywjce bylo zapotřebj. — Nebyltě pro ně též ten neybližšj účel, spisům swým *tak ostrau wědeckau formu* dáti, gešto musili se powždy ohlédati na přjčiny ty, z kterýchž složenj těchto spisů obrannjch potřebj bylo. **) Kdo však ty zná, tenť *wnitřnj i ze-*

*) Tak giž wysoce učený Grotius w listech swých k bratru swému Wilémowi (Editio 1687. Fol. 760.) gest napsal: „Že Apologetika hágj adowodj prede wšjm božský půwod wjry Kristowy proti zapíratelům zgewenj Božjho, což všem křesťanským konfessjm na neywejš důležitě býti musj. Teprw když božstw wjry též gest zřegmě dowoděno, můžet prawda článků gegich důkladně poznána býti.“

**) Prawdiwě a krásně o tom prawj p. Heubner we wšeo-
becné Encyklopedii pánůw Ersche a Grubra (1820. w Lipsku)

vnitřnj formu apologij těchto za dobrau uznati musj, a gak duchu věku onoho přjměrná byla, giž z tolika dobrých účinků, kteréž ti spisowé způsobili, zřegmě widěti gest. — W ohledu tomto tedy apologie křesťanské Justina mučedlnjka, Kljmenta z Alexandrie, Theofila z Antiochie, Athenagory, Tatiana, Hermia, Melitona, a g. gakož i spisowé obhágnj Iraenea, Tertulliana, Minucia, Felixa, Laktancia, Cypriana, Origena, Augustina, Jeronyma, Orosia welikau magj cenu, bywše prostředkem welikomocným k rozšjřenj wjry Kristowy we světě tomto, a odstraniwše obzvláště welikých překážek, gi miž lid wzácněgšj a učeněgšj od nj odwracen byl. —

I.

Apologetika křesťansko - katolická, gsauc *wědecké předstawenj důwodů pro božskou vážnost wjry Kristowy* — začíná s prwnjmi otci a učiteli cirkewnjmi po apoštoljch w druhém stoletj po Kristowě narozenj, a děl j se od učených bohoslowů (gelikož gi na swaté toliko otce obmezugem, *starau tudjž apologetikau* gi gme-

w djlů etwrtém str. 455.: „Sie hatten nicht für ein Schulsystem, sondern für die Existenz und Freyheit der christlichen Religion zu sprechen; aber eben das giebt ihnen einen eigenen Reiz, und für ihren Zweck waren sie brauchbar, belehrend und anregend für die heidnische Welt, und für uns noch erweckende Denkmäler des ersten lebendigen Herzensglaubens.“

nugjce), na dvě periody; perioda prwnj od Justina mučedlnjka až k Minuciovi Felixowi, neboliž od počátku stoletj druhého až k třetjmu; druhé však od prostřed wěku třetjho až do wěku pátého, čili od Origena až k Theodoretowi w cirkwi řecké, a od Arnobia až k Orosiowi w cirkwi latinské. *)

Poněwadž křesťanstwj, gsauc w prwnj periody geště w čilosti a žiwosti swé, wjce bylo předmětem srdce a žiwota než školy: tuž i apologie wěku tohoto wjce gsau obrana cti křesťanů, gich žiwota a společenstw; gsauť wjce mocná, puzenjm srdce wnyknutá pochwala wjry Kristowy naproti náboženstwj pohanskému, než důwodowé poškolsku sestawenj. — Apologie Athenčanů Quadrata Aristida známe toliko dle gména. O onom sw. Jeronym in opusculo de uiris illustribus prawj: „Porrexit (Adriano) librum pro religione nostra compositum, valde utilem, plenumque rationis et fidei, et apostolica doctrina dignum.“ — Apologeticum Aristid. — wece dále sw. Jeronym — apud Philologos ingenii ejus indicium est.“ — Tjm weleslawnějšj a památnějšj gsau však apologie Justina mučedlnjka. Se spanilau gednoduchostj a s welemocnau přesvědčenostj, kterauž wštjčila mu zkušenost o

*) O apologetice wěku prostřednjho a nowějšjho, bohda, pozděgi gednati budu.

přeweliké dobročinnosti křesťanstwj, — gešto před tjm všecky mudrcůw saustawy nadarmo byl prošel — představuge nám wjru Kristowu, galkáž w skutku gest wučenj a ustanowenjch swých a necháwá gi mluwiti za sebe samu, dobře wěda, že gj neoslyšj nižádné čisté, nepředpogaté srdce. — W swé rozmluwě s Tryfonem užjwá proti Židům důkazů starého zákona, dle wýkladu onomu wěku přjměrného. —

Athenagoras hágil w pjsemné obraně swé newinu křesťanů proti nařknutj gich z tolika mrzkostj, gakož gsem giž swrchu byl propowěděl. Tatian, kterýž, gak wece sw. Jeronym, *infinita scripsit volumina*, a quibus unus contra gentes florentissimus extat liber, qui inter omnia opera ejus fertur insignis. — Theofilus, Antiochenus a Hermas wpustili se obzvláště do pohanstw, odkrywše s wýtečnou učenostj swau všecký geho wady a nedostatečnosti, a kárawše mudrců Kristu odbogných z gich nekonečných odporů mezi sebau. — Těchto Apologetů řeckých následowali w cirkwi latinské Tertullian a Minucius Felix. Onentě wynaložil všeckumoc originálnj, ač mnohdy poněkud nucené, hluboko však pronikagjcj wýmluwnosti swé, aby powzbudil wladařů Římských, by sprawedliwými se křesťanskému náboženstw prokázali, gešto gen poznati třeba, a gistě láskau člowěka k sobě pogmauti musj; dokázalš při tom Tertullian zřegmě, že se křesťanům ničehož nemuž, leč gich

gména, wytýkati. Hágj slawně gich wjru a žiwot, mistrně dowodě, kterak gich hodnost práwě w tak strastných a hrůzných pronasledowánjch krásně se progewuge. *) — Se stegnanu horliwostj obhagowal wjru Kristowu Minucius Felix, kterýž we formě dialogické žiwě a dogjmawě necháwá rozličné náboženské strany při swau wěsti, načež pak strana křesťanská wšecky ostatnj dalece přewažuge. — I Cyprian psal we wěku tomto s welikau pochopitedlnostj pro čest wjry swé swatě (de Idolorum vanitate), odstraniw mnohé záclony, kteréž newěra pohanská nad nj byla rozprostřela. — Wšickni tito nepsali wšak, gak giž ponawrženo bylo, pro žádný školnj ústaw; alebrž měli co mluwiti pro bytnost a swobodu Kristowa náboženstwj, genuž ze wšech stran bylo odpjráno: práwě to wšak dodáwá jim obzwláštnj wnady, a gegich apologie dosáhly toho, čeho žádal gich záměr; gelikož ponaučily a powzbudily pohanský swět k rozgjmánj zgewnj Božjho, a gsau pro nás až dosawád krásné a powzbuzugjej památky žiwé a srdečné wjry křesťanů prwnjch.

*) Tuto přewýbornau obhágnau řeč geho přeložil slowutný protestant Kleuker w němčinu r. 1797. — Sw. Jeroným in opusculo *de viris illustribus* nazjwá Tertulliana virum acris et vehementis ingenij, a prawj: že sw. Cyprian každého due čjtal we spisech geho, a chtěge některé z nich mjtj, toliko Notáři řekl: *Da Magistrum*.

II.

W periodě druhé, w nž učenj Kristowo počalo po školsku uspořádáno býti a w saustawu se rozdělownati, nastal ten wěk, w kterémž též učenějšj, wjce methodické geho obhagowanj swůg počátek wzalo. Co cirkew Kristowa netoliko odewšad swjrána a teyrána byla, alebrž i na historii a wjru křesťanskau s mudrckými a historickými důwody od Celsa, Porfyria, Hieroklesa, Juliana, mnoho a welikých útoků se učinilo, musiliš sw. Otcowé cirkewnj i na statečnau obranu též wjry bedliwé zřenj swé wzjti.

Byloť mimo to i mnoho postrannjch příčin, gakož předsudky, národnj zášťj, uražená samoláska, nelibost nad ztrátou mnohého zmileného zisku, od pohanských kněžj zbauřená lage proti lidu křesťanskému, — kteréž se zborům křesťanským strašliwými staly, učiniwše tudjž i spisy odpůrců gich tjm nebezpečnějšj. Prwnj odpůrce Kristůw, genžto spisy swými geho wywracel wjru, bylť Celsus, oněmž tedy a o staupeñejch geho slušno tuto něco propowědjti.

Celsus. Muž ten byl mudřec pohanský za wěku cjsaře Hadriana, a psal r. 130 — 140 po narozenj Kristowě w řeči řecké. Přiznáwalť se k sektě Epikuregské, ač to w spisech swých všemožně tagj a kryge, za člena a staupeñce školy Platonické sebe wydáwage, gelikož pod plášťjčkem tjm wjce přjstupu k srdcjm lidským se do-

býti mnil. *) — Knize swé, w njž proti křesťanstwj boguge, dal názew: „*Ἀληθὴς λόγος*“ řeč o prawdě, kteréž ale nenj giž wjce, ač ztráty této co želeti nenj; neboť tak sám protestant Paulus Heidelberský, — *neswatý*, mohli bychom říci — gsa předce w smýšlenj swém o Kristu a učenj geho s Celsem welice spřjzněn, — w swých přjdawcjh ku komentáru swému nowého zákona na str. 633. pjše: „Was Celsus weiss, ist bloss das Oberflächlichste, parteyisch aufgefasst, chaotisch durcheinander geworfen, tief eingehender Gegner des Christenthums war er keineswegs.“ —

Osmero knih Origenowých proti Celsowi, kteréž dle úsudku kritiků w létech 216 — 220 po narozenj Páně gest sepsal, nám dostatečně progewuge, co on proti božskému zakladateli křesťanstwj, proti zázrakům a proróctwjm geho, proti geho učenj a charakteru božské osoby geho gest pronesl. **) Pjšeť ten protiwnjk Ježšůw mnohostranně, smocnau wýmluwnostj, mage we-

*) Origenes, geho křesťanský wywratitel, lib. I. advers. Celsum, n. 8. patrnými to důwody, že byl Epikureus, twrdj. Wjž též D. J. Leonarda Huga slawný spis: „Einleitung in die Schriften des neuen Testaments“ djl I. st. 41 — 45.

**) Wjž obsjrně o tom pogednánj w 25tém djlů bohoslownjho časopisu Lineckého pod názwem: „der erste Schriftsteller gegen das Christenthum“ — a wysoce učeného p. Bergiera: „Historische und Dogmatische Abhandlung von der wahren Religion,“ djl 10. str. 22 — 107. —

likau zběhllost a obratnost we všech podobných obmyslech a úskocjch, gakož gich odpůrcowé Kristowi i za věku našeho wygewugj, a takměř bychom mysliti mohli, že se gim všickni od Celsa naučili, kdybychom newěděli, že spisowé otců cjrkewnjch, z kterýchž geden též Origenes byl, před nimi dobrý pokog magj. Welikau tedy magj mezi sebau podobnost, *wzpůsobu a formě*, odpjratí wjře Kristowě, Celsus a naturalisté naši. —

U onoho všecken úmysl zgewně tam čelj, aby pohanstwj hágil a ge wywýšil nad křesťanstwj, a musjme řjci, žetě byl důwtipný, obratný apologeta, gak dalece *zlá věc* se zastáwati dáwá. Gehoť byl hlawnj aučel, aby nikdo z pohanů nepřestaupilku Kristowě cjrkwí. Wzhledem toho, ostýchage se sám ty neslušnosti pronesti, uwádj w spisu swém mluwjcjhо Žida, a klade mu w usta všecky možné útržky proti křesťanstwj, proti Ježjšowi, půwodowi gehо, proti matce, apoštolům a wyznawačům gehо, kteréž toliko slepá horliwost pro wjru swau, a horaucj záštj proti giné wymysliti může. Práwěž tak činili antikristiani věků našich, genžto, co se gim neslušného zdálo, aby co pokřtěnj křesťané proti náboženstwj Kristowu sami řekli, na gazyk wložili Persänowi, Cinesowi, neb ginému swětaobčanu we spisech swých, w gakýchžto úskocjch arcikacěř Voltaire nade všecky giné gest předčil. —

Celsowo úzké spřijzněnj se slowutným satyrikem toho wěku, s Lucianem Samosatenským též přjčinau bylo, že s podobnau zbranj, gakož on, toliž s *nekonečnými uštípkami* proti wjře Kristowě wálčil. Nic nebylo muži tomu swatého, čemu by se nebyl porauhal, nad čjmž by úšklebků nebyl ztropil, dobře wěda, že takowý úsměšek hluboce se zaryge do duše lidské, a gak málo důwodnj gsau takowj úštípačnj, wjru zlehčugjcj spisowé, tjm wětšj způsobugj škody, gakož, nastogte, mnohau smutnau i za wěku našeho toho zkušenost máme. Za tau obzwláště přjčinau Ambrosius, Origenůw přjtel, na něg tak násilně tlačil, aby porazil wšecky zúmýslné odpory a wywrátil wšecky bludné námjtky toho odpornjka Kristowa proti swatoswaté wjře geho. — Origenes, zpěčowaw se počátečně toho učiniti, pokládage to za zbytečné, takowé nesmysly, takowé smyšlené, nedůwodné wěci wywraceti, sepsal pak předce welmi důwodnau a důmyslnau obranu wjry Kristowy w osmi knihách, ačkoli, gakož hned w úvodu spisu swého progewil, *křesťanstwj neylepšj obhágenj cti swé w životu wyznawačů swých nalezti musj*. Okazuget hodnowěrnost ewangelistů z gich mrawné hodnosti a wznešenosti, rozeznáwá božské zázraky Ježjšowy od démonských skrze swatý gich účel, dowodě při tom, kterak rozum lidský, skrze zgewenj Božj welice se oswěcuge, a wše dokonalegi poznáwá, co zde člowěk pro spasenj

swé konati má. — Taktě Origenes, tento veliký cirkewnj otec, neškodné učinil wšecky útoky Celsowy na cirkew naši, obhágiw chwalně čest a sláwu gegj.

Geden z neywětšjch a neyslawněgšjch apologetů wěku tohoto byl též Eusebius, gehož nadobyčegnau, neobmezenau učenost každý až po dnes obdiwuge. Ačkoli i historie cirkewnj i chronologičtj spisowé geho apologetický magj záměr, hleděltj geg předce we dwau wětšjch, mezi sebau wjce spogených knihách dosáhnauti. W prwnj, genž slowe *προπαρασκευη ευαγγελικη* *přjprawa ewangelická*, klestj sobě w patnácti knihách k swé apologii cestu, gelikož gednak wywracj pohanstwj a geho nedůwodnost, nemrawnost a neřest progewuge, gednak prawdu a božstwj starého zákona z přednostj geho před pohanským libomudrctwjm, anož za to, co dobrého má, témuž zákonu děkuge, dowozuge. K přjprawě této přjpaguge se *ewangelické dokázánj ευαγγελικη αποδειξις*, we dwadcti knihách, z kterýchž desatero prwnjch toliko geště pozůstává.*) — Kdyžtě w nich dowodil harmoni-

*) Wjz welmi učené pagednánj p. Heubnera, „apologetika“ zwaně, kteréž w swrchu řeceně wšeobecně encyklopedii um a wed p. p. Ersche a Grubra (w djlu 4tém str. 451 — 456) tisknauti dal, a gehož tuto mjstně se použilo.

ckau spogenost mezi zákonem starým a nowým, přistupuge w knize třetj k neyhlawněgšjm důkazům pro Kristowu wjru. Zde se wyobrazenj mrawného charaktěru Ježšowa, geho wznešeného plánu, do očj padagjcj počestnosti učedlnjků geho wýtečně wyznamenává. Odpowědnjky gegich, kteříž ge z podvodu winj, umj wýborně, gak poškolsku řjkáme, ad absurdum poraziti, an bystře rozwinuge ty nesmyslné plány, gežto se apoštolům podkládaj, a taktě giž napřed wywrátil, co pozděgi tak nazwaný Fragmentista w skutku, ale k ustrnutj všech dobromyslných křesťanů, zastával a twrdil. — I Eusebius tedy, tento weleslawný apologeta, wýbornými spisj swými též k tomu gest přispěl, že učenj Kristowo, sproštěné gsau *wšech klamawých pokrywek a obalů, okázalo se w swé přirozené kráse, spanilosti a dobročinnosti*, a wýborně aučinkowalo na mrawný a náboženský, gakož i na městský a wědecký staw lidstwa. —

III.

Lucian. Weliký škůdce cjrkwě Kristowj byl toho času 180 r. po K. N., též s Celsem sawwěký, giž swrchu gmenowaný Lucian Samosatenský ze Syrie; sofista a eklektický mudřec, od slawného biskupa Huetia: Sophista impurus,

pietatis omnis ac religionis derisor — nazván. *) Těžkotě řjci, zdaž hrozná newědomost učenj Křistowa, čili lehká mysl, gakož mnohým básnjkem wládne, neb zlowolnost srdce wel impudentia, wel imperitia, wel pertinacia — sw. Augustin wece, gehu uštípačný důwtip tak roznjtily, že tolik úsměšků nad njm si ztropil. **) Kárát a úsměšně posuzuge na křesťanech, co každý moudrý a dobromyslný člověk na nich welice schwáliti musj. Dobřeť tedy wece slowutný pan z Kolleru: „že i gehu posměšky a ústipky křesťanům welikau přinášej čest,“ — a dokládá ten výborný muž a horliwý ctitel cirkwe našj: „*Posmjwati a rauhati se musj ta druhá strana; totě důkaz gegjho tak rozkřičeného svě-
tla.*“ ***)

Co pak si můžeme na křesťanu krásněgšjho předstawiti, gako když swatá, každého oblažujcuj učenj náboženstwj swého dokonale plnj; když neyaučinliwěgšj lásku bližnjmu swému srdcem neyčistšjm prokazuge; když mjrnostj, trpěliwostj, srdečnau ochotnostj, každému dobře činiti, žiwot swůg wyznamenává; když gedineě

*) Wiz spis gehu znamenité učenosti pod názvem: *Demonstratio evangelica*. Lipsiae 1694. Propositio III. pag. 69.

**) W ohledu tomto píše sw. Pawel w tato důtkliwá slowa: *Delectum veritatis non habuerunt, ut salvi fierent, ac propterea mittet illis Deus operationem erroris, ut credant mendacio.*“

***) Tak prawj w swých wysoce důležitých a poučenliwých poznamenánjch k spisu p. Racina: „*Religion, ein Gemalde in sechs Gesängen.*“ Mannheim 1822.

právě, a za božskou uznané wjry své swatoswate si wážj, i všemožné oběti gj rád přinášege, a na slavný důkaz božstwj gegjho rád i žiwot swůg dává: a hle! vše toto wtipáček a satyrik Lucian uwádj w posměch a lehkost, a tak gest drzý, že co člověku přeswatého a neyspanilejšjho gest, s úšklibačnou twářj kalj a byzdj. *) Prawdiwě a trestně o takowýchto lidech Řehoř weliký in Libro Moraliū lib. 10, cap. 16. napsal: „Hujus mundi sapientia est, cor machinationibus tegere, sensum verbis velare, quae falsa sunt, vera ostendere, et quae vera, falsa demonstrare. Hanc (prudentiam) qui sciunt, caeteros despiciendo superbiunt; quia ab eis haec eadem duplicitatis iniquitas nomine palliata diligitur, dum mentis perversitas urbanitas vocatur.“ A w témž spisu ten slavný papež wyprawuge dále: „Justorum simplicitas deridetur; quia ab hujus mundi sapientibus puritatis virtus *fatuitas* creditur. Omne enim, quod innocenter agitur, ab eis stultum putatur: et quidquid in opere veritas approbat, *carnali sapientiae* fatuum sonat. Quid namque stultius videtur mundo, quam mentem verbis ostendere, nil callida machinatione simulare, nullas injuriis contumelias reddere, bona gratis exhibere, pro maledicentibus orare,

*) Řečený Huetius lib. cit. o tom však píše: Cum christianam religionem traducere vult, tum eam vel maxime extollit.

paupertatem quaerere, possessa relinquere.“ *) Na tyto křesťanské ctnosti, z maudrosti a zákona Božjho vyplýwagjce, dorážj světská maudrost Lucianowa tak důtkliwě a dogjmawě, gakoby pauhan pošetilostj (fatuitas) byly. Mudrce Cynického Peregrina, w cjrkew Kristowu wstaupiwšjho, tentýž satyrik w rozmluwě swé o smrti geho mnohými sarkasmy poličkuge, a z chowánj se křesťanů k swým žagatým spolubratřim, z gich dobrosrdenstwja gich naděge žiwota wěčného sobě žerty a úsměšky tropj. Krista nazjwá sofistem, genžto swůdnau wýmluwnostj swau mnoho stau-penců si zjskati uměl. —

Tyto uštěpačné řeči Lucianowy účinkowaly zle na takowé lidi, genž křesťané nebyli; neb spi-

*) Nemohuť zde též onoho krásného wyobrazenj pomínau-ti, kteréž nám sw. otec Cyprian (in sermone de Oratione Dominica) o žiwotu prwnjch křesťanů zůstawil. „Humilitas in conversatione, stabilitas in fide, verecundia in uer-bis, in factis iustitia, in operibus misericordia, in moribus disciplina, injuriam facere non nosse, et factam tolerare posse, cum fratribus pacem tenere, Deum toto corde diligere, amare in illo, quod pater est, timere, quod Deus est, Christo nihil omnino praeponere, quia nec nobis ille quidquam praeposuit, charitati ejus inseparabiliter adherere, cruci ejus fortiter ac fidenter assistere, quando de ejus nomine et honore certamen est, exhibere in sermone constantiam, qua confitemur; in quaestione fiduciam, qua congregimur: in morte patientiam, qua coronamur: hoc est, cohaerere Christi uelle esse, hoc est praeceptum Dei facere, hoc est uoluntatem Patris adimplere.“ — Předstawmež sobě takowýto křesťanský žiwot, a naproti tomu Lucianowo walechowánj, a každý pozorug při tom na wnitřnj hlas svědomj swého.

sowé gehu wnađnau měli formu, w njžto se synům swěta tohoto zalibuge, a tudýť k čtenj gich láká; *) důwtip gehu byl mnohotwárný, řeč gjmawá, attickau lepostj lákagjcj, w čemž takměř nikdo mu rowen; což wšecko owšem nekřesťanům k weliké libosti bylo, od křesťanstwj gich odwracugjc. Kdož wšak giž wjru Kristowu znal, krátkého, zatemněného rozumu byl by býti musil, kdyby samolibau přewrácenost a porušenost oněch náboženských předmětů, gežto Lucian důtkami a ústipkami swými stjhal, zřegmě byl nepoznal. **) Geho gedem napuštěné šjpy nebyly tedy s to, gen poněkud wzdělaného křesťana z oné dráhy zapuditi, kteráž mu náboženstwjm gehu k spasenj wykázána. Lid křesťanský naučil se na muži tom onu zawrženliwau wášeň znáti, kterauž mnozj i za wěku našeho progeuwugj, neostýchagjce se, *i co swatého gest, káletí* a drzý úsměch nad tjm prowaděti, — tuto ohawnau wášeň, prawjm, naučili se wzdělanějšj

*) Wielandowo německé přeloženj spisů gehu w 6ti djlech w Lipsku 1788 — 1789. welikau má cenu, zwláště gehu učenná poznamenánj. —

**) I o tom sw. Cyprian (libro Epistol. II. pag. 117) krásně pjše: „Exponere justificationes et testamentum Domini, et non hoc idem facere, quod fecit Dominus, quid aliud est, quam sermones ejus abjicere, et disciplinam dominicam contemnere? nec terrena spiritualia furta et adulteria committere, dum quis de evangelica veritate furatur Domini nostri verba et facta, et corrumpit atque adulterat praecepta divina.“

křesťané na něm znáti, — a *slušnou opowrženostj* gi potrestagjce, neškodnau gi učinili. *)

Libanius. Mužowé druhu tohoto, kteříž domnjagj se mji ten gediný prawý kljč k sudebnému výkladu ewangelium Kristowa, a nám, nastogte! s njm též giž *přepodiwných tagemstwj* odewřeli a wygewili, giž w tom ohledu u weliké padagj podezřenj, že nikoliwěk k tomu powolání negsau, aby wjru od Krista založenau mustrowáli, gelikož gich vlastnj žiwot tolik mrawných wad a neřestj do sebe má. Sokrates w cjrkewnj historii swé lib. III. cap. 19. o Libaniowi, podobném tupiči učenj Kristowa, — w kterémž ohledu geg tuto k Lucianowi připogugem — wynesl saud, gjmžto všickni spisowé Antebiblistů po všecky wěky až do dnešnjho dne odsauzeni gsau. „Quicumque odium contra alterum conceperit, — pjše ten cjrkewnj otec — omnia instar hostis non facere solum, sed etiam dicere summa ope nititur; atque adeo ea mala, quibus cum ipse conflictatur, in illum, contra quem exercit inimicitias, derivare studet.“ — Zde pramenj se zřjddlo onohō gedu, kterýmž by mnozj newěrci ewangelium a gehu neyčistšj prawdy tak rádi pokáleli a porušili. Duch a srdce lidj

*) Tentýž sw. spisowatel wece : „Neque enim qui audit, sed qui facit convitium, *miser est.*“ Ibidem pag. 25. —

těchto ghem smyslnosti ztjženy a sewřeny gsau, gjžto k weliké hanbě swé co gakés bohyni klaněgj se, na wše, co rozum a swědomj radj, zapomenauce. — Libanius, giž o cjsaři Konstantinowi, ano geg přjzniwé dworské powěťřj owálo, nic giného než samau zwučnau, wýtečnau oslawu sepsal, když ale ten weliký mocnář smrtj byl sešel, wšecku potupu a hanu w spisech swých na něg opět gest wylil. *) Krásná to, wěru! powaha toho marného křesťanů protiwnjka! — Ačkoli muž ten, co odpůrce Kristůw, spisy cjsaře Juliana proti křesťanstwj náramně wychwaluge, **) u wšech předce gehu wyznawačů, genžto skumného gsau ducha a prawdu zpytowati uměgj, ničeho giného, než *pauhé toliko hany a zaslaužené zawrženosti* za to gest došel. ***) Autlé srdce a wraucj přátelský cit nebude wšak nikdo moci muži tomu odepřiti (!!) powážj-li, že přátelům swým, Julianowi a Porfyriowi, — ustrňme nad welikomocnostj toho bohotworce! — božskau prokázal čest, w počet bohů od pohanů ctěných ge přigaw. —

*) Confer. opera ejus, edit. Reisk. I. 581 a Sokratowu cjrkewnj historii lib. III. —

**) Co se tomu diwjme, an geště wminulém stoletj učený Goldsmith w swé historii Římanů učinil to samé. Smutná to prawda, že i k mnohým křesťanům našim častěgi pohanstwj se wracl, a že gjm se honosj! —

***) Si illud enitmur et laboremus — sw. Cyprian Epistol. lib. I. prawj — ut possimus Deo placere, convivit et maledicta debemus humana contemnuere.“ —

Nebude nám však diwno, že tohoto marného, ošemetného člověka newěrcové franšij tak welice se ugjmaj, za muže *prawdomluwného* geg wydławagjce, o němž w encyklopedii swé, — wtomto skladu wšech lžj a nemotorností, smýšlených proti Kristowě wjře — napsali gsau: „Oú sont les hommes, qui osent dire la verité? Le Stoicien Libanius fut un de ses hommes rares;“ — neboť gich wážnosti, oslawy a ochrany, gakž wúbec známo, docházj každý, kdož — *nekřesťan gest.* —

IV.

Porfyrius. Z úzké spogenosti, w kteréž Libanius a Porfyrius wespolek žili, dá se uza-wřjti, že i tento neyhlawněgšj péčj uznáwal to býti, wálčiti proti nowé Kristowě wjře, kteráž gim tak nemilau, protiwnau mistrnj byla. Pro-tož prawj o něm Huetius lib. cit. pag. 554: „Porphyrius veritati christianæ semper infestus.“ Muž tento byl geden z neyznamenitěgšjch učedl-njků mudrce Plotina, gehož mudřeckau saustawu zdokonalil a we swětě rozšjřil; nawštěwowal wšak spolu školu na slowo wzatého Longina, rhetora a mudrce, kterýž slawný spis *περι Υψ* (de Sublimi) po sobě zústawil gest, od Causa-bona pro geho wýbornost nazwaný *zlatý*! Porfyrius, byw počátečně též křesťanem, stal se nápotom odpadlcem od cirkwe této, a sice, ga-

kož p. Bergier prawj, ze msty, že gednau w nečas od křesťanů několik ranami byl ubit. Co odtrženec od cirkwe našj všeco pak gj přikoj činił, sepsaw proti křesťanům 15 knih, gichž sice nestáwá wjce, z kterýchž však wýtahy w starých cirkewných otečch se nalezagj, z nichž gich obsah se poznati, spolu ale též *těch obalů a mrákot* posauditi může, kterýmiž wjru Kristowu zakryti chtěł, aby lid nepoznal *gegj přirozenau spanilost, krásu, blahost a dobročinnost*. Gestř z nich widěti, kterak Porfyrius všeco učenost swau na to gest wynaložil, aby základy křesťanstwj, totiž *pjsmem swatým*, pohnul a zatřásl, by ono pak kleslo, wzhladem čehož samých odporů, neprawd, pobočků a pletich w něm wyhledáwal, které však, bywše od apologetů křesťanských swětlem prawdy oswjceny, tak se rozplynuly, gakož snjh teplým sluncem rozpauštj se a splane.

Gsa úhlawnj odpůrce Kristůw, pronasledowal též, gakož každý se muž domyslit, všech wyznawačůw geho, zwláště z kněžského stawu. Takř slowutný Lactantius stýskal sobě na záštj a nátisky, genž mu od Porfyria a Hierokla též welikého protiwnjka Ježšowa, činěny byly. *) Gest se však čemu diwiti, že netoliko

*) W geho Institut. divin. lib. 5. c. 2.; „Duo extiterunt ibidem, qui jacenti atque objectae veritati, nescio utrum superbius, an importunius, insultarent etc. . . ., quorum alter ita vitiosus, ut continentiae magister non minus avaritia, quam

Krista a učenj geho tak náramně nenáviděl, alebrž i Sokrata takovým byl nenávisťníkem, že w knize své: *De rebus gestis Philosophorum* — všecku hanu na něj wylil, a geg všemožně zhyzděti se snažil. *) —

Byloť však muži tomuto takměř nemožno, w charakteru Kristově zcela nepoznati všecko to wznešené a božské, čjmž se gest stkwěl; pročež ten nepřemožitelný cit welikowážnosti k tomu geg pohnul, aby aspoň wynalezl muže, gehož by Kristu k boku postawiti mohl; — a ten dle úsudku geho byl *Pythagoras*. **) Wyprawugeť o něm nadobyčegných, zázračných činů, chtěge tjm dowoditi, že i pohanstwo tak welikých dobrodinců mělo, gakož Kristus a apoštolé geho gen býti mohli, a tak tedy i Porfyrius swět tento *nowým obdařil Bohem*, dle způsobu starých Řeků a Římanů, u nichž tak *mnohé djlny na Bohy* byly.

Snadno bylo však křesťanům, na toto úsměšné počjnánj geho odpovědjeti; neboť gaktě nesmjrný rozděl mezi žiwotopisem Pythagory, wydaném od Porfyria, a žiwotem Kristovým, ge-

libidinibus arderet; hic vero suas disputationes moribus destruebat. Ubi autem religionis ejus, contra quam perorabat, infirmare voluit rationem, ineptus, vanus, ridiculus aparuit etc.

*) Viz Holsteinius de vita Porphyrii, cap. XI. —

**) Čtělť ten bohotworce i swému učiteli Plotinowi te wýtečné cti wydobyti, i geg přirownage k Ježíši Kristu, nepomysle však w své zaslepenosti, kterak malicherným a směšným tudy se činj. —

hož ewangelisté sepsali gsau! Nemůžet Porfyr, genž o Pythagorowi takových diwotworných wěcj wyprawuge, na nižádného statného swědka se odwolati; ti neystaršj, gichžto uwáďj, teprw sto a wjce let po Pythagorowi žiwi byli, z čehož každý uzney, gaké wjry gest hoden. Skutky však Ježjšowy očitj swědkowé nám oznamugj, a mužowé tak mrawopočestnj a hodnowěrnj, že proti nim nikdo ničehož namjtnauti nemůž; giž gegich gednoduchý sloh ge co wěrné spisowatele všemu lidu oswědčuge. —

Marněť bylo tedy usilowánj Porfyriowo, chtj-ti Pythagoru ku Kristu přirownati, gelikož mezi nimi nesmjrně wětšj gest wzdlálenost, než mezi nebem a zemj, a gedenkadký, kdo w tu gehu ošemetnau tkaninu gen powrchně nahlédl, nemohlť gináce, než toho politowánj hodného odlauceńce od Krista za toho neywětšjho pošetilce wyhlásiti. Z kteréžto přjčiny slowutný Mosheim w swé cjrkewnj historii třetjho stoletj w I. oddělenj, kap. 8. prawdiwě o něm gest napsal: „*Plus in eo superstitionis et imaginationis, quam verae rationis fuisse, cum libri ejus, qui exstant, tu m vitæ ejus historia docet.*“

Jamblichus. Co učinil Porfyr, o to pokusil se též žák gehu Jamblichus, z Chalkis w Kölesirii rodem, přirownaw též Pythagoru a Plotina k Ježjši Kristu. Wynalezlt gako učitel ge-

ho bezbožných bágek, gichžto však geště wjce zastřel temnými významy, a wyljčil dwogsmyslnými, emfatickými slowy, aby newědomost a sprostnost lidu obecného tjm gistěgi omámil a zklamal. Žiwot Pythagorůw, od něho psaný, žádná historie nenj, alebrž gakés pořadj směšných neduwtipných a nemotorných básnj a poboňků, gakěž kramáři po garmarejch a po wesnicjch i w našich Čechách roznášegj. — Gestit Jamblich tak smělý, že Pythagoru swého nazjwá Bohem,*) sstaupiwšjm s nebe w způsobě lidské na tento swět, aby pro nás pod tau pokrywkau umjrnil blesku majestátnosti swé, bez kteréž by gj slabost naše nemohla snésti, a na důkaz gehu božstwj, — by drzost toho lžiwého žiwotopisce dovršena byla — uwádj hognost diwů, kteréž prý Pythagoras činil, nimiž však čtenáře swé pro gich náramnau nemotornost ušetřiti chci. Neboť když ten Jamblichowský bůh nechává se od řek pozdrawowati a gmenowati; když k zwjřatům srozumitedlné gim řeči držj, a bezpochybně i gich odpovědi od nich též slyšj; když prorokuge rybářům, gak mnoho ryb zahrnau do sjtj swých; když būwolowi zakazuge negjsti lusků, a ten dwauroháč hned uposlechne zákazu gehu a t. d. toť gsau owšem neslýchané věci, nad nimiž každý musj užasnauti!! — Pro toho klamce vše-

*) Sám též od swých starobylých ctitelů *Θειοτατος* a *Θαυμασιος* byl nazwán.

cko to bylo dobré, gen když úcele swého, aby newzdělaný, k powěrám a modlárstwěj náklonný lid omluwil a zklamal, gest dosáhl. Gá však s učeným wydawatelem wýborného spisu: Dictionnaire antiphilosophique nazwaného, a proti arcinewěrci Voltairowi čeljcjho (Tom. I. pag. 204) zawjráám o něm († 333) swé zpráwy: „Voilà l'impoteur, qu' on ose mettre en parallele avec le fils de Dieu!“ „Ay, keykljř a šibal! gehož o-smělugj se rowna učiniti Synu Božjmu, Ježjši Kristu!“ —

V.

Julian. Ačkoli wšickni až posud gmeno-
wanj odpůrcowé wjry Kristowy ze wšj sily swé
snažili se, rozšiřowánj gegj we swětě zameziti;
neplatné bylo však wšecko gegich usilowánj.
Pod cjsařem Konstantinem a syny geho, při-
staupiwšjím ku Kristowě cjrkwí, rozšiřowala se
tato náramně po wšech končínách welmi rozle-
hlého cjsarstwěj Řjmského, a wjce giž nynj než za
wěku antikristiana Celsa wšady upewněna by-
la. I mudrcowé, gsauce z wětšjho djlu křesťan-
stwěj welicj nenáwistnjci, nynj přinuceni byli, ge
u wážnosti mjtí. Strhla se však opět proti ně-
mu strašliwá hauře, an korunowaný odbognjk,
cjsař Julian, wnuk Konstantina Welikého, proti
němu powstal, gešto před tjm též geho wyznawa-
čem byl, pokládage to sobě za skutek, gměnu

geho nesmrtedlnosti zjskagjcj, kdyby to křesťanstwí zde vyhladiti mohl. *) Bylť owšem strasliwý nepřítel Křistůw, i od pohanského historika Eutropia christianae religionis insectator nazwán, a též od pohana Ammiana Marcellina kárán z krutých zákonů, gichžto proti křesťanům vydal. Což však můž prospěti všecka lidská moc a schytralost proti úmyslům Božím? Krátkěi bylo panowánj Juliana, trwagjc od r. 361 — 363, a všechny jeho nesmyslné, proti Kristu čeljcj plány wzaly s njm tuto konec. — Prawdať si ce: k mnohému ukrutenstwí proti křesťanům byl Julian odpadlec (Apostata) od mudrců pohanských, genžto geg wšady doprovázeli, popauzen a drážděn, následuge zhaubných rad gegich, na vyhlazenj křesťanstwí směřugjcjch. Maximus z Efezu, mudřec pohanský a rozhlášený kauzedlnjk, byl geden z těch, genžto mu tu neywětšj nenáwist proti křesťanské wštjčili wjře, a práwě ten Julianůw neywětšj miláček byl, ga-kožto cirkewnj historikowé Sokrates, Sozomenus, a Eunapius w žiwotopisu téhož Maxima doswěd-čugj. — Tyto mudrce páčila mezi giným ukrutná záwist. Čjm u wětšj wáznosti dřjwe za pohanských cjsařů stáli, tjm wjce cjtíli se uraženými, naleznauce nynj mezi křesťany takowých

*) Zonaras Tom. 2. p. 16. prawj: že od Eusebia, biskupa Nikomedienského, a Ariánůw welikého přjtele, genuž Julian k wycwičenj w náboženstwí křesťanském dáu byl, tak špatnau známost o Kristu a učenj geho dostal.

mužů, genžto učenostj swau welice zastjnilí vše-
cken blesk gich ducha, přispjwagjce i tudyť k we-
likému rozšjřenj učenj Ježjšowa. —

A) Zášlj swé proti Kristu progewil Julian
předně: skrze *spis swűg*, gegž proti gehu uče-
nj gest wydal. Nenjť však we spisu tomto wj-
ce důwodnosti a lepšjho pořádku, než we spisu
Celsowě, ano geště pod tjmto hluboce stogj,
a z wěšjho djlu s gehu odpory a námjtkami proti
křestanstwj wálčj. „Die Einwendungen dieses
Kaisers, — učený p. Haubner we swé apologeti-
ce pjše, — sind trotz dem Urtheil des schmei-
chelnden Sophisten Libanius, der ihn über den
Porphyrius erhebt, doch grösstentheils gehaltlos,
und sogar frivol, so dass es dem Cyrillus nicht
schwer werden konnte, ihm zu begegnen.“ —
Wydalť tento cjrkwnej otec proti němu *deset*
knih, slawně w nich odraziw wšecky útoky
geho, a takměř wšecká gehu wygádřenj nám w
nich pozůstawiw, abychom ducha tohoto od-
padlce od Krista zřegmě poznati mohli.*)

*) Nenjť účel tohoto mého pagednání, gednotliwé odpory
a námjtky odpadlce toho proti křestanstwj zde uwáděti a
wywraceti, gelikož na wšeobecna toliko poukázánj o wěci té
obmeziti se musjm, a giných gest spisowatelů, kterýž to giž
slawně gsau učinili. Slowutný Bergier dal w swém histo-
ricko - dogmatickém spisu o prawém náboženstwj w djlu 10.
str. 108 — 156 celý wýtah těch Julianowých odporů i s gich
wywračenjm wytisknauti; tam tedy poukazugi čtenářům swým.

Tento Julianůw tak nedůvodný, nepodstatný, od newěrců ale rozkřičený spis až podnes od nich za *wjtěžné znamenj* proti křesťanstwí pokládá se. Přeložiliť geg w rozličná nářečj, přidawše k němu výklady a všecky námjtky geho rozebrawše, aby ge takměř zmladili a bystřegšjmi, účiniwěgšjmi učinili. Tyť gsau geden z těch zdrogů, z kterýchž čerpagj učenost swau. „Neměliť ale, dj slowutný Bergier lib. cit. w 10. djlu str. 152. 153, ducha a důmysl spisowatele toho tak náramně wychwalowati, aneb tak špatného důkazu o nich obau na gewo wynášeti. Měl-li Julian důwtip, gestliť patrné, že se mu nedostávalo sudebné moci; častěgi naslytuge zbraň proti sobě samému, a wyznánj, kteráž činj, toliko k geho úplnému zahanbenj čelj, tak muž tento mnohdy zaslepen gest. Nemohlť powěrečného, obmezeného, šťaragjcjho a sofistického ducha swého lépegi wyobraziti, gakož to činj w tomto swém spisu, w němž panugcj *ton* a *forma* nepřislušegj na *mudrce*, tjm méně na *cjsaře*.“ —

Voltaire obwiňuje Cyrilla Alexandrinského, že prý příliš dorážj na Juliana, a i p. Heubner gakaus prudkost ducha wytýká mu; to ale právě geho chwalné horliwosti pro obhágenj wjry Kristowy se přičjsti musj, proti kteréž Julian sepsal knihy, plné přjkořj, neprawd a ohawnostj. Aneb snad gen odporníkům křesťanstwí powolno bude, rauhati se božskému půwodci ge-

ho, a hágitelům té swaté wjry nemá býti wolno, odkrýti wšecky ty ošemetné, ohawné pohnůtky, z kterýchž odpůrcowé gegj mluwj a pjsj? —

B) Progewil dále odpadlec Julian proti křesťanům, kteříž od něg wždy potupně gen Galilegšťj zwáni byli, zášťj swé, ljtaw, nepřátelskau swau mysl, že *we všech kraginách cjsarstwj swého ustanowil přednosty a při wčregných auřadech takowé muže, genžto hořjce nendwistj proti wyznawačům Kristowým, wšem možné zlé gim činili, sewřewše gich všemi bjdami a strastmi*. Když cjsar ten zákony dáwal, aby opět wšady uwádělo a zwelebowalo se modlárstwj, aby stawěly neb spravowaly se pohanské modlárny, bylať to pohanům přežádaucj příležitost, w každé obci, w každém mjstě proti křesťanům zbauřiti se a gim wšecky strasti a nátisky způsobiti. Trpěliť opět tito wěrnj ucedlajci Ježjše Krista na přemnoha mjstech gako mučedlujci, musegjce pro něg hořkau smrt podstupowati, gakž to historik Sozomenus lib. 5. c. 3. šjřegi wyprawuge. —

Wida wšak ten mocnář, že proti všemu úmyslu a usilowánj gehu wjra křesťanská rozmáhá se po všech končinách řjmského swěta, rozezľil se náramně, a nawrátj-li se šťastně z wálky Peršanské, hrozil, gmeno křesťanské naprosto wyhladiti. —

Sám ale ten odpadlec tak byl opogen a zaslepen pohanskau powěrečnosťj, že palác gehu

gako pohanská božnice vyhlížel. — Wšecky modly byly w něm ctěny. Každý lesjk opatřil bůžkem; obřady modlářského kněžjka sám osobně wykonáwal. Byloť geg widěti, an před modlami na twář swau padá, sám dřjwj štjpa, křeše, dobytče obětnj porážj, podpaluge, tak že vzdělanj pohané ledwa smjchu se zdržeti mohli, obecny však lid radowal se, že w powěrách swých tak sobě podobného mocnáře má. — Ammian Marcellin, sawěký pohanský historik, kterýž spolu u wogště Julianowě slaužil, o něm žertowně prawj: že, kdyby se byl z wálky proti Peršanům nawrátil, *nížádného wola* w cjsarstwj Řjmském nebyloby pozůstalo; wšecko bylbymodlám obětowal, gsa proto úsměšně řeznjkem „victimarius pro sacrificola“ nazwán. Taktě byl přepobožny pohan odpadlec tento! —

C) Neywětšj však úklady strogil Julian o wyhlazenj wjry Kristowy skrze swé kruté usilowánj, *aby křesťané žádného nedošli wycwičenj, aby w tuposti a newzdělanosti ducha žiwi zde byli*, u wšeohecnau tudyť potupu a opowrženost upadnauce. Nahljželi to bystře, kterak křesťané skrze wždy wětšj prospjwánj wučenosti nad pohany wýš a wýš wynikagj, wždy wětšj wážnosti též dosahugje. Zakázalť gim tedy přjstupu ke školám a zamezil wšecko wučowánj. „Bogugjť proti nám — wece — s našimi vlastnjmi spisowateli; co pak se *wlastnjm swým mečem máme dáti zawražditi?* —

Wymlauwáť geg sice gistý protestantskýre-
censent w Hallských nowinách literňjch, w
nichž úsudek swúg nad mnohocenným spi-
sem p. Flügge, kterýž od nás swrchu uwe-
den byl, gest wynesl; gakoby Julian při tom
krutém, nelidském zákazu žádného náboženské-
ho záměru byl neměl, dosvědčuje: že prý Ju-
lian *umy a vědy* pokládal za dary nesmrtelných
bohů, a powinnost k těmto že to žádala od něho,
aby křesťanům užjwánj těchto darů nebeských,
kteréz u mnohých z nich předce se nalezalo, přj-
sně zapowěděl. Odwoláwáť se při tom na vlast-
nj wygáďřenj Julianowo w geho XII. listu, na
Cyrilla Alexandrinského lib. VII. a na sw. Au-
gustina de civit. Dei XVIII. 52. *) — Budiž
wšak tak, nebo ginák; *wychádzjť to na gedno*;
geho ale nešlechetná k zkáze křesťanů čeljcj mysl
wždycky zřegmě se progewuge. —

Že se tenkrátě křesťanům wůbec zapowjda-
lo spisů pohanských čjsti, gakož tentýž Recen-
sent dále twrdj, a ze znamého sna Jeronymowa,
a z té okoličnosti, že Apollinaris, w témž čase
proto z cjrkwě wylaučen byl, že s učenými po-
hany obcowal, gakož i že tak zwané kon-
stitucj apoštolské z wěku tohoto wýslovný zákaz

*) Toho neymistrněšjho spisu sw. Augustina, na němž 13.
let pracowal, welmi mistrné české přeloženj práwě náš
welectěný učený p. vlastenec Čelakowský obstaráwá, desate-
ro knih giž skutečně wydaw, za čež mu každý wěrný Čech
srdečné wzdáwá djký.

knihy pohanské čísti do sebe obsahuj, — to dowediti chce: na to musíme odpowěditi, že s welikým rozdjlem se to wyrozuměti musj. Čtenj škodných, bezbožných knih lidu křesťanskému zapowjdati, dobrá a chwalnatě věc, a cjrkew katolická, co starostliwá matka o spasenj wěřej-cjch swých, až posud to činj. Že ale biskupowé a kněžstwo katolické i tehďáž čtenjm knih pohanských se objrali, sám Julian to dosvěd-čuje, a tolikero apologij, w nichž právě spisowé pohanštj, učenj Kristowo zlehčugjcj a tupjcj w onomto wěku se wywracugj, hlasitým toho důkazem gsau; a dokládá slowutný Fleury w 2hém swém pagednánj §. 15. o cjrkewnj historii, že hned od mladosti swětské knihy w rukau swých měli, gakožto z gich vlastnjch spisů zřegně wi-děti gest. — Odpadlec Julian právě proto kře-šťanům všeecko učenj zamezowal, wida, gak by-ště a mistrně i pohanských spisů proti gich blu-dnému náboženstwj uměgj užjwati. Měli tedy onen Hallský Recensent věci této lépegi a mno-hostranněgi powážiti. — Že Julian, na němž, co mudrci a panownjku, i křesťanštj spisowatelé *mnohé chwalné vlastnosti uznáwagj*, za to, že tak welikým byl odbognjkm Kristowým a wyzna-wačů geho, od nich gest důtkliwě kárán, a i geho mnoho zlých powah že od nich odkryto bylo, můžet se každý domysliti; neboť směřowali pra-wým geho wyobrazenjm k tomu, aby byl od swěta

poznán, a hrozné úklady geho o wjru Kristownu aby neškodny učiněny byly. Protož píše o něm sw. Řehoř Naziazenský: „ze nadobyčegná powěrečnost, neobmezená cti žádost, nesprawedliwé tupenj giných, prudké gednánj a duchlstiwý w geho charaktěru wynikaly.“ Zcela však gináče o něm newěrcowé wěku minulého i nynějšjho saudj, wychwalugjce geg nemjrně, gakož wšecky, genžto odíjkagj se Krista, a tupjce a hanjce cjsaře Konstantina, že w něg uwěřil gest. Slyšme o wěci této newěrce Boulangerá: „Dwa neb tři spisowatelé, — wece — gednak naga-tj, gednak fanatičtj, o ukrutném, nelidském, zženilém Konstantinowi gako o Bohu mluwj, s Julianem však, antě sprawedliwý, maudrý, ducha wznešeného a welikého, co s gakýms zlosynem nakládagj.“ A tentýž prawj dále: „Julian gest střjdmý, čistotný, nezištný, chabrý, milostný a t. d., že však křestanem nebyl, tak za dlauhý čas co gakás potwora byl považowán; “*) až my, — chtěl ten newěrec doložitj, — gsme gemu opět patřjcej cti a sláwy wydobyli. — Takowá však řeč nikoho z maudrých lidj nepomámj wjce, kteřjž dobré i zlé powahy člowěka uměgj wážiti na sprawedliwé wáze. —

*) Mais il ne etait pas chretien, on l'a regardé longtems comme un moustre. — W. La Raison par Alphabet. Tome premier. Article : Julien le Philosophe, —

Tak trefně a prawdiwě posaudil Juliana i slowutný protestant Mosheim, wystawiw o něm w swé cirkewnj historii 4ho stoletj w I. oddělenj §. XIII. obraz, kterýžtě w každém ohledu hoden, by zcela zde byl wypsán. „Qui Julianum cum maximis omnis ævi heroibus componunt, imo principem omnium esse volunt, qui unquam rempublicam administrarunt, quod multi hodie faciunt, iique docti ac acuti homines, *) aut animi propensionibus impediuntur, quo minus verum videant, aut scripta, quæ extant ejus, nunquam attente legerunt, aut denique nesciunt, quid vere magnum et eximium appellari debeat. Si demas ingenium, quod scripta tamen medio cre fuisse docent, fortitudinem bellicam, litterarum amorem, Philosophiæ illius phanaticæ et inanis, quæ recentior platonica dicitur, cognitionem, laboris denique patientiam, caetera certe parva in eo sunt, et laude indigna. Ornamentis autem ejus permagna vitia sunt opposita; primum immanis et anilis prope superstitio, certissimum pusillae

*) Mezi ty náležj též Montesquieu, kterýž we spisu swém: *Esprit des lois*, liv. 24 c. 10. p. 346. o něm prawj: „Il n'y a point eu après lui de Prince, plus digne de gouverner des hommes.“ — A newěrec Boulanger dokládá: „On est obligé de convenir, que Julien avait toutes les qualités de *Trajan*, toutes les vertus de *Caton*, mais non pas son opiniâtreté et sa mauvaise humeur; tout ce qu'ou admira dans *Jules Cesar*, et aucun de ses vices, il eut la continence de *Scipion*. Enfin il fut en tout égal à *Marc-Aurele* le premier des hommes.“ —

poznán, a hrozné úklady geho o wjru Kristowu aby neškodny učiněny byly. Protož píše o něm sw. Řehoř Naziazenský: „že nadobyčegná powěrečnost, neobmezená cti žádost, nesprawedliwé tupenj giných, prudké gednánj a duchlstiwý w geho charaktěru wynikaly.“ Zcela však gináče o něm newěrcowé wěku minulého i nynějšjho saudj, wychwalugjce geg nemjrně, gakož wšecky, genžto odřjkagj se Krista, a tupjce a hanjce cjsaře Konstantina, že w něg uwěřil gest. Slyšme o wěci této newěrcce Boulangera: „Dwa neb tři spisowatelé, — wece — gednak nagaťj, gednak fanaticťj, o ukrutném, nelidském, zženilém Konstantinowi gako o Bobu mluwj, s Julianem však, antě sprawedliwý, maudrý, ducha wznešeného a welikého, co s gakýms zlosynem nakládagj.“ A tentýž prawj dále: „Julian gest střjdmý, čistotný, nezištný, chabrý, milostný a t. d., že však křestanem nebyl, tak za dlauhý čas co gakás potwora byl považowán;“ *) až my, — chtěl ten newěrec doložiti, — gsme gemu opět patřjcej cti a sláwy wydobyli. — Takowá však řeč nikoho z maudrých lidj nepomámj wjce, kteříž dobré i zlé powahy člowěka uměgj wážiti na sprawedliwé wáze. —

*) Mais il ne etait pas chretien, on l'a regardé longtems comme uu monstre. — W. La Raison par Alphabet. Tome premier. Article : Julien le Philosophe, —

Tak trefně a pravdivě posaudil Juliana i slowutný protestant Mosheim, wystawiw o něm w swé cirkewnj historii 4ho stoletj w I. oddělenj §. XIII. obraz, kterýžtě w každém ohledu hoden, by zcela zde byl wypsán. „Qui Julianum cum maximis omnis ævi heroibus componunt, imo principem omnium esse volunt, qui unquam rempublicam administrarunt, quod multi hodie faciunt, ii que docti ac acuti homines, *) aut animi propensionibus impediuntur, quo minus verum videant, aut scripta, quæ extant ejus, nunquam attente legerunt, aut denique nesciunt, quid vere magnum et eximium appellari debeat. Si demas ingenium, quod scripta tamen mediocre fuisse docent, fortitudinem bellicam, litterarum amorem, Philosophiæ illius phanaticæ et inanis, quæ recentior platonica dicitur, cognitionem, laboris denique patientiam, caetera certe parva in eo sunt, et laude indigna. Ornamentis autem ejus permagna vitia sunt opposita; primum immanis et anilis prope superstitio, certissimum pusillae

*) Mezi ty náležj též Montesquieu, kterýž we spisu swém: *Esprit des lois*, liv. 24 c. 10. p. 346. o něm prawj: „Il n'y a point eu après lui de Prince, plus digne de gouverner des hommes.“ — A newěrec Boulanger dokládá: „On est obligé de convenir, que Julien avait toutes les qualités de *Trajan*, toutes les vertus de *Caton*, mais non pas son opiniâtreté et sa mauvaise humeur; tout ce qu'ou admira dans *Jules Cesar*, et aucun de ses vices, il eut la continence de *Scipion*. Enfin il fut en tout égal à *Marc-Aurele le premier des hommes*.“ —

mentis indicium, deinde gloriae et popularis auroae captatio puerilis, credulitas et levitas incredibilis, animus vafer et subdolus, denique solidae atque sanae philosophiae ignorantia. Dederim, rebus non nullis fuisse majorem Constantini magni filiis: ipso vero Constantino, quem siue modo vituperat, multis modis minor erat.“ —

Welectěný Mosheime! gehož i všickni učení katoljci welice si wážj; gelikož gsi geště gedem z těch od nás odlaučených protestantských bratřj, kteřjž wěřj w božstwě Ježjše Krista — tobě, ty welebný muži! newstaupilo geště tenkrátě na mysl, že mnoho ze spoluwěrců twých s tjm též Julianem, kteréhož gsi zde tak mistrně wyobrazil, stegně smýšleti budau, s tjm odpadlcem řjkagjce: „Co pak také ten Kristus tak znamenitého na světě učinil? Aspoň by to, že několika slepým ke zraku pomohl a mnohých nemocných zhogil, za tak weliký zázrak nemělo se vydáwati.“ a t. d. Naturalisté každého wěku nechtěj wesměs uznati w gednání Kristowě nižádného zázraku; Paulusa Heideberského *komentář nového zákona* hlasitý toho gest důkaz. —

Že cjsař Julian práwě tak smýšlel, doswědčuje proti němu pjšej apologeta Cyrill Alexandrinský, genžto w 6té knize swé prawj: „Julianus Apostata nihil praeclarum gessisse Jesum ait: nisi quis existimat, sanasse claudos et coecos aliquos et Daemone correptos adhibitis obtestatio-

nibus liberasse (εφορξαιζειν) in viculis Bethsaida et Bethania, maxima opera esse (των μεγιστων έργων ειναι). — Načež w prawdě wysoce učený biskup Huetius *) odpowjdá: žetě to blázniwá řeč; gakožby nic welikého, nic památnjho nemohlo býti, než co s welikými náklady a u welikém lidu zástupu se stává; a gakožby wjce na odiw byli důmyslnj nálezkowé lidštj, neb slawná králůw podniknutj, neb ozbrogenj walných wogsk a swedenj ohromných bitew, neb stawěnj a dobývánj měst, neb národůw řizenj a podmaněnj, — geštowše toto ležj w mezech lidské přirozenosti, lidského uměnj, pilnosti a wtipu — nežli to, co wšecky mocnosti přírody přewyšuge, co gest nade wšecky smysly lidské, a zwláštnjm řizenjm a prozřetedlnostj božskau se děge: toť přewelicj a přepodiwnj skutkowé gsau! Pročež dokládá ten slowutný biskup: „Longe itaque majoris potentiae est, mortuo vitam restituisse, quam vel Aegyptiacas aedificasse Pyramides, vel totum orbem subegisse armis, et in suas leges coegisse. Haec ab hominibus fieri possunt, istud a Deo solo.“ —

Ačkoli Julian odpadlec welikomocný byl protiwnjk Kristůw, usilowaw všemožně o zkázu učenj geho, — zhynultě, gakož až posud zhy-nuli všickni, genžto wálčili proti cirkwi geho. Quot ecclesiam oppugnaverunt, perierunt, — sw.

*) Viz Demonstratio evangelica, Propositio IX, pag. 828. —

Chrisostom wece. A ta od nich tak nenáviděná, opowržená, zohyzděná cjrkew katolická rozšjřena gest po všech končinách swěta, okazugje se *w swé přirozené kráse, spanilosti, blahosti a dobročinnosti*, — *a vždy wjce a wjce nepředpogatých srdcj lidských přituluge k sobě*. —

(W přjštjm swazku dokončenj).

5. Sedmero swátostj cjrkew sw. katolické, wyswětlených w sedmeru postnjch kázanj.

Od Wáclawa Wiléma Wáclawjčka,
w Pjsmě swatém Doktora, hlawnjho kostela u swatého Wjta
na hradě pražském kanownjka kazatele (Ecclesiastes) etc.

(Pokračowánj.)

O swátosti pokánj.

Přigměte Ducha swatého: Kterýmž odpustjte hřjchy, odpauštegjt se gim, a kterýmž zadržjte, zadržáni gsau. Jan XX, 22. 23.

Buh, genž gsa swatý a sprawedliwý — dobré miluge a odměňuje, zlé pak nenáwidj a tresce, nepřigjmá, aniž může na milost přigjti swéwolného hřjšnjka a přečiněnj gehu mu odpustiti, lež

on spurnost a odbognost swau proti gehu ney-swětěgšj wůli a gehu swatým a welemaudrým přikázanjm srdečně lituge a gj se odíjká opraw-dowě. „Slyš Israeli!“ wolá korunowaný prorok k lidu swému: „Hospodin Bůh twůg gest sand-ce sprawedliwý, silný, ale i trpěliwý. Neobrá-tjte-li se pak, meč swůg napřáhne. Giž lučisté swé natáhl, a smrtelné střely pro wás připravil.“ Žalm V, 12, 14. Taktěz přimlauwá Isaiáš hřjšnj-kům, řka: „Opust bezbožný cestu swau, a muž neprawý swé zlé úmysly, a nechť se nawrátj k Hospodinu Bohu swému; i slitugeť se, neboť gest wždy hotowý k odpuštěnj.“ LV, 6. 7. A prorok Joel uwáděge Hospodina ku pokánj wzbu-zugjeho, hlásá: „Obraťte se ke mně celým srd-cem swým, s postem a s pláčem i s kwjlenjm. Roztrhněte srdce swá, ne pak raucha swá, i o-braťte se k Hospodinu Bohu swému; neboť gest dobrotiwý a showjwawý, a hogný w milosrden-stwj.“ II, 12. 13. — Pokánj — usmyšlenj sobě — naprawenj srdce — polepšenj žiwota bylo lidem wždycky a ke všem časům na odpuštěnj hřjchů potřebné.

Ale medle, kdoby se byl nadál, že Bůh i také nad těmi, které giž gednau očistil od přiro-zené a wšeliké giné poskwrny, které přes to zpe-četil a utwrdil w Kristu Ježjši, a ge dokonce ne-beským pokrmem k wěčnému žiwotu žiwil: žeť i nad těmi se smiluge a na milost opět ge při-gme, když sneyohawněgšj newděčnosť zázawek

s njm učiněný zrušj, newinnost křtu swatého ztratj, a milost swatého biřmowánj a swátosti oltářnj na sobě zmařj? — když práwě, gako by to ze zkušnosti wěděli, anť něgaký čas Pánu žili, nynj toho takořka litugj a peklu w službu gako prospěšněgšj se wydáwagj? Propast, do které křesťan skrze hřjch padá, gest tjm hlubšj, čjm vyššj wrch byl, na kterémž prwé stál. Nuže, mohli-li bychom na bezprávj nařjkati a taužiti, kdyby nás Bůh po tak hanebné newěrnosti na wždycky byl zawrhl?

A wšak tjm podiwněgšj a klaněnj hodněgšj gest gehu neyweyš milosrdná dobrotiwost, gešto i nám — neynehodněgšjm — cestu k užitečnému pokánj a osprawedlněnj otwjrá; a netoliko otwjrá a okazuge, nýbrž i ulehčuge, wůdce nám k ruce dáwage; — gešto urážky sobě učiněné toliko wětšjm dobrodinjm odměňuge, a newděčnost naši takowau milostj a slitowánjm splácj, že nás o našem opětném na milost přigetj sám osobně skrze swého zástupce ubezpečuge, a tudjž wšeliké tesknosti, negistotě a bázni konec činj. Ano „Bůh hogný w milosrdenstwj, poněwadž znal křehkost naši, nezanechal bez prostředku spasenj těch, kteřj w služebnost hřjchu znowu se wydáwagj, ustanowi w swátost, aby i také těm, kteřj po křtu padagj, zásluhy smrti Kristowy mohly přiwlastněny býti.“ Trid. Sess. XIV, c.1.

O, přežádaucj to — hřjchy odpauštěgjcj prostředek spasenj! Wždyť wyznati musjme, že hřj-

šajci gsme, že wůle swatá neobywá w nás ; že obcowánj naše nenj bezauhonné ; že nenásledugeme šlepečj Kristowých, gakž gsme na křtu přisljbili ; že neaučinkugeme s přigatau milostj k bogi proti wnadám těla a zlým příkladum nešlechethného swěta ; že hřjch ged swůg w nás wyljwá, a my se njm opágjme co sladkým nápojem. — Gednagjce tedy dnes o s w á t o s t i p o k á n j , uwážjme :

1. Tuto swátost gakožto prostředek milosti na odpuštěnj hřjchů, a uwážjme
2. wýmjuky, pod kterými skrze ni odpuštěnj hřjchů skutečně docházjme.

Ach křesťané ! newidjme-li , kterak lidská sprawedlnost smrtj stjhá a ze spolku swého na wždycky wymjítá nešlechethnjky, dočinili-li se gen gedenkráté odboge a wraždy ? — a ay ! nás odbogných , zprnewěřilých , gešto hřjchy swými znouwu křižugeme božského Spasitele, ugjmá se gehu milosrdenstwj, sluncem sprawedlnosti znouwu nás oswěcugjc, w swátosti pokánj. — Slyšte, slyšte !

I.

Pokánj gest swátost , skrze kterau nám hřjchowé naši, gež gsme po křtu spáchali, odpuštěni býwagj. Slowo pokánj znamená wesměšžel, ljtost, bolest nad spáchanými hřjchy, a můžegako ctnost a gako swátost považowáno býti. Pokánj gakožto ctnost, záležegjc w oškliwosti

naď hřjchem a nawrácenj se od zlého k dobrému, stáwalo samo sebau, dokudž ho Ježíš Kristus za swátost newyzdwihl, daw učedlnjkům swým moc, kterau sám měl a provozował, moc hřjchy odpauštěti po křtu padlým — opravdowě kagjcjm. Ano, Ježíš Kristus mohl hřjchy odpauštěti; wždyť byl Syn Boží, a giž gako synu člowěka dána gest mu wšeliká moc na nebi i na zemi. Mat. XXVIII, 18. Onť pak také hřjchy odpauštěl, — šlakem poraženému: „Odpauštěj se tobě hřjchowé twogi;“ Mat. IX, 2, a ženě kagjcj — Magdaleně, kteráž byla w městě známá hřjšnice: „Odpuštěníš gsau tobě hřjchowé twogi.“ Luk. VII, 48. A on, gešto hřjchy odpauštěti mohl, i skutečně ge odpauštěl, odewzdal tuto swau moc učedlnjkům swým a řádným gegich nástupnjům, biskupům a kněžjm.

„Gakož mne poslal Otec,“ tak se gal mluwiti k Apoštolům po swém z mrtwých wstánj, krátce před swým na nebe wstaupenj; — „gakož mne poslal Otec, tak i gá posjlám wás“ t. g. k témuž cjlí, za tauž přjčinau, a týmž plnomocenstwjm. „Přigměte (tedy) Ducha swatého,“ čili dary Ducha swatého, neb: „Kterýmž odpustjte hřjchy, odpauštějť se gim, a kterýmž zadržte, zadržáni gsau.“ Jan. XX, 21 — 23.

Tato slowa gsau sama sebau patrná. Usw. Matauše XXVIII, 19. byltě učedlnjkům moči udělil kázati, a skrze křest od hřjchů očišťowati a wěřcjm do cjrkwě uwáděti: tady pak pro-

pügčuge gim moc kagjcjm hřjšnjkúm hřjchy po křtu sw. spáchané odpauštěti, a nekagjcjm zadržowati. Nebo neřekl: Zwěstugte we gměnu mém odpuštěnj; nýbrž zřegmě a swětle powěděl: Odpauštěgte a zadržugte! Neřekl: Kterýmž odpuštěnj hřjchů zwěstowati budete, těm budau odpuštěni, a kterýmž budete zadrženi hřjchů zwěstowati, budau gim zadržáni; — nýbrž odpuštěnj hřjchů u Boha k rozhrěšugjcjmu slowu gegich přiwázal. To dokazugj swětlá a zřetelná slowa: „Kterýmž odpustjte hřjchy, odpauštěgj se gim;“ tož dokazuje wystrogenj apoštolů wyššj nadpřirozenau mocj: „Přigměte Ducha swatého;“ tož doličuge wyslánj gich ktěmuž cji a týmž plnomocenstwjm: „Gakož mne poslal Otec, tak i gá posílám wás.“ — a doličuge konečně samo okamžěnj, kdež gim moc tuto udělil; neb se giž od nich widitedlně odbjral, a tu bylo zagisté potřebj, aby k upokogenj wěřjčjch moc swau smiřugjcj, moc hřjchy odpauštěgj na zemi byl zanechal. — W tento také, gediné prawý smysl byla slowa Kristowa: „Kterýmž odpustjte, odpuštěno gest“ etc. od dáwna a wždycky w cirkwi Božj rozumjna a přigmána, tak gakž to austnj učenj apoštolské ze wšj pochybnosti wywádj.

Starý Tertulian pjše: „Gakož Bůh wšelikým přečiněnjm, spáchaným podlé těla neboli ducha skutkem či toliko wůlj, trest uložil w saudu swém: tak gim také odpuštěnj přisljbil skrze po-

kánj, anť Pán kljče králowstwj nebeského Petro-
wi, a skrze něho Cjrkwi zanechal.“ Eus. h. e.
L. V. c. 14 — 16. „Gakož Otec“ — učjswa-
tý Jan Zlatoustý — „wšecken saud Synu postau-
pil, takť i Syn celý saud ten kněžjm odewzdal,
řka: Kterýmž odpustjte hřjchy, odpauštěgjť se
jim etc.“ L. III. de Sacerd. c. 5. A sw. Ambrož
pjše: „Bůh nečinj žádného rozdjlů; sljbiw všem
lidem milosrdenstw swého kněžjm to zanechal,
každý hřjch bez rozdjlů odpustiti.“ L. I. de poe-
nit. c. 2. Taktěž swědčj a učj Origenes, Firmi-
lián, sw. Athanas, sw. Basilius, Crha Alexandrin-
ský, sw. Cyprian, Hilarius, Pacian, Augustin; —
wýchoď a západ, cjrkw řecká i řjmská. Wšak
gálbych celé listy ze sw. Otců, cjrkw nřch sně-
mů, liturgických a giných starých kněh cjrkw-
nřch opsati musil, kdybych stálau a neměniwau
wjru křesťanského starowěku o tomto članku wj-
ry wyložiti chtěl. Aníž pak také toho potřebj
gest.

Wždyť trwá cjrkw Kristowa vždy gešťě, a
má i bude trwati až do skonánj swěta: následo-
wně musj také w njneobmezená moc hřjchy od-
pauštěti, kterau Syn Božj učeďlnjkům swým dal —
moc nepomjgegjcj, nýbrž zůstawagjcj, — stá-
le trwati; to gest, moc hřjchy odpauštěti musi-
la na náměstky apoštolů, na biskupy a kněžj pře-
giti tak sice, že každý, kdož hřjchů swých spro-
štěn a osprawedlněn býti chce, ku kněžjm se

pro potěšitedlné rozhřešenj obrátiti musj, nic se tjm nemeyle, že i oni lidé gsau pádům podrobenj, a sami gednau Pánu počet klásti magj. — Pokudž kněžj sami hřjšnj lidé gsau : gsaut sami také powinni rozhřešenj u giného kněze hledati.

Swátost pokánj gest tedy od Ježše Krista ustanowený prostředek, skrze který kagcj křesťan kněžským rozhřešenjm odpuštěnj swých hřjchů docházj, pokudž wěrně splnj, čehož z strany geho potřebj gest. — Ale medle, což náležj činiti hřjšnjku, aby odpuštěnj hřjchů swých skutečně dosáhl?

II.

Wýminky, pod kterými hřjšnj skutečného odpuštěnj hřjchů swých docházj, gsau : předně, ljtost ; druhé, zpowěď ; třetj, dostičiněnj.

Ljtost záležj w nenáwisti hřjchů, w oškliwosti nad hřjchem, s dobrým předsewzetjm, že nebudeme wjce hřešiti, že zamilowané hřjšné náklonnosti a žádosti skrotjme, přjčin a nebezpečenstwj k zlému dle možnosti se wystřjháme, zlé následky spáchaných hřjchů, pokudž neyvýše možno, odstranjme, a prostředků k polepšenj wěrně a swědomitě užigeme. Zkrátka : ljtost nad spáchanými hřjchy záležj w proměně a náprawě srdce a žiwota, a w nawrácenj se od zlého k dobrému. Pozorugme kagcj Magdalenu : ay

kterak mysl swau změnila, a žiwot swůg naprawila. Co prwé milowala, toho nynj nenáwidj; čehož se prwé dočinila, to si nynj s oškliwostj připomjná. Tužba po zaljbenj, a žádost po tělesné hřjšné rozkoši opanowala celau gegj duši; a nynj se všeho toho odřjká, hledá Ježjše, a wěnuge gemu a ctnosti celé swé srdce. I dáwát swětu, gemuž prwé k pohoršenj byla, přjklad dobrý. Luk. VII, 37 — 48. — Takhle musj gedn každý, genž od hřjchů rozhřešen býti žádá, wnitřnjho a zewnitřnjho člowěka změnitj, a gakž Pjsmo prawj: „znowu se naroditi, totižto nowým, vše giným a lepšjm stwořenjm se státi.“ A nebo newolá-li prorok Ezechiel we gměnu Božjm: „Odwrzte od sebe wšecka přestaupenj swá, gichž gste se dopustili, a učinte sobě srdce nowé a ducha nowého,“ giž gediné toho což gest dobrého a prawého následugjce a chtjce? XVIII, 31. Newolal-li Jan Křtitel: „Čiňte owoce hodné pokánj,“ napomjnage nelaskawých knilosrdenstwj, nesprawedliwých k sprawedlnosti, hrubých a newljdných k tichosti a laskawosti? Luk. III, 8 — 15. Nebylo-li to prwnj slowo — z ust Syna Božjho, ať gakožto weřegný učitel wystaupil: „Pokánj čiňte!“ Mat. IV, 17. A geho sw. apoštolé nezwestowali-li gednau podruhé: „Čiňte pokánj (usmyslte sobě) a obraťte se, aby byli shlazenj hřjchowé waši?“ Skutk. apošt. III, 19.

Ach! hřijšnjci gsmeť všickni; a však litugeme-li hřjchů swých opravdowě, vyhlazugjce záwist a nečistotu ze swého srdce, a nesprawedlnost ze swého obcowánj? Čili se domníwáme, že giž dosti činjme, pokudž gen ljtost a předsewzetj usty wzbuzugeme a potom některých zewnitřnjch skutků pokánj wykonáwáme? Nepřestáwáme-li na tom, když od hrubých toliko prowiněnj, od vraždy, krádeže, cizoložstwj a smilstw se zdržugeme? Nastogte! co sw. Jan Zlatoustý za času swých pozorowal, toť widěti a pozorowati wždy geště. „Lidi gsem widěl“, píše Otec sw. — „kterébychom na pohled za kagjcj pokládali. Oniť plakali, w prsy se bili, w kagjcj raucho se oblékali; ale však nebyli opravdowj kagjcj. Při všech swých kagjcjch skutejch byli peněz žádostiwj, mstiwj, nepřátelštj, záwiděli bližnjmu štěstj, a teyrali geho čest při každé příležitosti.“

K skutečnému odpuštěnj hřjchů náležj za druhé — upřímné gich wyznánj, nebo-li zpověď. Polepšenj žiwota gest bez odporu wěc ze všech neydůležitějšj, a přitom tak těžká, že žádný, byť gakkoli byl mandrý a učený, w přjčině té sám na sebe spoléhati, a poučenjm, radau, wýstrahau, potěšenjm a wzbuzowánjm důwěrného někakého přjtele nemá pohrdati. Proto také nechtěl Syn Božj toto ze všech neydůležitějšj djlo samému kagjcjmu zanechat, nýbrž dal mu w knězi přjtele a pomocnjka, kterýby geg

učil, wedl, těšil a w sličných úmyslech posilowal; — a aby on tjmto duchownjm lékařstwjm a pomáhánjm nepohrdal, spolu pak k swému upokogenj o swém na milost přigetj a osprawedlněnj patrné rukogemstwj měl, ustanowili téhož kněze soudcem a opravdowým rozhřešitelem. „Kterýmž odpustjte hřjchy, odpauštěgjť se gim, a kterýmž zadržjte, zadržáni gsau,“ takť prawil k uředlnjkům swým a gich náměstkům, biskupům a kněžjm. Že však kněz nikoli učitelem, rádcem, těšitelem a lékařem dušj býti, a gako soudce widěti nemůže, zdaliž kagjcj rozhřešenj zasluhugé, čili ne, gestliže mu hřjšnj dobrowolně neotwjrá swědomj; gestliže mu wad, poklesku, hřjchů a neprawostj swých dokonale newygewuge, a celý staw duše swé poznati nedává: tedy z toho následuge newyhnutelná potřebnost zpowědi, kterážto také w cirkwi swaté po wšecky časy za božské, a k odpuštění hřjchů neyweyš potřebné zřízenj uznáwana byla. — „Gak daleko silněgšj u wjře a lepšj w bázni Božj gsau onino“ — prawj sw. Cyprian, „kteřj ačkoli modlám neobětowali, giž pakli gen na toto zločinstwj pomyslili, knězi se z toho skrauseně a upřjmně wyznali“; — a on dokládá prose: „Každý se zpowjdey ze hřjchu swého, dokudž se geho wyznánj může gestě přigjti, a dostičiněnj a prominutj, knězem udělené přjgemno gest Pánu.“ L. de laps. A sw. Jan Zlatoustý pjše o zpowědi: „Kdož se stydj gednomu člowěku wy-

znati hřjchy swě, nestydj se ale gich páchatí před obljěgem Božjm; — kdo se nechce zpowjdati a pokánj činiti, w onen den ne před ge-
dnjm neb dvěma, nýbrž před celým swětem bu-
de zahanben.“ Orat. de muli. Samarit. — Agak
spasitelná zpowěď giž sama wsobě gest, to ge-
ště žádný znatel lidský w pochybnost neuwedl,
genom že musj býti dobře rozvážená, auplná,
prawdiwá a skranšená.

Nynj ale, gestli wždy také zpowěď, — gest-
li wyznánj zpowjdagjcjch se wždy náležitě spo-
řádáno? Gsau-li křesťané upřjmnj w saudné sto-
lici, tak že knězi možno do wnitřnosti gich srd-
ce nahlédnauti a celý staw gegich swědomj ná-
ležitě posauditi? Nastogte! mnohé zdržuge ne-
wěra, giné nedostatek ljtosti, opět giné newčasná
stydliwost od upřjmného wyznánj. — Odtud u
mnohých žádná zpowěď — ale také žádné od-
puštěnj; u giných — mnohé, ale špatné zpowě-
di, — mnoho zpowjdagjcjch se, ale málo oprav-
dowě kagjcjch!!

Čehož se za třetj ze strany hřjšnjka k od-
puštěnj gehu hřjchů žádá a potřebj gest, gesti
dostičiněnj. — Ježjš učinil sice za nás zadost,
umřew za hřjchy naše a smazaw krwj swau zá-
pis dluhů našich. 1. Jan I, 2. Proto ale před-
ce musjme spolu působiti, spolu účinkowati; mu-
sjme gakožto cjrkewnj mluwenj způsob značj, za
spáchané hřjchy zadost učiniti. — We vlastnjm
smyslu sice můžeme toliko uraženým lidem za-

dost učiniti; můžeme natropenau škodu nahraditi, pomluwu odwolati, učiněný zármutek radostj naprawiti; ale Bohu nemůžeme nic takowého učiniti, a oběť a darů nechceť on od nás. Žalm L. Wšecko co nám zde činiti možno, záležj w skutejch pokánj, které konati máme. „I plačij nad tebau cirkew gako matka,“ přimlauwá hřjšníku sw. Ambrož, — „a obmyg winu twau slzami swými, ty ale truchli, by tě Kristus widěl, a řekl tobě: Blahoslawenj kagiej, neb oni potěšeni budau.“ II. de poenit. c. 10. A sw. Augustin wzjwá k Bohu: „Ty odpauštjš těm, kdož hřjchy swé wyznáwagj; ale ty gim odpauštjš — pakli sebe sami trestagj.“ In psal. L.

Dostičiněnj žádá: bychom se w skutku a prawdě polepšili; bychom zlé, budiž sebe wábněgšj, nenáwiděli, a geho se warowali, a dobré, byť bylo sebe nepřjgemněgšj a obljžněgšj, milowali a konali. Totě wěc hlawnj. Hřjch musj w nás zemřjti a ctnost ožiti. Stogjť to owšem práci a přemáhánj. Práci to stogj, zamilowanau zlau náklonnost opanowati, okowy hřjšných nawyklostj zlomiti, a lenost w dobrém přemoci. Kdo ale této práce nelituge; kdož ruku k náprawě žiwota upřjmně klade a přičiňuje: tenť činj za hřjchy swé zadost.

Dostičiněnj žádá: bychom zlé aučinky a následky hřjchů, což na nás gest, odstranili. — Wšechněch sice následků hřjchů odstraniti nemůžeme; to může gediné Bůh swau všemo-

haucnostj a maudrostj. A wšak můžeme odci-zený statek nawrátiti; můžeme učiněnou škodu nabraditi; můžeme pomluwu za pomluwu wyhlásiti; můžeme dané pohoršenj dobrým příkladem naprawiti. Gest to owšem wěc těžká, často přetěžká; než gsme-li s to, podniknauti gi musjme, a kdož to činj, činj zadost za hřjchy swé.

Dostičiněnj žádá: bychom kagcej skutky swědomitě wykonali, které nám zpovědnjk ukládá ku potrestánj za spáchané hřjchy, a k uchráněnj před nowým pádem. Zpovědnjk gest netoliko učitel a soudce, nýbrž také lékař. A gakožto lékař musj začasť také trpké a prudké léky předpisowati, anoť rak rozgjdawý růžowau wodičkau se nedá uléčiti. Což wždy zpovědnjk za potřebné uznáwá, a gakékoli nám pokánj ukládá; gestiť geho wykonánj pro nás powinnostj. A kdož powinnost tu wěrně a upřímně plnj a ostřjhá, činjť zadost za hřjchy swé.

Dostičiněnj žádá: bychom nesnázem a protiwenstwjm tohoto žiwota wolně se podrobowali, a gich k swému polepšenj užjwali, neb gsau to kagcej skutky, které Bůh sám ukládá. Na trápenjch a protiwenstwjch nechyb j žádnému. Gednoho swjrá chudoba, druhého nemoc; toho a onoho giné zlé. Také král nenj bez strasti a starosti. I ten neyšťastnějšj gest častokráte gen na oko šťastný, a w geho útrobě hlodá a hryze čerw, kterého neznáme. —Mnohé také ne-

snáze a strasti gsau následkem našich pošetilostí, našich výstupků a hříchů; toť máme poznati a ge na p kánj za hřichy své trpělivě snášeti, aby nám k polepšení slaužily, a my skrze ně opatrnějšj, mjrnějšj, laskawějšj a sprawedliwějšj byli. Tak a tjm způsobem zadost činjme za hřichy své.

Dostičiněnj žádá: bychom sami sobě dobrovolně pokánj ukládali, totižto lečemu se podrobowali, co naši tělesnost krotj a gj ugmu činj. Mámeť sami sebe zapjrati, bychom nezřízené žádosti pod poručenstwj rozumu a zákona božjho přiwedli; nebo bez přjsnosti k sobě nenj žádně ctnosti. Mámeť pracowati, bdjti a se modliti. Mámeť plesu, her, towaryšstew se warowati, pozorugeme-li, že nás přjliš wábj, a tělesnost naši podpalugj. „Gesliže oko twé horšj tě, wylupiž ge a wrz od sebe,“ prawj Kristus; „a pakli ruka twá horšj tě, utniž gi,“ t. g. tu neylepšj a sobě neymilegšj wěc odstraň, gestli tobě k úrazu. Mat. V, 29. 30. Kdo wšelikých prostředků užjwá, aby zlau žádostiwost swau skrotil a tělo duchu podrobil, a stal se lepšjm: tenť činj za hřichy své zadost.

Ach křesťané! nemusjme-li ustrnauti nad hognostj božjho milosrdenstwj? Geho sice swatost a sprawedlnost nemůže nás, gešto gsme přigatau na křtu swatém newinnost wědomě a zlowolně ztratili, gináč leč prostředkem snažného pokánj zase na milost přigjti: ale právě toto

swátostné pokánj nenj-li důkazem milosrdenstwj božského působje naše upokogenj, poklid neysladšj, gasnost swědomj, útěchu ducha — spasenj a žiwot věčný? Ljtost očisťuge naše srdce a wede nás s cesty zkázy k našemu konečnému cji, — k poswěcenj. Zpowěď oswobozuge nás od hanby věčné, a ulečuge odkryté rány neyspasitelnějšjm lékem. Dosticíněnj na budaucnost nás opatrnými činj; zhlazuge wkořeněné zlé obwyklosti a žádosti, a ozdobluge nás nowými ctnostmi. Powážjme-li tedy, že skrze tuto swátost mocj kněžského rozhřešenj i wi-
na hřjchu i trest věčný nám se odpauštj; že skrze ni od Boha zase na milost přigati býwáme, přetwořenj dle obrazu božjho — w prawé swatosti a sprawedlnosti: i můžeme-li řjci aneb si postesknanti, že tento swátostný smjřenjzpůsob přjliš obtjzný, — že mučenj, ztěžowánj swědomj, že lidské slabosti nepřiměřený gest? Záležj-li Bohu neboli nám na tom, bychom se k němu obrátili? Byl-liby on méně blahoslawen, kdyby nám rovněž gako padlým andělům všěcku cestu k ljbému mu pokánj byl zamezil? Anebo může-li mu co ugjtí, pakli ráděgi geho sprawedlnost, nežli milosrdenstwj wynášeti a oslawowati chceme? A pročěž „neprodléwey křesťane! obrátiti se ku Pánu, aniž odkládey den ode dne.“ Syr. V, 8. , Newjš-li, že showjwánjm dobrotiwost božj ku pokánj tebe nabjzj? “ Řjm II, 4. Ale nemyl se: Buh nebýwá posmj-

wán;“ Gal. VI, 7. nebo „hněw-geho rychle přicházj, a na hřjšnjka dolehne.“ Syr. V. 7.

Ano bez zpowědi, — bez kněžského rozhřešenj nenj žádného hřjchů odpuštěnj, žádného osprawedlněnj, žádného smjřenj s Bohem. Tak tomu chtěl, a tak to zřjdl w božské swé moudrosti ten, genuž wšeliká dána gest moc na nebi i na zemi. „Kterýmž odpustjte hřjchy, odpauštěgjť se gim.“ Ach! to dobře uwažte wy, genžto zpowědj — swatau zpowědj co pauze lidským wynalezenjm pohrdáte. „Neřjkeyte,“ domlauwá wám sw. Augustin: „chciť tegné před Pánem pokánj činiti; Bůh genž mi milosti w bud, wj, co se w srdci mém děge. I což pak gest nadarmo řečeno slawné slowo: Kterýmžť odpustjte, odpuštěno gest? což-li nadarmo dáni gsau cjrkwj kljče králowstwj nebeského?“ Ale i také zpowěď bez prawé ljtosti a opravdiwého dostičiněnj nenj nic platna, nýbrž gest hřjšná, gest swatokrádež. Pro Bůh, to si dobře k srdci wezměte wy, kdož se sice zpowjđáte, ale nelepšjte, domnjwagjce se, že kněžským rozhřešenjm giž wšecko odbyto gest. O negste-li rozhřešenj hodni, nenjľ wám ono prostředkem k spasenj, nýbrž k vašemu zatracenj, poněwadž swátost božj zneucřugete. S ljtostj, gakau měl, cjtíl a pronášel Dawíd, gewil a měl Petr a oswědčila Magdalena, s prawau ljtostj musjte k zpowědnici přistaupiti, a s prawým, srdečným předsewzetjm k polepšenj z nj odegjti a domů se nawrát-

titi. Tuť pak aučinkuge rozhřešenj kněžské, a sice gste-li na tento způsob rozhřešení, právě tolik gest, gakoby Bůh, gakoby Ježíš sám prawił k wám, gako někdy k Magdaleně: „Odegdi w pokogi, odpuštění gsau tobě hřichowé two-gi!“ Rozhřešenj knězowo na zemi wyrčeno, gest w nebi schwáleno a potvrzeno. „Kterýmž odpustjte hřichy, odpauštěgj se gim!“ Amen.

6. Krátká historie Mechitaristů.

Od Fr. Přjhonského.

Pod gménem Mechitaristů známa gest řehole armeno-katolických mnichů, genž za našich dnů swé sjdlo w cjsarstwj rakauském zarazili. Mechitar, zakladatel gegich negen roku 1676. w Sebastě wmenšj Armenii wstaupil giž w autlé mladosti, totiž w patnáctém roce wěku swého do řádu *Swatého znamenj*, gsa w aumyslu zcelase wědám zaswětiti; wida ale, žeby zde uloženého sobě cjele dogiti nemohl, vydal se na cesty, kdež neyprwé rozličná města a kláštery we swé vlasti, posléze i hlawnj sjdlo řjše, Konstantinopol, nawštjwil. W městě tomto zamyslił gest onen wznešený náwrh, národ swůg wyššjm vzdělánjm zwelebiti a zblažiti; než brzy shledal, že toto

welmi weliké předsewzetj sju muže *gediné-
ho* daleko přesáhá, a protož aučinnosti sge-
dnocené wjce osob požaduge. Tim vznikla w
něm ta myšlénka založiti společnost, kterážby
rozšiřowánj nauk a wědomostj mezi Armeny za
aučel sobě položila. Co zamyslił brzy i wyko-
nal. Welkomyslný muž ten wěděl wraucj láskau
některé blahomyslné armenské ginochy tak roz-
njtiti, že se zcela wedenj geho podrobili, a pod
společným gménem *přigatých synů* (filii adop-
tivi) *Neyblahoslaweněgšj Panny* slawně se za-
sljbili k dosazenj aučele mistra swého se wšj
možnostj přispjwati. Než společnost tato nedlau-
ho zůstala bez protiwenstwj. Mnozij odpornj hla-
sowé ozwali se proti nj, a u vysoké fortny w
takowé gi uwedli podezřenj, že audowé gegj wi-
dauce nebezpečnau bauři na hlavy gegich se hr-
nauti, we wšj tichosti turecké země opustili a
do sausednj Morei, republice Benátské tehďáž
přináležegj, se utekli. Se šestnácti učedlnjky
přibral se Mechitar do Napoli di Romania r. 1703.,
a wydobyw sobě u vlády powolenj, w Modoně
se usadil. Pracj a wynasnaženjm této společno-
sti stkwěl se w krátkém čase welebný chrám a
klášter, gehož obywatelé přigawše řeholi swatého
Benedikta, od papeže Kljmenta XI. shromáždě-
nj swému potvrzenj wyžádali, a Mechitara za
swého opata gednomyslně gsau zwolili. Za ce-
lých gedenácte let nábožnj mniši tito nepřerušé-
ného pokoge požjwali, magjce *gediné* aučel shro-

mážděnj swého před očima. W roce pak dwa-
 náctém byla Morea nenadále od Saracenů osy-
 pána, krag i města mečem a ohněm popleněny;
 dobrým Armenům, by zůřiwosti nepřátelské zni-
 kli, nezbýwalo nic giného, leč na autěk se dá-
 ti. Dwanácte z nich uslo šťastně s opatem swým
 (1715) do Benátek. Zde dosla gich ta truchliwá
 zpráva, že Morea dobyta, Modon ztečen, a ně-
 kterj z gich bratřj do zagetj zawedeni. Nešťestj
 to pohnulo Mechitara žádati o powolenj, by s
 bratřjmi swými w Benátkách usaditi se mohl;
 že ale žádosti geho zákon republiky, gimž zapo-
 wědjno nowé kláštery zakládati, na odpor stál,
 wykázala gim vláda (1717) k ustawičnému o-
 býwánj nedaleko Benátek ležjcej ostrůwek sw. La-
 zara. Zde wystawěli sobě pomocj kraganů swých
 dosti prostranný klášter, zřjdili knihownu, kte-
 rauž welmi wzáctnými rukopisy opatřili, a zalo-
 žili na armenské knihy wybournau tiskárnu. Opat
 Mechitar byl žiw až do r. 1749. Geho pak řád,
 genž po geho smrti z wděčnosti k zakladateli
 swému gméno Mechitaristů přigal, we všech ne-
 hodách a strastech wěku následugjcjho se zacho-
 wal, ano i w zemjch západnjch geště se rozšj-
 řil. W roce totiž 1773. shromáždilo se několik
 Mechitaristů w Tržišti, a založili zde s powo-
 lenjm cjsařowny Marie Teresie kongregacj od
 Benátské oddělenau, s klášterem i kostelem. —
 Když w témž čase řád Jesuitský wyzdwižen byl,
 ukaupiwše gegich stawenj a statky, zřjdili gsau

w Tržišti také nowiciát, školu a faru pro tamněgšj Armeny, a založili welmi řádnau knihownu. Blahočinnému působenj gegich w tomto městě učiněn byl teprw konec wpádem Francauzů r. 1809, kteřj těmto dobromyslným řeholníkům přenáramné nátisky činili, klášter i chrám zlaupili, a všecky mowité i nemowité statky gim pobrali, tak že ubohým otcům nic nepozůstalo, nežli oděw na těle. Takto z všeho wyzutj w neywětšj chudobě po rozličných kraginách se rozptýlili. Po dlauhém blauděnj shromáždili se opět we Wjdni, kdež z milosti Geho Gasnosti Františka I., od Kapucjnů opuštěný klášter na žádost gegich gsau obdrželi, který s opatem swým Babjkem, šesti kněžjmi a gednjm laickým bratrem r. 1811. skutečně osadili.

Mezi tjm trwala ona od Wjdeňského kláštera neodwislá kongregacj na ostrowě Sw. Lazara neustále, gsau i tehďáž od zkázy zachráněna, když w roce 1810. dekretem Napoleonovým všecky duchownj řády nagednau zrušeny byly; šetřeno však bylo této společnosti, ne co řehole mnišské, nýbrž — gak to wydaný dekret wysvědčowal — co učeného ústawu. Když na to obec Benátská dle mjru w Pařji uzavřeného kcjsarstwj rakauskému opět připadla, sgednotilo se obogjtoto shromážděnj, we Wjdni a na ostrowě St. Lazara pod společným opatem, tehďáž opatem Wjdenským a arcibiskupem Ezimiazinským, gménem Babjk, kteréhož nyněgšj Aristaces

Azariaš arcibiskup Caesaregský w hodnosti opatské následowal.

Ostatně řád tento, co do wnitřního uspořádání málo od jiných řádů se rozděluge, kromě, že se toliko rozenj Armenowé do něho přijmąg; kteří se již w autlém věku w klášteře wychowawąg, však teprw pozděgi po přestálém zkaušenj w nowiciátu wětšjm počtem hlasů za skutečné audy se přijmąg, a k skládání swatých slibů připauštěg. W tuto dobu chowá klášter Wjdenský několik a dwadcet pacholat, wywodě tudy dorůstek řádu swému, kterýby se sic ztěžj w západních zemjch dosaditi dal. Tjmtó obyčegem gest jim také možno po dnešnj den půwodnj aučel swůg stjhati, neb až po dnes nepřestawąg na swé vlastence blahoděgne působiti, vychowawągje negen missionáře, kteříž na východ a do osad armenských w Uhřjch a do Sedmihradska wysjlagj, nýbrž neustále w odlaučenosti swé s učenými pracemi se zaměstnawąg a gich wýpadky tiskem w známost uwáděg. Tak gsau již grammatiky i slownjky w rozličných gazycjch sepsali, historická i geografická djla wydali, a některé důležité spisy z francauzkého i wlaského gazyka na armenský gsau přeložili. Obstarali také prwnj kritické wydání armenských klassiků.*) Takowýmto wynasna-

*) Wšak bez wýkladných poznamenání, toliko k užjwání Armenům a gich mládeže určeno.

ženjm znamenitě se zawděčili učenému obecnstwu, gemuž negen hogný gazyka poklad gsau odkryli, nýbrž také k rozšjřenj známosti starobylých památek a k obgasněnj východu j historie znamenitě přispěli. Zwláště pak odlonili gsau některé wzácné pozůstatky literatury řecké, kteréž se gedině w přeloženj armenském zachowaly. Wšecky ale tyto práce gsau toliko připrawenj k podniknutj slawnějšjmu, které tito pracowitj mniši obmeyeslegj. Od dáwného totiž času hotowj aupluě sebránj všech spisowatelů w rukopisné bibliothece gegich se nacházegjcejch s připogeným přiloženjm latinským na způsob welkého wydánj otců řeckých a Bizantynů, a očekáwagj gediné, zdaliby se pogištěným upsánjm aučastenstw j a pomoci literatorů ewropegských nadjti mohli. J. B. Aucher, učený wydawatel armenského textu Chroniky Eusebiowy (djlo pro historii cjrkewnj welmi důležité, gešto se posud gen w zlomkách přeloženj latinského nacházelo,) stogj w čele tohoto slawného podniknutj. Šedesáte spisowatelů od 4. až 12. stoletj gest giž k tisku přichystáno, z nichž skoro všickni kromě Mogžjše z Chorone Ewropčanům nepowědomi gsau. Weškerá zbjrka wypočtena gest na 6 až na 8 djlů we folio. — Od několika let rozšjřili sobě Mechitaristé obor snaženj swého geště tjm, že také w giných gazycejch knihy wydáwagj, brewiáře, missaly a t. d. Welmi prospěšné služby prokazugj gednotě čtenárské, která

se w zemjch Rakauských k rozšiřowánj užitečných knih zarazila, a kteréž i sám *Geho Cjsarská Gasnost František Prwnj* s neyoswjce-
něgšjím Dworem swým se přiaučastniti ráčil, pod
zpráwau geg ch knihy gak čistým a aupraw-
ným tiskem, tak i lewnau cenau welmi chwalně
nad giné wynikagj. Kýž wybornj mužowé ti-
to pod ochranau milostiwého mocnáře dlauho w
dobročinném usilowánj swém pokračngj, příkla-
dem swým k podobnému aučinkowánj pro bla-
ho bratřj swých i giné také řády powzbudj! —

7. Wz jwánj Boha při wstaupenj do Bohoslowj.

Od Fr. Jaroslawa Wacka.

S pokorau, tě, šate swatoswatý,
 Poprwé mé tělo přigjmá!
 Zbožným citem gsem we srdci gatý,
 Láskau k Bohu hořj duše má:
 Kéz gsem také weždy hoden tebe,
 Pod tebau kéz bige srdce mé
 Hospodinu, gegžto zem i nebe
 Welebj, i moře zbauřené.
 Poprwé krygeš mne, šate swatý,
 Nebudiž mi wjce odegatý!

Posilň, Wšemohaucj! duši mogi
 K odolánj pudům wášniwým;
 Pokaušena, ať wždy pewně stogj,
 Co wěký dub wětrům bauřliwým!
 Ohněm ctnosti swaté gen ať plane,
 Ctnosti ať mé oko plamená;
 Ať u prostřed zloby z ust mých wane
 Chwála ctnosti, s činem spogená;
 Wšemohaucj! posilň duši mogi,
 Ať wždy pewně w praudu swěta stogj!

Obgasni můg rozum, Hospodine,
Swětlem, gežto s nebes plamená;
Gehož zářj weškerý bluď hyne,
Gako mračna, sluncem plašená :
Bych po cestách gasných stále kráčel,
Kamo ruka Twá mi pokyne ;
A se nikdý we mhly nezatačel,
Nimiž blaho duši uplyne.
Obgasni můg rozum, Hospodine,
Swětlem, kteréž nikdý nepomine !

A mé srdce saucitem ať hige,
Těšjc postawené w nemoci;
Opuštěnci, genžto w trudu žige,
Poskytugjc platné pomoci :
Nechť i slza z mých oěj se rosj,
Uwidjm-li bratra w sauženj,
An w porobě hlavu k zemi klonj,
O samotě kwjlj w úpěnj :
Člowěk teprw člowěkem se stává,
Skutky milosrdné když konává !

Deyž mým ustům, Pane ! wýmluwnosti,
By gich slova z srdce plynula
Na oslawu Twogj welebnosti,
Aby nimi neřeš hynula ;
By tak mocně, gako bauře, hřměly
K zahanbenj wzdory dráždiwé ;

A tak slawně, co zvuk zvonů, zněly
Ku welebě wjry prawdiwé:
Neboť gen, co ze srdce se wine,
Přijmau cestau opět k srdci plyne.

Kristus budiž věčně moge heslo,
Praporec můg — swatý Geho kříž!
Neb i pro mne na Golgotu neslo
Tělo Geho hroznau dřewa tíž;
Zbraň má — spasitelná Geho wjra,
Autočistě — přeswatých pět ran.
S Kristem žiw gest, světu kdo umjrá,
Smrtj Geho nám byl žiwot dán! —
Přigmiž, Pane, služebnjka Swého,
An wstupuge do učenj Twého!

II. O Z N A M O W A T E L.

a) L i t e r a t u r a.

1. Krátký Katechismus, k utvrzení katolíků u
vĕře gegich, zvláštĕ pro ty, genž katolickau wĕru při-
gĕmagj neb opauštĕgj. Od Vincencia Zahradnjka, faráře
Zubrnického. W Praze 1831. U Josefy Fetterlowé w knj-
žecj arcibiskupské knihtiskárnĕ. 8. stran 203. za 30.kr. stĕř.

Oznamujem ětenářům časopisu tohoto spis objra-
gĕj se s wystawenjm onĕch naučenj, gimiž se nábožen-
stwj křestansko - katolické od giných rozeznává ; spis
giž proto zvláštĕnjho schwálenj hodný , že p. skladatel
onyno nauky netoliko právĕ a swĕtĕ přednášj, alebrž i
gegich srownalost s prawdami zdravého rozumu, a ge-
gich prospĕšné působenj na inrawy a blahoslawenstwj
zřegmĕ ukazuge ; což geho práci tĕm wĕtšj ceny dodá-
wá, ějm ménĕ se posud w podobných spisech populár-
njch na tu poslednj částku ohledu bráwalo, aĕkoliw že
auĕel spisů takowých toho zvláštĕ požaduge.

Kniha ta rozpadá na tři hlawnj částky neboli ka-
pitoly. *Prwnj* (str. 1 — 18) ustanowena gest k ohágenj

božského původu katolického křesťanství. Gedná tudíž krátce o možnosti, potřebnosti a znameních zgeweného náboženství vůbec, a dowozuge, že těmito posledními přede všemi křesťansko - katolická wjra gest opatřena. Za znamení božského zgewení udává p. spisowatel swatost učení a giste udalosti, genžto nás k uznání wedau, že Bůh welj, abychom to učení za dobré přigali, t. g. diwy a zázraky. — Wše to dobré a wyborné!

W druhé kapitole (str. 19 — 56) mluwj o pramelech katolicko - křesťanské wjry, a bytelnými důwody wywracuge prawidlo protestantské: „že biblj gediný a dostatečný gest pramen zgewení Božího.“ Zde bychom byli žádali, aby se učení o neomylnosti všeobecné církwe o něco swětlegi bylo předložilo. Neb na otázku (str. 29) *Co pak katolický křesťan přede wšjm giným o církwi wěřj?* odpowjda toliko: *Wěřj o nj, že předkládaje náboženské učení neomylná gest, že gi sám Bůh řjti a zprawuge, a gegnými usty mluwj a spasitedlné prawdy wypowjda.* — Na čemž se ale neomylnost církwe vlastně zakládá, neprawj zřegně p. spisowatel, ač však se toho z následující odpovědi geho snadno dowtjpití možno. Poněť pak p. spisowatelem o církwi předložene přjliš úzké gest, gelikož weň negen sgednocení uwjře, alebrž také *w náboženských řádech, služebnostech a obyčejch* požaduge. W tom smyslu by ani sgednocená církew *Řecká* katolickau slauti nemohla, pokudž se gegj náboženské řády, služebnosti, a obyčege slatinskau zcela nesrownáwagj. Lépe to w obyčegném katechismu našem pronešeno bylo, kdež stogj: „Swatá církew obecná gest widitedlné shromáždění všech prawowěřicjch křesťanů, genž maagj gednu blawu, římského papeže, gedno učení wyznáwagj a gedněch swátostj užjwagj.“

Co však p. skladatel o maudrém užjwání rozumu

u věcech nábožných (na str. 53 — 56) prawj, schwálenj zaslubuge.

Třetj kapitola (ode str. 56 — 194) zanašj se výkladem a obranau těch zvláštnjch katolických článkůw, kterými se od giných nekatolických děl. Činj zde 4 rozdily, z nichž

I. zawjrá: *Učenj o člověku*, kamž se počjtá 1. Přírozený staw člověka. 2. Swobodná wůle. 3. Ospravedlněnj. 4. Zásluha dobrých skutků. 5. Rady a skutkové podle rad činěné. 6. Slibowé. 7. Púst. 8. Zádosti činěnj. 9. Odpustkové. 10. Očistec.

II. *Učenj o počtě a wzjwánj Swatých*; což rec. zde lépe a auplněgi než kde ginde wypracowané nacházj.

III. *Učenj o Swátostech*. W gednánj o mši swaté nerad pohřešuge rec. uwozenj otázky: w gakém smyslu mše swatá obětj slowe? Důkladný způsob, kterým p. spisowatel zřjzenj sw. zpowědi hágj, zaslubuge ku poručenj spisu toho zvláště wytknut býti. Na str. 140. N. 3. 4. a 5. prawj:

3. *Gestiř welmi prospěšno, anobř potřebno, aby každý, kdož lepšjm býti chce, něgakého přjtele a pomocnjka sobě obral, kterýžby geg učil, těšil, a w sličných úmyslech posilowal. Nebo polepšenj žiwota gest wěc ze všech neydůležitějšj, a při tom tak těžká, že žádný, byť gakkoliwěk byl maudrý a učený, w přjčině té na sebe spoléhati, a poučenjm, radau, wýstrahau, potěšenjm a wzbuowánjm důwěrného něgakého přjtele pohrdati nemá. Neumělj, slabj a hřjchům tuze nawyklij lidé pomocnjka a důwěrného přjtele duše naprosto potřebujj. K duchownjmu lékařstwju a spomáhánj tomuto se ale žádný tak hoditi nemůže, gako kněz, gegž sám biskup wyskaumal, a za hodného a způsobného k zprawowánj swědomj a léčenj dušj uznal. Kněz však nikoli učitelem, rádcem, těšitelem a lékařem duše býti*

nemůže, gestli mu hřijšnjk dobrovolně neodovjrá swědomj swého, a poklésků, wad, neprawostj a hřjchů swých gemu dokonale newygeiwuge. Wyznávánj hřjchů a žalovánj na sebe gest tolikéž skutek pokory, k spasitelnému zahanbenj slaužj, a ohavnost. hřjchů žiwěgi cjtiti dáwá.

4. Žádný nemůže býti soudcem we vlastnj věci swé. Slubý člowěk nemá na vlastnjm zdánj swém přestáwati, žeby hřjchy swé dokonale znal, litoval, Bohu zadosti činil, a zpáchané zlé nahraditi, a opravdu lepšjm býti chtěl. W přjčině té žádný súm na sebe spolehati nemá, nýbrž powinen gest, druhého slyšeti, a uznánj, sandu a nálezu geho se podrobiti.

5. Tak welikau milost, gakdž gest odpuštěnj hřjchů a věčnjch trestů, nabytj ztracené newinnosti a propuštěnj pokoge srdce, Bůh žádnému dáti nemůže, leč gedině tomu, kterýž wšecko, seč gest, k polepšenj žiwota swého činj. Litoovánj hřjchů, prawý aumysl, konánj zwišťnjch dobrých skutků, zpowěď, podrobovánj se sandu kněze, a hledánj kněžského rozhřešenj gestiť ale w skutku to neylepšj, anobrž wšecko, což w moci člowěka postaweno gest.

Možná-li méně slowy lépe a důkladněgi doljčiti výbornost zřizenj katolické zpowědi? —

W rozdjlu IV. hági p. spisowatel poswátne řády a obyčege katolické tak, že se proti důwodům geho nic podstatného namjti nedá. Gediná průpowěď: „Kdyby při welikém gich (ceremonij totiž) počtu gedna toliko z užjwánj wyšla, byloby to s duchownj ugmau wěřjcejch“ — o něco mjrněgi pronešena býti měla, cožby alespoň aučelu spisu celého, zjiskánj totiž protestantů a gim podobně smeyšlegjcejch, lépe bylo přiměřeno.

Nad mjru poučitedlný gest pak zówěrek spisu toho, zwlášťe pro katoljky, s protestanty často zacházegjci,

kdež p. spisowatel onyno napomjná, aby těchto, kdy tomu w hod, poučowali; wúbec ale s nimi čestně a laskawě nakládali. W skutku zlatá gsaut prawidla, kteráž se na str. 201 katoljkům podáwagj: „Neebce-li kdo z protestantů ke katolice wjře přistaupiti, nebud' proto tupen, kaceřován, neb sic gakým nenáwistným gménem hyzděn, nechť giž dobrým anebo zlým úmyslem protestantem ostáwá. — Protestant, kterýž se prawostj katolického náboženstwj přesvědčiti nemůže neb nedá, zanechán bud' w pokogi, tak aby wjru swau swobodně a bez překážky prowozowali mohl. — Katoljk se i k protestantům wljdným a přjwětivým ukazug, služgin a pomáhey, zwláště pak často za oswjcenj a obrácenj gegich se modli.“

Takowáto smeyšlenj šlechtj i rozum i srdce spiso-watelowo, a dodáwagj stálé ceny práci geho.

Ostatně spis ten výborně přispěge všem duchownim pastýřům při tak nazwaném šetsinedělnjm poučowánj těch, genž katolickau wjru opustiti mnj.

Fr. P.

2. Welche Religion, und wie habe ich dieselbe meine

Kinder gelehrt? Von August Friedrich Liebelt. Prag 1831.

bei C. W. Enders 8. S.271. 1 fl. 12 kr. Mze.

P. Liebelt, dle wlastnjho wyznánj swého (str. 2⁵.) protestant, ostatně ale neznámý nám gak dle osoby tak dle giných okolnostj, — učj děti swé w katolicko-křesťanském náboženstwj w přjhodných pochopu a rozumu gegich rozmluwách. Zuamenitý úkaz! toliko nám ku podiwu gest, že p. Liebelt, přednášege takowé prawé náhledy u wjře, a swé z obecných prawd nabyté přesvědčenj na gewo dáwage, protestantem posawád zůstáwá?!

Tomu buď ale gakkoli; my uvažujce spis ten, co z pera protestantského vyplynulý, nemůžeme mu odeprjti zasloužené pochvaly.

Giž úvod: „Uiber Religion im Allgemeinen (S. 3—34) wyzrazuge welni wzdělaného milownjka náboženstwj, genž se mu neydražšjm gněnjm a swrchowaným člowěčenstwa vlastenstwjm býti widj. Žádáť owšem pogeďnánj to čtenáře wycwičeného, genžby uwedených zde filosofických reflexj postihnauti mohl. Podobá se wšak záměru spisowatelowu, že wedlé dětj swých i wzdělané poučiti mjnił. Zwláště pak znamenité gest slowo geho k čjtatelům (str. 35 — 51), kde se přjhodná wěku našemu rozwinuge otázka: gakby se w náboženstwj cwičiti měl člowěk, aby toto podalo mu, čeho gakožto nauka božská mu poskytowati má, by mu žádná pochybnost, ani vlastnj, ani cizj, neodňala wjry. Gestjť spolu prosłow ten omluwau užjwané zde metody, a stále šetřen býti musj při uwažowánj nauk zde poskytowaných, které p. spisowatel na dwanácti besedách (Unterhaltungen) přednášj, a sice :

1. Unterhaltung: Uiber das Daseyn Gottes, dessen Einheit und Eigenschaften. S. 52 — 73.
2. — — Vorsehung Gottes, — natürliche und offenbarte Religion. S. 74 — 99.
3. — — Jesus Christus, — Erlösung der Menschen, — Dreieinigkeit Gottes. S. 100 — 109.
4. — — Beweise für die Gottheit Christi, — Untrüglichkeit seiner Lehre, — die hauptsächlichsten Lehren Jesu, — Entstehung des Christenthums. S. 110 — 122.
5. — — Von den Sakramenten. S. 123. — 138.
6. — — Das Oberhaupt der Kirche, — die Kirche, Tradition. S. 139 — 152.

7. Unterhaltung : Unsterblichkeit der Seele, — Zustand des Menschen nach dem Tode. S. 153 — 188.
8. — — Auferstehung des Fleisches, Gericht über die Lebendigen und die Todten. S. 189 — 198.
9. — — Physischer Tod, — Wiedersehen nach dem Tode, — die Sterne sind nicht der Aufenthalt der Seligen, — Engel, — Teufel, — Verbindung der Geister unter einander. S. 199 — 221.
10. — — Betrachtungen über das Gebet, und über die Arten und den Nutzen desselben. S. 222 — 243.
11. — — Gute Werke, — Zusammenhang des äussern Kultus mit der Wesenheit der Religion. S. 244 — 260.
12. — — Kennzeichen der wahren Kirche, - Schluss. S. 261 — 371.

Tentě obsah gádrného spisu, w němž se učenj katolicko-křesťanské za gediné bezpečné a prawé wystawuge; owšem necelé a neúplné, gelikož se u př. o oběti mše sw. zvlášť negedná, ale gen u wyučowánj o swátosti oltárnj o nj zmjinka se činj : nicméně ale práce ta wjce gest, než galowý opis, anobrž považowali se může co dostatečná příprawa k učenj se wjře katolické, zač geg také sám p. spisowatel wydává, pronášege (str. 51) zgewnau žádost, aby někdo. z rozumnějšjch doplnil, co on toliko nastjnití obmeyšlel, a nastjnití gediné s to byl. Snažj se totiž dokázati, že, čemu sw. pjsmo, a giné důstogenstwo učj, rozumu dokonce neodporuge, ani se pak proti neytagnějšjim prawdám náboženský u důwolných pochybnostj namjtati dá.

Redakci úplně gest přesvědčena, že spis ten wrukau powážliwých katechetů, učitelů, zvlášť pak domácjch pěstauů w rodinách wyššjch mnoho způsobiti může užitku. Obzvlášť ale budiž djlo to poručeno pro-

testantům, a to wjce, čím spůsobněgšj gest k časnému se hágenj a přjtrž učiněnj rozširugjejm se wždy dál a dále racionalismu.

3. Stařj letopisowé češtj od roku 1378 do 1527, čili pokračowánj w kronikách Přibjka Pulkawy a Beneše z Hořowic, z rukopisů staršjch wydaué. Péčj a nákladem král. české společnosti nauk w Praze 1829. 8. str. 524. XVIII.

Registřjk str. 16.

Wydánj těchto pauze českých letopisů, činj spolu třetj djl někdy od F. M. Pelcla a J. Dobrowského pod názwem: *Scriptores rerum bohemicarum* počaté, nynj od slawné král. společnosti nauk dále wedené zbjrky. Ze sedmnácti rukopisůw, od neyméně osmi rozličných spisowatelů pocházegjjejch, snesl náš bedliwý wzděláwatel historie vlastenské, p. Fr. Palacký, djlo to znamenitě; text wěrný, pokudž možná bylo, w půwodnj gebo způsobě wystawil; zpráwy gednotliwé chronologicky po sobě spořádal, poznamenage všudež rukopisy, z kterých zpráwy ty wyňal; varianty pak a ostatnj kritické poznamenánj pod text kladl. Čjm hogněgšj se onen wěk na přjběhy zwláště za přičinau náboženstwj wzni-klé ukázal, tjm důležitěgšj býti musj letopisy tyto, posud newydané, 'pro každého děgin cjrkwě a náboženstwj milownjka. Balbin znage geděn z rukopisůw oněch, to paměti hodné o něm wydáwáswědectwj: „*Bohemicò sermone scriptus est liber tanta animi aequitate, ut an catholicus an haereticus fuerit, ex historia non possit cognosci. Bohem. docta II. 79.* Rowný usudek o ceně a nestrannosti zpráv těch učinil p. wydawatel na konec předmluwy swé w ta slowa: „Gakkoli pak chudé, a mjsty nedostatečné gsau zpráwy kronik těchto, pohledneme-li na hognost, welikost a důležitost děgů

we vlasti, za věku tohoto náramně zbauřené: předce nemalé, anobřz blawnj šetrnosti zasluhuj nade wšecky jiné kroniky věku tohoto. Nepokrytě zagisté, a owšem beze lsi wyprawuj o welikých pohromách na vlast naši po smrti krále Wáclawa IV. skrze odpadnutí od řádů swětských i duchownjch a skrze zbauřenj wášnj obecného lidu uwedených; stawjce tjm dosti žiwý krwawé anarchie obraz, gehož pohled čjm wjce mysl wěrného vlastence zkorinucuje, tjm wjce ejtiti mu dáwá šitšstj zřízení vlády zemské, pod kterauž mu žiti dopřáno.“

Pěčj a nákladem tétož slawné král. české společnosti nauk, a neunawené snažnosti p. Palackého děkugeme rovněž wydánj spisu :

4. Würdigung der alten böhmischen Geschichtschreiber.
Eine von der k. böhm. Gesellschaft der Wissenschaften gekrönte
Preisschrift von Franz Palacký. Prag. In Comission bei A.
Borrosch. 1830. 8. S. 308.

Podáno nám w úvodu důkladné pagednání o zpytowání dějin a spisování gich w Čechách; wespisu pak samém poskytluj se nám zpráwy o žiwotu 21 děgopiscůw Českých, gegichžto gména: 1. Kosmas, 2. prwnj pokračowatel Kosmasůw; 3. Mnich Sázawský; 4. Mnich Opatowický; 5. Vincenc, kanownjk pražský; 6. Gerlach, opat; 7. druhý pokračowatel Kosmasůw; 8. Dalimil; 9. Petr ze Žitawy; 10. opat Zbraslawský; 11. František, probošt pražský; 12. Neplach, opat Opatowický; 13. Beneš Krabice z Weitmile; 14. Wawřinec z Březowé; 15. Bartošek; 16. Aeneas Sylvius Piccolomini; 17. Češtj letopisci XV. věku; 18. Bartoš Pražský; 19. Martin Kuthen z Springsberku; 20. Wáclaw Hágek z Libočan. — Spisy každého z nich se udáwagj, a kriticky uwažuj. W přjdaw-

ku gednáo: A) o staročeských legendách, B) krátkých monografiich a chronologických kompilacij, a C) o stopách po ztracených kronikách ze starší periody. — Kdožkoli po wystiženj prawdy w děgich vlastenských dychtj, nagde zde znamenité přjspěwky a dáwno žádau pomoc.

5. Keř rozmarinowý, ze stjnu do weřegně zabradý pře-sazený. Od Marie Antonie. W Praze, w kněžcej arcibiskupské tiskárně. 1830. str. 140.

Nenuceným plynným slohem wyprawuge nám cti-hodná spisowatelka přjběhy všelikými nehodami stjhane Bolestjny, hodlagje „kraganky swé powzbuditi, a gim výstrahu dáti, aby w štěstj a slávě nepyšněly, w chudobě a opuštěnosti nereptaly, w nemocech a bolestech trpěliwy byly; aby ani po marnostech pomjgegjcjho swěta, aniž po bohatstwj se nesháněly; nýbrž gen Bohu, tak dobrému Pánu se ljbiti, a swědomj čisté chowati se snažily, a tak pokladu, gegž molowé a rez rušj, a zloděgi wykopáwagj, nehledaly; ale raděgi onoho žádostiwy byly, který z wědomj dobrých skutků vyplýwá, a po skončenj časného žiwota, šťastnými čině, ge k blažené wěčnosti doprowázj.“ Takowý duch wěge w spisu celém, a blahoděgně aučinkuge na mysl i srdce čtenářowo. Způsob, kterýmž srdečná opatrownice Bolestjny nemocnau těšiti, a gegj důwěru sobě zj-skati umj, poskytuje nám spolu prospěšné swědectwj o dobrém spořádánj ústawu, kde se tak s nemocnými nakládá. Neb žiwot a neličenost popsánj toho nemůže mjti leč w skutečnosti základu swého. I zbytečno se nám býti zdá širší spanilé této powěsti wychwalowánj, gelikož milj kragané naši, magje od téže ctihodné spi-

sowatelkyně spanilý „Myrrhowý wěneček“ w rukau, bezpečně se nadíti mohau, že i tento swjžj „keř rozma-
rinowý“ gim rowněž mile zawjta.

Čistý wýnos z rozprodánj určen gest k přispěnj
chudým nemocným w klášteře sw. Alžběty w Praze
ošetrowaným.

— r —

6. Katechyzmus o zdrowj (,) obzwláštně pro dědinskau
mládež (,) kterýž snesl Jozef Hoffmann (,) a w češtinu uwedl
Norbert Waněk. W Praze. Pjsmem a nákladem J.
H. Pospjšila. 1829. 8. str. 76.

Zdařile to gest přeloženj welmi prospěšného spi-
su, wyšedšjho pod názwem : Gesundheitskatechismus,
vornehmlich zum Gebrauche für die Landjugend, zusam-
mengetragen von Joseph Hofmann. Prag bei Joh. H.
Pospjšil. 1829. Že skromný p. spisowatel práci swau
snešenjm nazwal, proto giž nedomnjweyne se, že by
toliko byla kompilacj z giných podobných spisů. Wzałť
sice mnoho z D. Faustowa katechismu o zdrowj, z
knjžky na slovo wzaté z německého do Hollandského,
Dánského, Anglického, Polského, Letského, Českého,
Slowáckého, anobřz i do Latinského gazyka přeložené,
a gedině wpůwodnjřeči od wygitj swého rok. 1792. —
1802. dewětkrát we 150,000. wýtiscich wydane, — z
knjžky té učiniwšj u wychowánj mládeže wubec do-
broděgnau proměnu, gak řečeno, mnoho čerpal p. H.;
nicméně ale bytelných sobě zjskal zásluh, gesto mno-
hé věci swětlegi a pochopitedlněgi přednesl, celek lépe
spogil a spořádal, co zbytečno pro lid a neprospěšno
pro mládež wypustil, a ne málo dobrých věcj ze zku-

šenosti své přidal. Pro lid vůbec, zvláště ale pro rodiče a učitele mládeže spis ten tjm wzácnějšj gest, čjm řidšj spis D. Fausta býti počjná. I oznámené české přeloženj wděčného uznánj zasluge, zvláště protože staršj přeloženj Tomsowo (w Praze 1794) a Suchého (w Brně 1795.) zcela rozebrané, wjce k dostánjenj.

Milownjkům gazyka českého, dokonalejšj známosti geho nabýti hodlagcejm, năwěštj se dáwá, že w Praze u Jana Pospjšila, w liliowé ulici N. 946. na swětlo wyšla :

Grammatika čili mluwnice českého gazyka podle Dobrowského. Djlem zkrácena, djlem rozmnožena od Wáclawa Hanky, Bibliothekáře národnjho Museum, učenných Společnostj Willenské, Waršawské a Krakowské auda.

b) Smjšeniny.

Cjrkewnj zpráwy.

S l o w o o b i b l i c k ý c h s p o l e č n o s t e c h .

(P o k r a č o w á n j .)

Druhý list pana Dubois k p. J. S.

Připusťme, žeby přeloženj biblj do wšelikerých gazyků, kteréž nynj w Indii se rozšiřngj, tak uspořádána byla, aby wnitrnj swau výbornostj nad oněmi předsudky swjtěžila, a pozornost obywatelů k božské knize této

opautala : předce by se geště gedna weliká obtjžnost překonati musela , totiž , wěrné a zewrubné wystawenj originálu w těchto rozličných gazycjch. Kdo se koli s duchem, powahan, způsobem psanj a grammatikau těchto řečj seznámil, zagisté mi přiswědčj, že od gazyků ewropejských podstatně se dělj, tak žeby doslovné přeloženj pjsna sw. w řečjch indických nad mjru nechutné a zcela nesrozumitelné býti muselo.

Nemálo gsem byl překwapen , čta před několika lety we všech weřejných časopisech indických to welmi wychlubné ohlášenj, w němž se protestantštj Missionáři ze Serampuru w Bengalii zakazowali, že celé pjsmo sw. we dwadeceti asiatických gazycjch, newygjimajice ani toho neytěžšjho, totiž čjnského, učenému světu podati mjnj. Takové obrowské podniknutj mohlo jen slepiti lidi, genž obtjžnost, ať nedjin nemožnost, u wywedenj geho neznagj. Co se mne týče, nemohu pochopiti, kterak společnost šesti neb sedmi osob, buďtež wědomosti a schopnosti gegich sebe wytečněgšj, honositi se může wywesti djlo, kteréž, byt i k wywedenj množné bylo, půl stoletj a přičiněnj všech učených celé Indie by požadowalo, a kterak tudy čest a wážnost swau před celým světem w šanc dáti mohau.

Odkáži se zde na příběh wůbec známý. Když se Anglicko od cirkwé řjnské odtrhlo, a přeloženj Vulgaty, gjž se tehďáž samogediné užjwalo, za nedostatečné se pokládalo, bylo prwnjim zainěstnánjm tak nazwaných opravitelů cirkwe obstarati přeloženj biblj do gazyka anglického podlé hebrejského textu. Za panowánj mladého krále Eduarda VI. bylo dokonáno, ale tak chybné, tolika podstatnými bludy znešwařené, že ge zcela zawrhli, a za kralowánj Alžběty opět druhé počali. Ale i tomuto wystawowali chyby a nedostatky tak, že za Jakuba I. o třetj přeloženj se pokaušeli.

Toto gest nynj, — nemejlym-li se, — až podnes obyčejné anglické přeloženj, kteréž gediné od cirkwe anglikanské schwáleno gest. Aby ale s nemožnějšj prawdiwostj a zpráwnostj opatřeno bylo, všickni učenjmuži, gichž we vlasti i w cizině dopjditi se mohli, powoláni byli, a gak wědomo, zabýwalo toto přeloženj, kteréž s sgednoceným přičiněním tak znamenitého počtu učených k mjstu postaweno bylo, tyto neunawené muže celých šestnácte let; a při wšj bedliwosti odkryla nowějšj kritika předce množstwjomylů a bludů.

Gestli tedy w Ewropě, kde učeným z pramene čisté kritiky pomůcky wážiti lze, předce tolik času a práce wynaložiti za potřebné se uznáwalo: co máme sauditi o podniknutj šesti neb sedmi mužů, kteří skoro bez wšech pomocných prostředků k přeloženj písma do dwadeceti gazyků za schopny se pokládaj. K přewedenj spisu něgakého w gazyk giný pohledáwá se newyhnutelně známost důwodná obého gazyka. Než, kde gsau ti Ewropčané, geštoby se takowau zběhlostj řečj indických honositi mohli? A kde gsau ti Indiani, genžby sobě podobuau známost gazyků ewropegských byli přiosobili? Snad w celé Indii ani deset osob neshledáme, kteříby se w tom znali.

Giž před dáwným časem pokusili se protestantšj missionáři pjsmo sw. do několika gazyků přeložené obecenstwu podati. Gá mám sám opis nowého zákona, genž od Lutheranů do řeči tamutické přeweden byl; než, chtěje text dle litery dáti, užili gsau tak sprostých a podlých slow, tak uličnického a směšného způsobu mluwenj, že se djlo to od učených pracj indických tak welice wzdaluge, že nikdo, gemuž kniha tato giž drjwe powědoma nenj, ani čtyry werše nepřčte, aby rameny nepokrčil, a tomuto přeloženj nemusel se do smjchu dáti. — Toho negednau bylgsem giž swědkem.

Na poslednj cestě, kterauž gsme po pomoři konali, widěl gsem psanj z strany této věci, kteréž gistý missionář z Travankoru gednomu z bratrj swých do Pondichery psal. Četl sem mimo jiné i toto :

Bez požádání poslali nám několik set wýtisků nowého zákona w maleanském gazyku, abychom geg mezi naše křesťany rozdali. I prošel gsem ten spis, ale widěl sem, že přeložení to welmi bjdné a powrženj hodné. Nemožno ani čtyř řádků přečísti bez urážky. Přitom nám takové přeložení nowého zákona nemalých nesnázj působj. Necháme-li ho w našich přjbytech zpráchniwěti, ublžiti se bogjm těm, genž nám ge dáwagj, a gimž gak se zdá toto přeložení na srdci ležj; vyplnjme-li ale gich žádosti, k posměchu před swětem ge wystawjme.

Pamatuji se gestě na jiný příklad, který k tomu předmětu dopadá.

Před mnoha lety požádala římská Propaganda francouzských missionářů w Čjně, aby sw. ewangelium do gazyka čjnského přeložili, a gim opis téhož djla pro gegich archiv zaslali. Na to odepsali ti to missionáři: Poněwadž složení grammatické, obrácení a powaha čjnské řeči doslovného přeložení nepřipaušj, tedy gsme giž dřjwe kužjwání nowowěřjcejch djlo snesli, kteréž přjběhy a mravné učení sw. ewangelium obsahuje; a to gest všecko, co se w té věci činiti dá. Když ale Propaganda prosbami na ně nalehala, vydali se konečně missionáři na přeložení ewangelium sw. Matauše, powolawše těch neynčenějšich na wjru obrácených ku pomoci, a poslali gedn opis do Řjma; přitom ale Propagandě připomenuli, že příloha tato, kterauž přispěním několika welmi wyewičených čjnských křesťanů zhotowili, welmi weliké namáhání ge stála, a doložili, že celé toto wýslovné přeložení tak daleko od

pravého psaní způsobu čínského se dělí, že se i sami tito nowěobrácení při čtení od smjchu zdržeti nemohli.

Mnozí rozumní a dobromyslní Protestanti, kteří za dlouhý čas v Indii obývali, a v rozličných gazycích těchto kragin zběhlí gsau, s nimiž jsem často o tom rozmluval, byli též stegného se mnau mjeň, a upřímně vyznali, že bychom raději tak falešné, sprosté a bjdné přeložení písem sw. před pohany indickými pečlivě ukryti měli, sic že ještě více gegich zhrdawost a nenávisť proti wijře křesťanské rozgítříme.

Magj-li přeložená písma zwědawost Indů, kteří na své učenosti tolik sobě zakládají, wábiti, a pozornost gegich zanjmati, jest potřeby, aby aspoň co učená práce gegich spisům téhož druhu wyrownati se mohly; onyby musely w půwabném rauše, w kwetaucím slohu, opatřeny wnadami krasořečnickými wystaupiti; neb všecka indická díla, gesto nějakau slowutnost mjtima-gj, gedno w této způsobě na světlo wygiti smějí; dokawád se ale písmo sw. tak njzkau a sprostau řeč překládati bude, gakauž posud w běhu gsau, můžete býti ubezpečen, že toliko pohrdání způsobí, a ošklivost a nenávisť proti wijře křesťanské rozníjí.

Genž zůstawám

Dubois, apoštolský missionář.

S listem jiným obsahu podobného příkládá P. Dubois na příklad doslovné přeložení prvních tří kapitol z Genesis w gazyku Kanara řečeném. Na okázku budíž zatím dosti některé werše zde položiti.

1. Na počátku stwořil Bůh nebe a *wzduch* (Luft.) *)

*) *Wzduch* neb *luft* jest vlastný smysl kanaraiského slova *Acassa*, znamená ale zcela něco jiného než *coelum*, — což složeným slowcem *para-loca* se wygádruje.

2. Země pak byla *nerowná* a prázdná a tmy byly nad vodami a *duše* *) Boží *těkala* **) nad vodami.
3. Bůh pravil: Staň se *gasno*, i stalo se *gasno*; (ne světlo.)
4. I wida Bůh, žeby *gasno* bylo dobré, oddělil ge ode tmy.
6. Bůh pravil : Staň se *okrauhlost* ***) u prostřed wod, a odluč se od wod.
26. Na to pravil Bůh : Učinme člověka nám podobného, a *obraz náš nesaucjho*, ať pánuge nad *hmizem* wod-njm w moři, nad ptactwem létagjcjm w powětřj, nad zwjřaty, genž po celé zemi žiwau, nad *žjžalami*, genž se na zemi *pohybugj*.
27. Taktě stwořil Bůh člověka *obraz geho nesaucjho*, on geg stwořil *postawu Božskou* magjcjho, a mimo to stwořil geg *muže a ženu*. ****)

Ostatnj kapitoly gsau, gak pišj, neméně chybně přeloženy, an skoro každý werš bud' od textu se odchyluge, a nebo něco k němu se přidává.

Dennjk asiacký (Asiatic Journal) horlj též proti nedoukám, kterýmž biblická společnost překládánj biblj swěřila, genž se w Indii rozdáwagj. „Kragané naši,“ prawj se w tomto dennjku, „s neljbostj snad uslyšj, že biblická společnost tak znamenité summy peněz, které od několika let od dobročinných dušj wybjrá, marně

*) Slowce kanaragské *Deveratlama* znamenagjc vlastně duši, rozdílné gest od ducha, spiritus, a kdo způsob psanj biblického nezná, na bytnost z tela a z duše složenau připadnauti by mohl.

**) Tento gest wýznam slova *col - ahdou - wadon*; užjwá se o běhánj bugného koně, když se na swobodu wypustj.

***) *Vissalamendala* znaniená *okrauhlost*; prawě slovo k wygádřenj *oblohy* gest gagana.

****) Kanaragská slowa, gichž se w přeloženj tom užilo, poskytuğj teu smysl, gakoby byl Bůh stwořil hermafrodita, w němž obě pohlawj spogeno.

gest wynaložila, rozšiřugje w drahném množstwju wýti-
sky pišem swatých w přelohách, genž chyby wšeho
druhu proti vkusu (gustus) i proti smyslu přeplýwagi,
a po tak mnohých wydánjch k ničemu se nehodj, nežli
k sežránj od čerwů. (fit for the vorins)..... Na to
uwádj tento Journal mnohočetné důkazy pro swau wý-
powěď. — Mezi giným stogj w Ewangelium sw. Jana,
32, gako na posměch takto: Widěl gsem ducha s nebe
přicházeti co *sowu*; neb slowce gehož tu užito, nemá
žádného gineho wýznamu. — We werši **36**. čte se:
Byhile *młudé* (das Junge) *owce* Božj. Opsánj to gest
tjm méně k omluwenj, poněwadž gazyk maratšký má
právě slowo, gešto na wlas, co naše *Berdnek* wyzna-
menáwá, kdežto ono zde upotřebené slowce ani marat-
ské nenj.

Č.

Propaganda w Řjm ě. (dle Lühnisa.)

Nenj snad w obledu filologickém žádného ústawu,
genžby se kollegium *Propaganda* řečenému wrownati
mohl. Žese w hlawnjm sjdle Křesťanstwa wědy a umě-
nj na náboženstwju se wztaľugicj horliwě zwelebugj,
dá se snadno mysliti, že se pak tak znamenité sumny
na ně wynakládaj, gakož při tomto ústawu se děge,
nenj wůbec powědomo.

Toto kollegium de propaganda fide založeno gest
od Papeže Řehoře XV. w roce 1622. k wychowánj a
wzděláwánj misijnářů, kteřj w cizjch zwláště pohan-
ských kraginách sw. ewangelium hlásati magi. Nástup-
ce tohoto Papeže, Urban VIII. obzwláštnj láskau tohoto
ústawu se ugal; on znamenité důchody mu wykázal,
opatřil tiskárnu pjsmem, tak že se giž w roce 1627 w
patnácteru gazyků knihy tlačiti mohly.

W letech pozdějších přigmy téhož ústawu wjce a wjce se zwelebowaly, čímž k větším geště podniknutím dospěl. Když slowutný cestowatel šwedský, Björn-ståhl r. 1772 ústaw ten ponawštíwil, ukazowali mu w této tiskárně tisk sedm a dwadceťi gazyků.

1. Abyssinský aneb äthiopický; 2. arabský; 3. armenský; 4. brachmanský; 5. bulgarský; 6. chaldegský se starými estrangelickými literami; 7. tentýž s literami nestorianskými; 8. koptický neb egiptský; 9. německý; 10. hebrejský; 11. georgianský; 12. tentýž s obyčejnými, sprostými literami; 13. řecký všeho druhu; 14. český; 15. illyrský s čtenami Jaroljmskými; 16. tentýž s kyrillskými; 17. indický; 18. latinský; 19. ruský; 20. perský s písmem cirkewním; 21. tentýž s obyčejným; 22. ruthenský; 23. rabbinský; 24. samaritanský; 25. srbský; 26. syrský; 27. tibetanský.

Tebdegšj tagemnik Borgia, muž neunawený w prácích, ustawičnou péči o to wedl, by poklady tehož domu rozmnožil, a podařilo se mu, že etruskau, brahman-skau, malabarskau i telugickau abecedu obdržel. A kolikero asi alfabet již od tohoto dáwného času k těmto nyní wyčteným gest přibýlo?

Kollegium propagandy gest prostranné, nádherné stawenj, do něhož se negen Wlaši, nýbrž i cizozemci, zwláště ginochowé z dalekých východních zemj přigjmagj, a se všjin opatřugj a wychowáwagj. Nagdeme zde Armeny, Peršany, Maronity, Egypčany, Araby, Abyssiny, Wolhary, Illyry, Albanesy, Srby, Řeky ze všech ostrowů archipelských, i z pewné zemi, tež Iry, Skoty, Amerikány, Němce, Hollandy a t. d. Mimo oděw a strawu uděluje se jim wyučowánj w rozličných gazycích a wědách; při všem ale gest čelnj záměr schopné missionáře z nich wychowati. Stawenj to obsahuje mnohé a welmi prostranné swětnice a sjně, genž dj-

lem za obydlí, dílem za posluchárny . wečeřadla aneb za musea slauží. — Spatřuje se tu také velmi krásný kostel, kdež slavný obraz velikého oltáře poklonu východních mudrců představuje. Ostatní úprava gest prostá, libj se však každému welice. Cizinci obzvlášť tento kostel nawštěwugj, poněwadž se tu obět mše sw. w rozličných gazycech a obřadech wykonáwá. Na gednom oltáři slawj se mše swatá w gazyku syrském, na druhém w latinském ; tuto řeckým, tam opět armenským obřadem. Nacházj se také při tomto ústawu velmi bohatá knihowna, a weliká knihtiskárna s přehognými zásobami opatřena, a t. d.

Den Zgewenj Páně s oktáwem geho gest neyhlawněgšj slawnost tohoto ústawu. W neděli mezi oktáwem držj se akademie, záležegje w tom, že se básně w neyrozličněgšjch řečjch východních i západních přednášejj. Obyčegný předmět těchto básnj býwá paul mudrců východních knowěnarozenému Wykupiteli. Rozmanitost řečj, kteréž se při této příležitosti slýchajj, an gedn každý materským gazykem deklamuge, a značná každého národu twárnost poskytuje důmyslným posluchačům velmi utěšenau kratochwjlj.

Snadno se domyslitj, že tu děgopistwj, geografie, filologie a mnohá giná wěda na takowém ústawě welikeho prospěchu nabýwati může, zwlášť, an se tu tak hogný sklad rukopisů nalezá. — Gestil učenému obecnstwu dosti známo, gaký užitek učený Josef Šimon Assemani, and Propagandy, spisy swými (Bibliotheca orientalis clementino - vaticana. T. IV. S. Romae 1719.— 26.) gest přinesl. Spis tento obsahuge velmi wzácné wýtahy ze syrských spisowatelů rozličných wěků. Děgopis cirkewnj i swětský djlem tjnto welikeho obohacenj došel, a poněwadž text půwodnj přiložen, může každý čtenář sám zpytowati. —

Welmi křiwa gest tedy wýčítka, kterauž nám ně-
kteřj wjry našj odpornjei činj, gakoby se studium gazy-
ků wýchodnjch w cirkwi katolické zanedbáwalo. Mů-
žemeť se wykázati, a dílem giž z toho kratičkeho popisu
widěti lze, že řeči orientálnj powždy welmi šťastné a
horliwé wzdělawatele nalezaly. Mohlibychom znameni-
tý počet katolických učených wýčjsti, kteří w tomto
oddělenj slawného sobě gména dobyli, anobrž cestu pro-
klestili a učiteli byli filologů protestantských. Počj-
nagjce od Raimonda Martiri, špaňhelského dominikána,
genž r. 1270. slynul, známé gsau zásluby Jana Reu-
chlina, Erasma, Petra Galatina, Františka Ximenesa, San-
tesa Pagnina, Roberta Bellarmina, Benedikta Aria Mon-
tana, Ludwjka Thomassina, Maronity Casiri, Richarda
Simonia, Haubizanta a mnohých učených mužů časů
nowějšjch. — Známěť gest také, co orientálnj akade-
mie Pařížská i Wjdeňská z wýchodnjch pokladů uče-
nému swětu gest předložila. Než o tom někdy gindy
mijstněgi gednati budeme.

— rn —

Z Lucerna dne 8. Dubna. W roce 1827 o
Welikonoci putowali dwa Šwegeari, genž dřjwe na
zdegšjm Lyceum študowali, totiž P. Henny z Graubünd-
tu, a P. Kündig ze Šwieského (kantonu, z Řjma co mis-
sionári do sewernj Ameriky. Důstogný bi kup Cinci-
natický, D. Fenwik píše, kterak oba tito mladj missio-
náři plamennau horliwostj swau w rozšiřowánj králow-
stwj Kristowa takorčka diwj činj.

P. Henny pokřtil 20. dospělých protestantů, totiž z
oněch obywatelů, kteříž se sice protestanty nazjwagj,
gešto ale ani křtu sw. nepřigali. Též i P. Kündig mno-
ho dobrého působj. Pokrok wjry katolické neobyčej-
ný gest. Nedaleko Cincinnáty' založeno gest opět měste-
čko, *Hamilton* řečené, kdež se z počátku gedna toliko

katolická žena nacházela. Zde i w Cincinnati učinili protestanti sbírku, z níž kostel vystawěn, a biskupu Fenwikowi pod tau výminkau darován byl, aby časem k hlásánj slova Božjho něgakého katolického kněze sem posílal. Ze všech stran žádaj se kněží a t. d. Žeň hogná, ale dělnků málo.

Z Wjdpě dne 1. Čerwna. Aby se mladé duchowenstwo mocněgi powzbudilo k horliwějšmu se zaměstknáwánj s wědami theologickými, ráčila Geho kněžecj Milost wysoce důstogný Knže Arcibiskup za dobré uznati, by se wedlé býwalého obyčege mladšimu duchowenstwu každé půlletj několik bohoslownjch praktických úloh neb otázek k pjsemnjmu odpowjdánj předložilo. K tomuto záměru nařidiila Geho kněžecj Milost:

1. Wšickni cirkewnj i řeholnj duchownj, negsauli giž osm let w auřadě kněžském postaweni, k pjsemnjmu odpowjdánj na otázky tyto zawázáni gsau, a kteříby pilnostj a důwodnostju wypracowánj tom wynikli, za zwláštnj záslubu se jim to položj.

2. Pjsemnj práce pro prwnj půlletj roku 1830 ga-kož i pro léta budaucj magj se neydele do 15. Čerwna každého roku na patřjcej děkanstwj (vikarstwj) zanesti, odkudž do konce Čerwna téhož roku na konsistoř zaslány budau.

3. Dispensacj a oproštěnj od těchto liternjch pracj toliko těm uděleny budau, genž bud' w obtjžném auřadě pastýrském we Wjdni postaweni gsau, aneb s ginými překážkami důwodně se wykážj. O tuto dispensacj ke kněžecj-arcibiskupské konsistoři se uchylj.

Pro prwnj půlletj roku 1830 předloženy byly následugcej otázky:

a) Kterak se i nynj, když řádným pastýřům powoleno w zadržených případnostech rozhřešowati, konec a záměr rezervacj dosjci může?

b) Kteřj gsau ti prawj zákonowé, gichž při nahra-
žowánj neb restitucj šetřiti třeba? Spoukázánjm na u-
wedené gednotliwé případy.

c) Důwody, že gednotliwé hřjchů wyznánj nařjze-
nému knězi gest potřebná swátosti pokánj částka.

Z Černaušku dne 13. Čerwna. Gestli gaký
den oslawen býti zasluhge, tedyť gistě dnowé ti pře-
slawnj nám musegj býti, w nichžto prawé zásluhy
o wjru, o cirkew a o vlast odplaceny býwagi. A
tak slawuý a poswátný byltě i celému wikárstwj Bu-
djnskému třináctý den měsje čerwna, běžjcjho roku, w
němž náš wysoce důstogný Vikár, arciděkan krage Ra-
kownického, a farář w Černaušku, Pan Antonin Burger,
za swé šest a dwadcetileté zásluhy, od Geho Milosti
Cjsaře a krále našeho, welký, zlatý čestný penjz gest
obdržel. Giž skrze mnohá léta gak Wysoce Důstogná
a Welebná Konsistoř pražská, tak i slawný cjs. král.
auřad krage rakownického hleděli slušnau odměnu zge-
dnati muži, gehožto obdiwenj hodnau snáhu o wšecko
dobré powěsti od Řjpu až k Žižkowu hlásaly. —
A w skutku gegich wždy opětowanau pochwalau ko-
nečně i weleslawné Gubernium zemské pohnuto by-
lo, tak newšednj zásluhy a ctnosti před trůn moc-
naře milostiwého předuěsti, kterýžto korunowaný od-
měnitel wšeho dobrého i hued našemu milowanému
duchownjmu zpráwci a předstawenému welký, čestný
zlatý penjz odeslati, a by gemu slawně odewzdán a
zawěšen byl, nařjdiť ráčil.

K tomu cili přigel dne 13. čerwna t. r. rakowni-
ckého krage ředitel a heytman, Wysoce Urozený Pan
Jan Gindřich swobodný Pán z Kargu, s Urozeným Pá-
nem Josefem Klecanským, prwnjm téhož krage komis-
sařem, zwláštjnjm obdarowaného etitelem do Černauške,
kde giž dawy lidu přjtomny byly, genž i za kráľowské-

ho dárce, i za poetěného duchownjho otce swého, modlitby k trůnu wěčnému konati chtěly. Chrám Páně, ačkoli dosti prostranný, předeť pak těsný byl, nemoha všech neysrdečnějšjho podjlu berancjch obsáhnutí, kterjž w slawném průvodu předobrého pastýře z farnjho domu s mnohým giným duchowenstwem a urozenstwem do swatyně prowázeli. Ano i mnoho wysoce urozených šlechticů krásnilo swau přítomnostj slawný tento den.

Byl přítomen Geho Hraběj Milost, Pan Augusthrabě Ledebur, chrámu Páně Černaušského Patron milostiwý; Geho P. P. bratřj; Neydůstognějšj biskup Paderbornský, Gindřich Kljment, se swau radau; a druhý jubilowaný plukownjk w cjs. král. rakownickém wogšlě. Byly přítomny (P. J.) Pána Patrona dvě milostné dcery, mladé hrabinky, gicliž roznjcená nábožnost všech zagjnalala. —

Prw nežli se do chrámu Božjho šlo, byl srdečným zpěwem uwjtán (P. T.) Pan kragský ředitel, který nápotom w domě Božjim před oltářem Neywyššjho welmi gádrnau řečj pozdrawil we gměnu Mocnáře obdarowaného, a čestný penjz genu zawěsil.

Až k slzám pohnutý Obdarowaný ne mnohými, ale welmi zagjmanými slowy děkowal, a swau wděčnost stálým plněnjm swých powinnostj, a modlitbau za dobrotiwého dárce a celý Geho cjsarský dům dokázati slibowal. Nápotom srdečným plesem zpjwána byla pjeň: „Bože, zachowey nám krále!“ —

Nynj wystaupil prwnj budjnského okrsku wikárský tagemnj, Důstogný Pan Petr Geřábek, farář we Wepřku, řjkage w ozdobné řeči poděkowánj we gměnu celého duchowenstwa wikárstwj budjnského, obrácen k panu kragskému. Zasjlatel tohoto návěštj měl pak w českém gazyku řeč k lidu, kterau — gsa gen toliko tlumočnjkem těch cjtů, gimiž wšecká srdce naplněna byla — sladkých

slzj z očí všech vymáhal. Po skončené řeči zpjvána byla píseň od zasjlatele složená, a tiskem pro lid vydaná. —

Konečně měl obdarovaný důstojník slawnau zpjwanau mši swatau s zpěwem: „Tě Bože chválíme!“

I nynj po skončených slujzbách Božjch w slawném průwodu nazpět weden byl do farnjho domu slawný Poctěný, kdež se vše s radostnými hody skončilo. —

Leopold Wiršink,
probošt Raudnický.

Z Uher. O letošnjch swatodušnjch swátejch skládal w kostele metropolitnjm Jagerském (Erlawském) w ruce Patriarchy-arcibiskupa tamněgšjho p. *Pyrkera* reformovaný Kazatel p. *Samuel Sabó z Lówd*, odřeknuw se před měsícem auřadu swcho, se swau manželkau a sedmnáctiletau dcerau *katolícké wyznánj ujry*. Giž r. 1827. podal on patriarchowi-arcibiskupowi prosbu, aby geho neystaršjho, tehďáž dewatenáctiletého syna, skončiwšjho filosofické studie na reformovaných vysokých školách w Sarišském Potoku, do Jagerského k wychowánj dětj ze smjšených manželstew zřízeného kollege, přigjti ráčil, gelikož on ne toliko do cirkwe katolícké wstoupiti, ale i do tamněgšjho semináře duchownjho přigat býti žádá. Kazatel u příležitosti té na pobnůtky takowého aumyslu dotázán, prawil: že zacházege s mnohými okolnjmi kněžjmi a faráři katolíckými, nalezl, že se prawá křesťanská láska, o njž protestanti mnoho a často mluwjwagi, přede všemi u katolíků w skutku nacházj. Pročež žádá, aby alespoň geho dětj w katolíckém náboženstwí wychowány byly.“ Brzyna to obrátil se k p. Arcibiskupowi s podobnau o přigetj geho druhého gednáctiletého syna do kollege onoho prosbau. Obogi wyslyšel p. arcibiskup. Staršj syn nynj pod dvě létě gest kandidátem katolícké theologie; mladšj pak

nawštěwuge gymnasium. Poslěz přišel sám s celau swau rodinou k weřegněmu wyznánj wjry do Jagru. K welké mši, při njž se to wyznánj dělo, slaužil gehu neystaršj syn za akolytha. Bylať to tkliwá a daleko široko působjce slawnost. Pan Sabó byl ode všech swých kollegůw býwalých milowán, tak že geg na rozlaučenau do poly cesty k Erlawě sljzje doprovázeli. — W loni se přes sto reformátůw w diecezi Erlawské dolůna cirkwe katolické nawrátilo.

Z p a p e ž s k ý c h z e m j. Dle Lyonských nowin přestaupila w Řjmě ke katolickému náboženstwj princezka Mathilda Karoljna (narozená 11. Srpna. 1801) dcera Wěwody Susseckého (bratra krále anglického) a nedáwno zemřelé Lady Ameland.

Z Řjma 30. Čerwna. Dne 20. t. m. swětil Kardinál Zurla, wikář Geho Swatosti papežské, w kostele sw. Pantaleona za biskupa w Zámě in partibus infidelium, kuže Friedricha Cao, z řádu pobožných škol, gegž Sw. Otec dle ponawrženj Propagandy a apoštolského wikáře po řjši Birmanské prohlásiti ráčil.

Z Řjma dne 17. čerwna. Katoličtj Armenowé, kteříž w osmanské řjši po rozličných missjeh rozptýleni gsau, a pod zpráwau apoštolského patriarchálnjho wikáře konstantinopolského, obřadu latinského stogi, (rozdjlnj od oněch, genžto patriarchowiciliskému na Libanon podrženi gsau) wyproštění gsauce prostředkowánjm neypředněgšjch katolických mocnárů z dáwné poroby swé, počjnagj nynj k nowému žiwotu okřjwati, gelikož gim doba žádaucjho pokoge a náboženské swobody nastala. Sběhem politických i cirkewnjch přjhod byli tito katoličtj Armenowé drahně let tak hluboce snjženi, že bez hlawy a pastýře semotam blaudili, a rozkazům šismatického patriarchy poslauchati, a katolické služby Božj pokautně po domjch wykonáwati musili.

Přiznivými nařizeními, genž od tureckého dwora vydány gsau, wyprošlugj se dotčenj katoličtj Armenowé z poddanosti šismatického patriarchy, powyšugj se za vlastnj národ, gehož měšťanská bytnost w řjši se powoluge, a neywyššj duchownj hlawa uznáwá, pod gehož zpráwau katolické služby Božj nynj swobodně wykonáwati mohau. Nařizenj tato přigala Geho Swatost Papežská, kteráž o gegich Oswobozenj neustále se ugjmala, s přewelikau radostj, kterauž nynj milostiwým užjwánjm apoštolské moci na gewo dáwá. Wzhledem na nepřemožitedlnau wěrnost a stálost u wjře, gakož i neméně na onu starobylau wážnost a sláwu, kteréž město Konstantinopol požíwalo, ustanowila Geho Swatost Papežská w tomto hlawnjm sjdle *armenské arcibiskupstwj* založiti, udělugjc mu titul a přednost *primiciálnj metropoli* se všemi práwy a wýsadami, kteréž dle cirkewnjch ustanowenj přednjm metropolitánským kostelům neb cirkwjm příslužj. Tjmtó pamětným činem sw. Stolicce gest katolický armenský národ spolu powýšen i oslawen, a městu Konstantinopoli ona wznešená důstognost z weliké části opět nawrácena, kteréž někdy za slawného patriarchátu swého požíwalo, ale klesnutjm wýchodnjho cjsarstwj potratilo. Důstogný kněz Antonin Nurigian, genž u swých armenských kraganů pro spanilé vlastnosti wůbec wážen byl, gest od Swatosti Papežské za prwnjho arcibiskupa této nowé primiciálnj metropolitské cirkwe wywolen, a obdržel w nedělidne 11. čerwence arcibiskupské poswěcenj w chrámu Propagandy z rukau Geho Eminencj Kardinála Zurly, generálnjho vikáře Geho Swatosti Papežské.

Tomuto swatému obřadu přítomni byli P. Alexander Berettini, biskup Teramoský, a assistenti P. Giovanni Soglia, arcibiskup Efezský, in partibus, almužnjk Geho Sw. Papežské, a Arazia Aristaces, arcibiskup armenský z Caesarey w Kapadocii, a přednj opat mechtarské

kongregací Wjdecké; mimo jiné důstojníky a vyslance cizích dvorů, jakož i množství duchovenstva rozličných obřadů, syrského, chaldegského, řeckého, maronického, koptického, abyssinského a t. d. Kněz armenský Petr Dedigian dokonil tento swatý obřad s Eucharistikou neb díkyčiněním Bohu, jakž této slavnosti úplně přiměřeno bylo.

J. — rn —

Z Říma dne 20. čerwence. We veřejné na Kwirinále dne 5. t. m. slavené Konsistoři udělil sw. Otec Pius VIII. Kardinálowi *Remigiowi Crescini*, z řádu sw. Benedikta, biskupu w Parmě, klobauk Kardinálský. W následujícíj *tagně* sezenj zawřela se dle starobylého obyčeje ústa Kardinálům : *Crescini* (zvolenému dne 27. čerwence 1829.), Tom. *Weldowi*, Raf. *Maziowi*, a Domin. *de Simone*, (15. března 1830. wywoleným.) Za Vice-kanjře sw. cirkwe prohlášen byl kardinál Tom. *Arezzo*, Biskup Sabinský, posud Legát we Ferráře, gehožto auřad prozatím přigal Kard. *Pucca*, děkan sw. kollegiátů. Potom gmenowal Sw. Otec 22 biskupůw, a pak oněm čtyrem přítomným Kardinálům práwo k hlasu propůgčil a následující kostely titulární odewzdal : kard. *Crescini* S. Giovanni ante Portam latinam ; kard. *Weldowi* : S. Marcello ; kard. *Maziowi* : S. Maria in Trastevere ; a kard. *de Simone* : Diaconie S. Angelo in Peschevie. Geho Swatost papežská prohlásila též M-gra *Ludwika Augusta* wévodu z Rohan-Chabot, arcibiskupa w Besansonu za Kardinála kněze sw. římské Cirkwe, a wyslala swého komorního přelata knížete *Augusta Chiggi* k dodání gemu čerweného barettu.

Z Pasawy 1 Čerwence. Dne určeného k slavnému otewření obnoweného kláštera *Mettenského*, odebral se tam kr. generální komissar a přednosta vlády

dolnjho krage dunagského, swobodný pan Mulzer, a Řezenský pan biskup, *Jan Michael Sailer* k společnému předsewzetj slawnosti té. Wletojm refektári byli giž pozwanj z auřednictwa a duchowenstwa s ustanoweným přeworem Ildefonsem *Nebauerem* a Romanem *Raithem*, a ginými 5ti nowě přigatými audy z řádu sw. Benedikta, a s gedojm laikem shronážděni. Král. generálnj Komissar počal slawnost tu s následugicj promluwau: „Geho Gasnost náš neymilostiwěgšj král *Ludwjk I.* giž w měsici srpnu 1826. aumysl k nowému zawedenj řádu sw. Benedikta w králowstwj swé progewiti ráčil. Řád ten dobyl si w děginách wzdělanosti německé vlasti našj znamenitého ginéna. Gemu za prwnj pokroky u wzdělánj půdy i ducha giž tehdáž co děkowati máme, když země vlastenská nazwjce lesinami geště pokryta byla, a obywatel poprwé wzdělané země dobrodinj škol nezakaušel. Klášter Mettanských Benediktinůw, slawný giž zakladatelem swým *Karlem Welikým*, přiwábiw na se pozornost Geho Gasnosti králowské má opět býti semenišťem znouu obžiwého řádu benediktinského, od kteréhož Geho Gasnost mimo napomáhánj w auřadu pastýrském i prospěšné působenj na wycwičenj mládeže i zwelehowánj wědeckých známostí a uměnj očekáwá. Wywedenj aumyslu Geho Gasnosti usnadnilo se powolností p. Jana Bapt. z *Pronath*, genž gsa vlastnjm kláštera Mettenského, stawenj to někdegšjmu ustanowenj gehu zdarma nawrátiti se obětowal. Na gaký způsob se o tom Geho král. Gasnost prohlásiti ráčil, swěděj Neywyššj vlastnj rukau podepsaný dopis dne 26. dubna 1827.“ —

Z dopisu toho četl pak patřicj sem artikule kr. zemský sudj p. *Bayerlein*; po čemž p. král. generálnj Komissar pokračowal: „Tisje let odplynulo giž od prwnjho kláštera Mettenského založenj, — 27. let přetržena

byla aučinnost kláštera tohoto, a nyní po tisíci létech nařídil *král Ludwjk Sprawedliwý a Stálý* jeho obnovení. Péči o nové uведенí řádu Benediktinského do královstwj Baworského wzali na se, posawádnj farár u sw. Petra w Straubingu, p. *Ildefons Nebauer*, a posawádnj farár w Oberwinklingu, p. *Roman Raith*. Geho královská Gasnost potřebné k tomu pomoci powoliti ráčila a uspořádánj to tak dalece dospělo, že se klášter Mettenský od 1. dubna b. r. co obnovený prohlásiti mohl, a nyní po slawném dnešním otewřenj swau činnost počjti může.“ Oznámiw pak důchody, klášteru tomu od Geho král. Gasnosti powolené, dotknul se předsewzjetj p. biskupa Řezenského, genž se za přjčinu slawného otewřenj kláštera Mettenského osobně sem odebral. Po té zawřel p. kral. gen. Komissar řeč swau w ta slowa: „Zdělugje wespolek swé wrancj žádosti, aby ústaw obnovený mile rozkwjtal, spogme se také wdjků wzdáwánj Geho Gasnosti, králi a Pánu, gehožtoneunawené snažností zůstaweno gest, všemu dobrému wzniku dáti. Zawjráám s tjm ubezpečénjím, že královské řjzenj dolnjho krage dunagského dle možnosti swé k wywedenj Neywyššjeh rozkazůw wšecko wynaložj; při čemž spolu poraučjím klášter ten péči kral. zemského saudu Deggendorfského a všem zde shromážděným auřadům.“

Po té ustanowený přewor p. Ildefons Nebauer djky wzdáwal prozřetedluosti božské, i Geho královské Gasnosti za obnovenj kláštera Mettenského a p. biskup přidal k tomu swého ugištěnj: že Řezenský biskupský Ordinariát s královským řjzenjím dolnjho krage Dunagského o dobro kláštera toho wždy pečowati bude. — Po skončenj toho odebrali se všickni přjtomnj w slawném průwodu do kostela, kdež p. biskup před hlawnjm oltářem o slawnosti téhož dne, dotýkage se pře-

wznešeného úmyslu Geho král. Gasnosti, k lidu shromážděnému srdečnau učinil promluwu. Po té čtena byla osobau p. kanownjka *Rothfischera* biskupská potvrzující výsada; pak se k obnowování slibu řeholního přikročilo, což přewor do rukau páně biskupových učinil. Na znamení důstogenstwí odewzdal mu p. biskup baret, brewiář, prawidla řeholní, a kljče od klausury. Pater Roman Raith obnowil slib swůg w ruce přeworowy. W nasledujícíj kázanj wyswětlil p. kanownjk *Rothfischer* wše, co se na slawnost onoho dne wzťahowalo, mluwil podle texu: Všickni naploěni byli Duchem swatým o nábožném roznjcenj. Slawná mše sw., kterauž měl p. kanownjk Mac-Iver, a chwálozpěw Sw. Ambrože při hlučné hudbě wywedený naplnil srdce wšech přítomných pocity radostnými. Swelikau pobožnosti přednešené biskupské požehnánj skončilo slawnost celau. Po wykonané pobožnosti celé shromážděnj odebralo se na onu sň, kde se dřjwe sešlo, kdež se spis o wykonánj té slawnosti složil, gegž p. k. generálnj Komissař pro wěčnau památku ode wšech přítomných podepsati dal.

Z B a w o r. Čehož o Rudolfowi, hraběti z Habsburku, slawném zakladateli habsbursko - rakauského panownického domu — i giných slavných panownjcich katolických se dočjtáme; tož nám též o Ludwjku, nynějšjm králi Baworském známo činj zpráva weřegná: Geho Gasnost L u d w j k, král Baworský, potkal na swé cestě do Mostce (Brüchenau) kaplana, genž Neyswětějšj Swátost k nemocnému nesl. Gak mjle tohoto duchownjho spatřil, rozkázal, giž w znamenité wzdálenosti komonstwu swéinu se zastawiti, sstaupil s wozu, a padnul na kolena. Teprw když kněz dosti daleko byl podešel, pozdwihl se, a cestau dále se ubjral.

Tkliwé zagisté, a samých andělů hodné popatření, widěti krále pod širým nebem, s odkrytá hlawa na kolenau klečejho, au Geg Bůh rukau sprostcho kněze žehná. Může-li kde wznešenějším býti král, gako w toto nábožné pokoře! Geho lid geg widěl, szel a milowal! Takowát gest moc náboženstw! Bůh odměňuje nábožnost a lásku náměstků swých na zemi zbožnau prawau láskau národů gegich.

Z R u s k a. Cjsař ruský potwrdil z strany katolických klášteru následujcý uzawření zemské rady: 1. Žádný nowic nemá k skládání weřegných neb slawných slibů ginák připuštěn býti, než gak w nařízení od 1798. dne 13. Listopadu předeptsáno gest, totiž, nikoliw dříwe, než po obdržení subdiakonátu, což dle sněmu tri-dentského před 22. rokem státi se nemá. 2. Noviciát nemá méně než tři léta trwati, byl kandidát i přes 22. let stár byl. 3. Wšechny slawné sliby, kteréžby před tímto zde ustanoweným časem složeny byly, gsau od nynějška neplatné. 4. Každý, kdo w někaky duchowní řád wstanpiti mñj, má si od wrchnjho auřadu sweho okrsku (Gouvernement) swědectwí wyžádati, že swoboden gest, a že ani městskému ani kriminálnjmu wyšetřowání podroben není. Wrchnj řízení zašle toto swědectwí předstaweným řádu, a tito zprawí o tom římské katolické kollegium, genuž také i žádost řekancowu o přigetí do řádu, a gehu křticí list podá. Římské katolické kollegium gest powinno takowanto žádost i s gehu mñněním na nejwyšší zprawu duchowních záležitostí eizjch wyznání zanesti, a tato má gediné práwo opřigimání do klášterů rozsuzowati. 5. Představení římských katolických klášterů magi se při trestání swých poddaných auplně gak ukazti od 22. Čerwna 1798, tak i kanonického práwa držeti, následowně podlé rozho-

dnutj wilenské konsistoře, magj w klášterjch užjwané tělesné tresty od nynějška docela přestati.

Wšudy začjnagj katolické cirkewnj časopisy wycházeti. W Nowém Yorku (New - York) wycházj od měsíce Zářj 1829. týdenjik pod názwem: Jesuita, aneb katolická stráž, genž aučel má katolické náboženstwj zastáwati.

Mezi podánjimi, kteréž rada dolnjho mainského krage zemskému řizenj předložila, bylo i toto: Aby se žebrawj řádové wyzdwjhli, a na gegich mjsto řádmilosrdných bratřj a šedých sester uwedl.

Z Berlina. W zemjeh pruských udáwagj se obywatelé rozličných wyznánj w následugcjm poměru.

Kraginy i s wogskem.	Wúbec obywatelů.	Ewangel.	Katoljků.	Menonitů.	Židů.
Wých.Prusko.	1,216154	1,057895	153579	995	3685
Západ.Prusko	792207	387218	376342	12924	15723
Poznaňsko	1064506	309495	687421	—	67590
Braniborsko	1539592	150847	120535	245	10341
Pomořj	876842	864588	7545	—	4709
Slezko	2396551	1284446	1091132	3	20970
Sasko	1409388	1316100	89581	—	3607
Westfalsko	1228548	504611	711833	173	11931
Rhýnsko	2202322	499840	1678745	1315	22422
Weškeré zemstwo	12726110	7732664	4816813	15655	160978

Dle tohoto udánj přewažuge daleko počet Ewangeliků w Pomořanech, Braniborsku, Sasku a východnjm Prusku; naproti tomu přewyšuge obywatelstwo katolické w Rhýnské zemi, a w Poznaňsku; smýšlené s přewahau Ewangelických gest Slezko, západnj Prusko skoro zárowné, Westfalsko s wětšjm počtem Katoljků.

Staw duchowenstwa w Irsku.

Duchowenstwo katolické w Irsku záležj z 4 arcibiskupů, 22. biskupů, nepočjtage Koadjutorů, gichž obyčegně 4 neb 6 býwá, asi 26. děkanů a tolikéž wyššjch dustogenstwj, 2000 farárů a též tolik kaplanů neb wikárů a 300 řeholnjků. Weškerá lidnatost tébož ostrowa udává se na 7 millionů, mezi nimi gak se prawj asi 6 millionů katoljků. Okrsků farnjch počjtá se 2500, a asi 2000 katolických kostelů. Může se tedy počjtati, že a na 1249 obywatelů geden kněz wypadá a geden kostel asi na 3250 dušj.

Každého roku dne 24. Čerwna a w Lednu neb Unoru držj biskupowé shromážděnj. W letnjm sněmu radj se ozřizenj Maynoothského kollegium; w zimnjm pak rokugj o obecných záležitostech irské cirkwe.

Známo gest, že katoličtj biskupowé naprosto žádných přjgmů od vlády nemagj; protestanská cirkew gest naproti tomu hogně nadána. Prawj se, že osmý djl gruntů w Irsku w drženj má. Čtyři audowé duchowenstwa anglikánského magj ročnjch přjgmů po 16000 lib. sterl. to gest 160000 zl. Dewět asi po 10000 lib. sterl. ostatnj po 6000. W úbec znáno, že gistý nedáwno zemřelý anglikánský biskup 400000 lib. po sobě pozůstawił. W Irsku má každý protestantský farář ročně wje než 800 lib. kdežto w Anglicku gen 300 lib. magj. Od katoljků požadugj protestantštj cirkewnj řjditelowé nesmjrné summy za věci, kteréž se gich docela netýkagj. Nádhernost anglikánského duchowenstwa, bohatstwj biskupů, skwostnost beneficiátů, gich aupné uprázdneňj ode všech pracj, všecko toto u přirownáuj swelikau chudobau duchowenstwa katolického, s wážným a tuhým žiwotem geho, kterýž neustále w trudném wykonáwáuj apoštolských powinnostj tráwj, we welmi přjkrém odporu stogj.

Sněm Baltimorský. W měsíci Řígnu minulého roku byl w spogených Amerikánských zemích provinciální držán sněm, od Arcibiskupa Baltimorského rozepsaný. Shromáždilo se na něm 6 biskupů, geden biskupský náměstek a 11. vyšších důstojníků duchovních. Před otewřením sněmu měli preláti připrawná shromáždění, w nichž přednět, způsob a pořádek sněmowních pogednání ustanowen byl. Otázky, kteréž wyšetřowány byly, týkaly se wjry, cirkewní kázně, sw. swátostí a chowání duchowenstwa. Trwalí tento sněm od 4. až do 18. Října. Ku konci usnesli se biskupowé o wydání společného pastýrského listu ke Katolíkům Amerikánských spogených obcí. List ten ode dne 17. Října podepsán gest od arcibiskupa baltimorského, 5 biskupů a náměstka biskupstwí filadelfického. Wyšel tiskem w Baltimoru. W tomto listu přegj sobě biskupowé štěstí, radugice se z prospěchu a rozšiřowání kat. náboženstwí w oněch kraginách, což blahým okolnostem, horliwosti missionářů, přestěhowání se tam katolických obywatelů z Ewropy, přejechodu nových dělníků na winnici Páně a nabytí nových kragů wděčně přičítají; uznáwají ale také za potřebné o následowníky w duchowním auřadě se postarati — Dále prohlašují se biskupowé proti přijímání kněžj, kteří ginde wzlé powěsti stáli; poněwadž se již často přihodilo, že takowj výstupníci roztržky a neřády tropili. Tito preláti žádají si, by dobročinné společnosti francauzské za welikomyslně prokázanou pomoc swau hlubokau úctu a wděčnost na gewo dáti mohli, a wzbuzují spolu i katoljky těchto spogených obcí, by i oni k zachowání cirkwe své přispíwati sobě nestýžili. Gewj také swůg zármutek nad křiwými předsudky proti Katolíkům, dokládajíce že všemožně usilowali mblu tuto zapuditi; k témuž cili že vycházel

časopis: Catholic miscellany zwaný, který ale již zašel, na jeho místo slibují jiný časopis. Spolu také oznamují, že se zakládá jednota k rozšiřování elementárních knih pro tamější školy, by tudy všechno bylo odstraněno, cobykoli nepravé smýšlení mládeži mohlo wnuknauti. Aby pak věřící porušenými přeloženými písmem sv. swedeni nebyli, schvalují za nejlepší anglické přeložení zákon starý přeložený od Douay a zákon nový přeložením Rheimsovým. Potom pronášejí se také slušnou mjrností i důvěrou proti těm, gesto se pokaušejí cirkvi i služebníkům gegim bezprávně ubližowati. Posléze zawjrají tento list s napomenutím k svým věřícím, by obyčegů sw. náboženstwí bedlivě ostříhali, aby se náboženské lhostegnosti (indifferentismu) chránili, kteráž pod obalem powolné lidskosti a liberalismu všechny wjry za stegně prospěšné pokládajíc prawdu s bludem pomísiti usiluje.

W Neapoli nachází se 14. rozených mladých Čineců, kteří Theologii študují a za missionáře užjwání budau.

Z Paříže. Ministeriální list wyprawuje, že císař turecký powolení své dal, by w Konstantinopoli katolický Patriarcha sjdliti mohl. Všickni armenští Katolíci srdečnou radostí z toho plesají, neb wyproštění budau z moci Patriarchy, genž co auhlawní nepřítel prawdy a gegí wyznáwačů železným žezlem nad nimi panowal. —

Počjná tedy i w těchto kraginách swítati, a naděje se ukazuje, že se zde cirkew katolická k nové slávě pozdwihne; neb nikde nenalezname žiwější wjry a horliwosti, gako mezi těmito dobrými Katolíky; stálost, kterauž w těchto posledních pronásledowáních na gewodali, gest toho dostatečným důkazem. — Magjé také práwo kostely stawěti, ale truchliwý staw gegich ne-

dopauštj gim geště co takowěho podniknauti. Nepochybugj wšak, že prozřetelnost božská, která tak mocně nad nimi bděla, w brzkém čase prostředky ge opatřj, by propůgčených práw užjwati mohli. —

Z Londýna. Žádost Katoljků w Jamaice w domně representantnjm šťastně gest prošla. Obywatelé katoličtj mohau tedy ke všem auřadům zwoleni býti, wygjmajc toliko zákonodárnj radu.

Z t. m. Obrácenj ku katolické wjře w králowstwj Irském podiwně se množj. Roku minuleho udělil biskup Clogherský w swém okrsku 7019. osobám sw. biřmowánj; mezi nimi nacházelo se 79, kterj nedáwno před tjm wlůno katolické cirkwe se nawrátili. Panny welmi wzácných rodů přecházegj ke katolictwj a přigjmajj řeholnj raušku. —

Powýšenj na důstogenstwj.

Neywyššjm Geho cjs. král. Gasnosti rozhodnutjm zwoleni byli:

a) Za biskupy.

Dne 4. čerwna, za biskupa Diakowarského posawádnj biskup w králowském Bělohradě; W. D. P. Pawel Matěg ze Szusits.

Dne 11. čerwna, za biskupa Kremonskeho, děkan kapitoly Tridentské W. D. P. Karel Em. Sardagna z Hohensteinu; za biskupa Bergamského probošt u sw. Alexandra w Bergamu W. D. P. Karel Morlacchi.

Dne 9. čerwence, za tit. biskupa we Vovadře, Welprobošt Jačerské metropolitnj kapitoly, W. D. P. Karel z Rajner; za tit. biskupa w Sardice probošt Blahosl. Panny Marie de Castro Agriensi W. D. P. Jan z Durčak;

Dne 11. zářj, za biskupa w královském Bělohradě k. uherský dwornj rada a tit. biskup, W. D. P. Jan z Horvath.

Dne 26. zářj, za titul. swětjeho biskupa Tinininského, Kustos u metrop. kapitoly Ostřehomské, W. D. P. Alexj Jordanský.

b) Za probošty, kanownjky a t. d.

Dne 25. kwětna, za děkana bisk. kapitoly Linecké W. D. P. Scholasticus Fr. Haslinger; za scholastika W. D. P. kanownjk Matauš Hasibeder.

Dne 8. čerwna, za probošta kapitoly Rožňawské posawádnj kanownjk Lector W. D. P. Ondřeg z Vitéz; za Lectora D. P. kanownjk Pawel z Hegyesy; za Kantora D. P. kanownjk Jan Sokol; za Kustoda D. P. kanownjk Wogtěch z Pogany.

Dne 27. čerwna, za děkana metrop. kapitoly Wjdeňské W. D. P. kanownjk a professor dogmatiky na vysokých školách Wjdeňských Jan Pletz.

Dne 8. čerwnence, za archidiakona při kapitole Nitránské W. D. P. probošt Hollotský Michael Fekete de Galantha.

Dne 17. zářj, za čestného kanownjka u latinské kapitoly Přemyselské tamněgšj professor mrawnj theologie D. P. Josef Woytarawicz.

Dne 22. zářj, za opata sw. Markéty de Bela w diocezi Ostřehomské D. P. kanownjk a farář w Prešpurce Josef Prybila.

Dne 7. řjgna, za arciděkana u katol. řecké kapitoly w Munkači dosawádnj Primicerius W. D. P. Michael Gregorowits; za Primiceria W. D. P. Jan Csurgovits; za scholastika W. D. P. Aotonjn Sipos; za Cartophylaxa

D. P. Giřj Duranyi; za kanownjka dosawádnj farář w Bilku D. P. Theodor Csopey.

Dne 9. řjgna, za tit. probošta sw. Jana Křtitele de Buda W. D. P. kanownjk u kolleg. kapitoly Prešpuršké Jan Boskovits.

Dne 25. řjgna, za kanownjka u kapitoly Linecké, kanceljř u tamněgšj konsistoře D. P. Martin Treiblmayer.

c) Za cjs. král. referenty wěcj duchownjch:

Dne 26. čerwna, za ěub. radu a referenta wěcj duchownjch a studij při c. k. Štyrském ěubernium W. D. P. kanownjk a Wrchnj Dozorce škol po diecezej Lavantšké, František Krabath.

Dne 2. řjgna, za ěub. radu a referenta wěcj duchownjch a studij při c. k. Pomořanském ěubernium W. D. P. Wrchnj dozorce škol a scholasticus w Tržišti, Ondřeg Meschutar.

Dne 10. řjgna, za ěub. radu a referenta wěcj duchownjch při c. k. Halickém ěubernium W. D. P. scholasticus lat. kapitoly Přemyselské, Karel Mierzwinski.

Udělenj zlateho čestného penjze.

Neywyššjm rozhodnutjm dne 30. čerwence. Geho c. k. Gasnost udělití ráčil weliký zlatý čestný penjz s auškem a řetjzkem farářu a Dozorci národnjch škol w Plané w kragi Tábořském, D. P. Janowi Hanikyřowi z ohledu gehu u wzďělánj mládeže a na winnici Páně zjskaných zásluh.

U m r t j.

Z U h e r. Dne 30. čerwence usnul w Pánu sgednocený biskup řecký we sw. Křjži W. D. P. Konstantin Stanich.

Z W j d n ě. Dne 7. prosince. Dnešního dne došla nás z Říma naneyweyš truchliwá zpráva o zesnutí w Pánu Geho Swatosti Papeže Pia VIII. genž se přihodilo dne 30. listopadu o dewáté hodině večer, po přestálé několikodennj nemoci.

Státnj tagemnj Albaní podlé starodáwnjch obyčejůw tudjž po úmrtj Geho Swatosti wšeliké zpráwy a konánj ginéneim neywyššího apoštolského důstogenstwj odbýwané zastawil, kteréžto za čas uprázdněné apoštolské stolice kardinálnjho sboru tagemnj Mr. Polidori na se přigmauti ráčil.

O b s a h

wšech čtyř swazků III. ročnjho běhu.

I. P o g e d n á n j.

1. N á w o d s t w j b o h o s l o w n j.

Ponawrženj k bohomluweckým studijm dle základ-
njho nčenj křesťanského. Od Neyd. knjžete-bi-
skupa Brixinského (p. t.) Pána Bernarda Galury. II. 167

2. D o g m a t i k a.

O přjdawku „i Syna, Filioque“ Od J. Zimmermanna I. 3
O zázracjch Ježjšowých. Od V. Zahradnjka . . I. 22
O pjsmu sw. a učenj poslaupném. Od F. W. No-
wotného II. 171
Ludwjk Blossius o cjrkwí. Od V. Zahradnjka III. 325

3. M o r á l k a.

Pauti, gegich půwod, zrůst a mrawnj cena. Od
F. Slámy II. 205
Zrcadlo ctnosti, aneb památnj slawnost swatých.
Od Dra. Aloysia Klara IV. 487

4. W ý k l a d y p j s m a s w.

Kněžj dwogj cti hodni. 1 Tim. V. 17. . . . I. 47

5. P a s t ý r s k ý a u ř a d.

Řeč o weselostech masopustnjch I. 123

Řeči o sedmeru swátostj cirkwe sw. katolické. (Ř. připrawugij o swátostech wesměs. O sw. Křtu. Osw. Břimowánj. Osw. oltářnj. Osw. Pokánj.) Od W. W. Wáclawjčka. II. 249. II. 266. III. 411. III. 429. IV. 586
O přednášenj katechetickém. Od J. Jawornického III. 349
Přjpadnosti u zaopatřowánj nemocných. Od J. No- wáčka III. 318
Rozličné pastýrské přjhody IV. 532

6. Wychowatelstw j a cwičenj mládeže.

Slowo o škole. Od V. Zahradnjka I. 54
Rozmlauwánj při zkaušce weřejné o ústawu pro chudé mezi děwčaty školnjmi I. 63

7. Historie cirkewn j, starobylosti etc.

Krátká zpráwa o ruské cirkwi (Dokončenj.) Od J. Černého I. 72
Dálšj pokračowánj o starobylych kosteljech w krá- lowstw j českém. Od K. Val. Weininger a . III 376
Počátek a wýklad pjsma ělaĝolskeho. Od Dra. J. Zieglera III. 332
Maria Magdalenská. Od V. Zahradnjka . . IV. 519
Apologetika křesťansko - katolická. Od Fr. Aloys. Wacka IV. 547
Krátká historie Mechitaritů. Od Fr. Přjhonského IV. 603

8. Poswátné básnictw j.

Pjseň olásce. Od F. J. Wacka II. 284
Wzjwánj Boha při wstaupenj do Bohoslowj od téhož IV. 610

II. O z n a m o w a t e l.

a) L i t e r a t u r a.

Baronii Caesaris Annales ecclesiae.	I. 137
Bůh gest neyčistěj láska.	I. 141
Šestero kázanj postnjch od W. J. Procházky. . .	I. 154
Žlatodol, od F. J. Swobody.	II. 299
Geden Owčinec a geden Pastýř, od J. M. Krále. III.	450
Přewrácenj křestanů mnohých, od Fr. Jediny. III.	453
Křesťanská katolická modlitebnj kniha, od M. Haubra.	III. 453
Žiwot sw. Panny Terezie, od J. Černého. . .	III. 455
Swatý Týden před Welikonocj, od St. Wobornjka. III.	456
Krátký katechismus k utwrzenj katoljků u wjře gegich, od V. Zahradnjka.	IV. 613
Stařj letopisowé češtj od r. 1378 — 1527. . .	IV. 620
Keř rozmarinowý, od Marie Antonie. . . .	IV. 622
Katechismus o zdrawj, od N. Waňka. . . .	IV. 623
Vierzehn Predigten von Fr. Pallas de Lauro. . .	I. 146
Der Weg zum wahren u. allein seligm. Evang. . .	I. 150
Die Beichte, von H. Klee.	II. 289
Ansichten über Katholizismus u. Protestantismus, von Dr. A. Henne.	II. 292
Maria, oder Wahrheit u. Liebe, von Wendal. . .	II. 299
Die Matriken der Akatholiken, von M. Millauer. .	III. 449
Welche Religion u. wie habe ich dieselbe meine Kinder gelehrt? von A. F. Liebelt.	IV. 617
Würdigung der alten böhm. Geschichtschreiber, v. Fr. Palacký.	IV. 621

b) S m j š e n i n y.

- I. Zákony. Gubern. nařizenj ode dne 29. řigna 1829.
Dekret dw. 5. listop. 1829. — Dekr. dw. 12. listop.

Dekr. dw. 13. listop. Gubern. nařizenj 15. ledna 1830.
Dekr. dw. 5. unora t. I. 157.

Kabinetnj list 7. Pros. 1829. Dwornj dekr. 14.
pros. 1829. Dw. dekr. 24. ledna 1830, 4. unora ;
6. Dubua ; gubern. dekr. 4. března ; 22. unora ; 16. du-
bua ; dekr. dwornj komissj nad štud. 11. — 19 března.
III. 457.

II. Cjrkewnj zprávy. I. 160. II. 303. III. 562. IV. 624
Udělená důstogenstwj I. 161. III. 484. IV. 649.
